CANADIAN CITIZENSHIP BRANCH SEP 23 1955 DEPT. OF CITIZENSHIP AND IMMIGRATION

SEP 26 1955

OCT - 6 1955

The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published Twice Weekly by the Daugavas Vanagi. — Editorial and Business Offices: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Telephone — EM 8-0792. Cable Address: Latamerika. Editor in U.S.A. — A. Zvēriņš, 90-16 Park Lane S. Woodhaven 21, N.Y., U.S.A. Tel. VI 6-7667

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA

SATURDAY, SEPTEMBER 24, 1955

LATVIJA
AMERIKĀ

75./406. n-rs — SESTDIEN, 1955. GADA 24. SEPTEMBRĪ — 5. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — apgāds Daugavas Vanagi. Redaktori: I. Vīksna, J. Vītols, A. Gailīte. Redakcija un kantoris: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Tel. — EM 8-0792. Telegrammu adrese — Latamerika. ASV redakcija — Arnolds Zvēriņš, 90-16 Park Lane S. Woodhaven 21, N.Y., U.S.A. Tel. VI 6-7667. Abonēšanas maksa ASV un Kanadā: par 1 mēn. $1.50; par 3 mēn. $4.50; par 6 mēn. $8.50; par 1 gadu $16.00. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.40; tekstā $2.80 par 1 colas telpu 1 slejā

Arī Austrumvācija kļuvusi „neatkarīga"

VAI ŠOREIZ IZDOSIES?

VIENOŠANĀS PAR BRĪVĀS PASAULES LATVIEŠU APVIENĪBU

MŪSU LĪDZSTRĀDNIEKA SARUNA AR PROF. P. LEJIŅU LONDONĀ

ALA's priekšēdis prof. P. Lejiņš pēc konferences Ženēvā, no 9. līdz 16. septembrim uzturējās Londonā, kur piedalījās starptautiskajā kriminālogu sanāksmē. Izmantojot šo gadījumu viņam bija garākas apspriedes ar LAKEC un LNPL prezidija locekļiem, kā arī ar sūtni K. Zariņu par ieilgušo un sasāpējušo Brīvās pasaules latviešu apvienības lietu.

Par sarunu rezultātiem prof. P. Lejiņš izteicās, ka lielā apjomā panākta vienošanās. Tūlīt gan ALA's priekšsēdis piebilda, ka ne viņš, ne arī LAKEC pārsāvji nedomā ar šo vienošanos saistīt savu organizāciju brīvās lemšanas tiesības. Bet tanī pašā laikā viņi visi cer, ka viņu pārstāvētām organizācijām nebūs nekas pretim pret panākto saprašanos. Turklāt visa šī vienošanās atkarīga no Kanadas un Austrālijas latviešu organizāciju piekrišanas.

Apspriežu dalībniekiem nebija šaubu — uzsvēra P. Lejiņš — **ka Brīvās pasaules latviešu apvienība nodibināma un pēc iespējas ātri, Latvieši visā pasaulē uz to gaidīt gaida.**

Uz ko tad īsti šī vienošanās attiecas? Vispirms uz ļoti delikāto pavalstniecības jautājumu.

Panākta saprašanās, ka attiecīgās personas pavalstniecība sakarā ar piedalīšanos Brīvās pasaules latviešu apvienības pārvaldes organos — nav svarīga.

Otrkārt pamatnoteikumu projekta prasība, ka katra latviešu organizācija darbojas attiecīgās valsts likumu robežās — paliek spēkā.

Galvenie grozījumi, par kuriem apspriedes dalībnieki vienojās, attiecas uz valdi. **Padomes nebūs, bet valdes locekļu skaits būs lielāks nekā sākotnēji paredzēts. Runa ir par 10 vai 12 locekļiem. Taču balsu skaits valdē būs četri. Citiem vārdiem — viena balss būs ASV, viena — Kanadai, viena — Eiropai un viena — Austrālijai.**

Pa daļai grozīsies mērķu formulējums: sekmēt cīņu par Latviju. Par galīgo redakciju tomēr vēl būs jālemj atsevišķi. Statūtos netiks minēta valdes pastāvīgā sēdekļa atrašanās vieta, jo tā var būt atkarīga no dažādiem apstākļiem.

Beidzot Amerikas viesis uzsvēra personiskās tikšanās ļoti iepriecinošo nozīmi. Ko nevarēja panākt mēnešiem ilgas sarakstīšanās ceļā, to pavisam īsi bija iespējams noskaidrot tiešās sarunās.

Nevajaga no jaunās latviešu vispasaules organizācijas gaidīt par daudz, jo tad būs jāpiedzīvo vilšanās; tomēr dažas funkcijas, kuras tā pildīs, būs ļoti nozīmīgas. **Vispirms jāmin kultūras lietu koordinācija un, otrkārt, apvienība varēs droši paust visas brīvās pasaules latviešu domas tur, kur mūsu uzskati būtu uzsverami.**

Tiktāl prof. P. Lejiņa intervija. No Londonā dzīvojošo latviešu pārstāvju puses sarunās ar ALA's priekšsēdi piedalījās LNPL prezidija priekšsēdis un LAKEC ģenerālsekretārs A. Abakuks, pulkv. K. Stradiņš, J. Savickis, E. Zelmenis, Lauma Tālnora, J. Andrups. LAKEC prezidija priekšsēdis un DVF valdes priekšsēdis A. Alksnītis atrodas joprojām slimnīcā.

Paredzams, ka vienošanos un BPLA nodibināšanu oficiāli paziņos jau š. g. 18. novembrī. V.

LATVIEŠI AUDIENCĒ PIE MINISTRA J. W. PIKERSGILLA

Kanadas Immigrācijas ministrs J. W. Pikersgill 20. septembrī Toronto Royal York viesnīcā pieņēma māc. A. Lūsi un V. Kaļiņu. Pārrunās, kas ilga 45 min., immigrācijas ministru iepazīstināja ar problēmām, kas saistās ar latviešu iecelošanu Kanadā no Dienvidamerikas valstīm un arī no Austrālijas.

Ministrs māc. A. Lūsim un V. Kaļiņam paskaidroja iemeslus, kādēļ Kanadas valdība līdz šim atturējusies ielaist tos emigrantus no Argentīnas un Brazilijas, kuriem šeit nav pirmās pakāpes radinieku. Viņš deva solījumu vēlreiz skatīt cauri 12 latviešu ģimeņu iecelošanas lietu, kas „iesalusi" jau kopš 1952. gada. Visumā ministrs bija labvēlīgi noskaņots šo latviešu ielaišanai Kanadā, bet norādīja, ka viņam jāvairās dot precidentu, kas varētu ietekmēt arī citas nacionālās grupas Kanadā.

Tālākās pārrunās tika skarti jautājumi, kas saistās ar neseno Padomju Savienības lauksaimnieku delegācijas viesošanos Kanadā. Latviešu pārstāvji iepazīstināja ministru ar faktiem, kas morāliski attaisno jaunieceļotāju nedraudzīgo nostāju pret krievu delegāciju, norādot, ka demonstrantu rīcība nav pārsniegusi šai zemē atļautās demokrastiskās brvības, kā piemēru minot tautieša A. Liepiņa izturēšanos Londonā. Sarunas beigās ministrs smaidot noteica: **„Situācija mums, valdības pārstāvjiem, ir neērta. Bet arī mums jātur pulveris sauss."**

Par iespēju satikt ministru pateicība pienākas jaunajam un enerģiskajam Pavalstniecības departamenta vadītājam G. Tompsonam, kurš šajā apspriedē arī piedalījās.

KREMLIS IZSLUDINA AMNESTIJU

Vai atbrīvos arī latviešus Sibirijā? — Jauns līdzeklis trimdinieku mānīšanai

PSRS Augstākās padomes prezidijs izsludinājis amnestiju visiem, kas apsūdzēti par sadarbību ar vācu karaspēku Otrā pasaules kara laikā. Amnestija attiecināta arī uz tiem, kuri, atrodoties ārpus Padomju Savienības, padevās pretinieka spēkiem vai kalpoja tajos, kā arī uz tiem, kas „iejaukti pretpadomju organizācijās pēckara periodā." Dekretā teikts: „Visi tiks atbrīvoti no atbildības, ja tie ir nomazgājuši savu vainu ar patriotisku aktīvitāti savas dzimtenes labā un ja tie atzīst sevi par vainīgiem." Tie, kas iz darījuši „smagus noziegumus pret padomju valsti" kara laikā, var tikt notiesāti augstākais uz pieciem gadiem izsūtīšanā, ja tie atgriežas dzimtenē un atzīstās savos noziegumos.

Ja šo amnestijas likumu piemērotu burtiski, tad tas nozīmētu, ka vairāk par pusi ieslodzīto un izsūtīto Padomju Savienībā tiktu atbrīvoti. Miljoni padomju pilsoņu un ārzemnieku atrodas izsūtījumā vai vergu darba nometnēs cilvēka dzīvei nepiemērotos apgabalos. 50-60% šo cilvēku ir notiesāti par sadarbību ar vāciešiem, lielais vairums viņu ir bij. padomju karavīri, kas krituši vācu gūstā un vēlāk atgriezušies, kā arī Baltijas valstu pilsoņi un dažādo nacionālo mazākumtautību piederīgie, kas izrādījuši pretestību padomju varai.

Bet ir liels jautājums, vai Maskavas valdība amnestiju piemēros tādos apmēros, kā izsludināta. Tie, kas pazīst padomju sistēmu, zinās, ka vergu darba nometnes ir cieši piesaistītas ražošanas plāniem. Atcerēsimies, piem., ka ieslodzīto streiks Vorkutā pirms diviem gadiem nopietni apdraudēja Ļeņingradas apgabala apgādi ar oglēm. Ja tagad atbrīvotu 50-60% vergu visās nometnēs, tad tas izraisītu katastrofālu sabrukumu ražošanas plānā.

Mēs labi zinām, ko nozīmē padomju likumi uz papīra un kā tos piemēro dzīvē. **Tādēļ mums ir lielas aizdomas, ka šī likuma galvenais mērķis būs propaganda. Amnestijas likums pasaulei parādītu, ka komūnisms kļūst mērenāks. Tas būtu arī labs līdzeklis veicināt trimdinieku atgriešanos Padomju Savienībā.** Tomēr var sagaidīt, ka gluži bez sekām šī amnestija neizpaliks: iespējams, ka zināms daudzums arī mūsu tautiešu, kas vergo Sibirijā, varēs atgriezties dzimtenē.

A. Zv.

PERONS GĀZTS

Argentīnā nodibināta pagaidu valdība

Buenosairesā. — **Revolūcija Argentīnā beigusies. Prezidents Perons ir gāzts. Armijas ģenerāļu komiteja, kas Peronai kritot pārņēma vadību savās rokās, 21. septembrī parakstīja bez[illegible]ikumu padošanos.**

22. septembrī generāļu komitejas pienākumus jau pārņēma jaunā Argentīnas pagaidu vallība, kas sastāv no revolūcionāriem. Pagaidu valdība tūdaļ atcēla Argentīnas ostu blokādi, kas bija donāta Perona bēgšanas aizkavēšanai. Perons vēl joprojām atrodas uz Paragvajas lielgaballaivas Paragvaja, kur viņš meklēja patvērumu no revolūcionāru atriebības. Kaut gan par to nekas oficiāli vēl nav minēts, vadošo revolūcionāru aprindās klīst baumas, ka Perona izbraukšana no Argentīnas tiks aizkavēta un ka viņam būs jāstājas tiesas priekšā.

Uz pagaidu valdības rīkojuma apcietinājuma atbrīvoti divi 16. jūnija revolūcijas vadītāji — admirālis Olivieri, kas bija notiesāts uz 18 mēnešiem un admirālis Kalderons — uz mūžu cietumā. Citu 16. jūnija revolūcionāru atbrīvošana paredzēta tuvākā nākotnē.

CHRUŠČEVS IZAICINA KAPITĀLISTUS

„PSRS NEKAD NEATTEIKSIES NO MARKSISMA, KOMŪNISMS PIEVEIKS KAPITĀLISMU BEZ KAŖA," APGALVO PARTIJAS PIRMAIS SEKRETĀRS

Maskavā. — **Kremļa lielajā pieņemšanas zālē par godu Austrumvācijas delegācijai rīkotajā banketā Chruščevs teica runu, veltītu Rietumu sabiedrotajiem un Rietumvācijai. Starp citu viņš sacīja:**

„Rietumos bieži runā, ka kopš Ženēvas konferences kaut kas esot mainījies. Sabiedrotie sākuši smaidīt, bet nav mainījuši savu izturēšanos. Runā, ka smaidot arī padomju delegāti. Bet mūsu smaidi ir īsti, jo mēs patiesi gribam dzīvot mierā. Es ļoti cienu Eizenhaueru, Īdenu un Foru, bet mēs nevaram neturēt cieņā arī mūsu tuvākos draugus." Tanī brīdī Bulgāņins rādīja uz sevi, pie kam Chr. smaidot teica: „Vai tas nav pareizi, mans dārgais draugs Bulgāņin?" pēc kam norādīja uz Austrumvācijas delegātiem.

„Ja kāds domā, ka mūsu smaidi nozīmē atteikšanos no Marksa, Engelsa un Ļeņina," turpināja Chruščevs, „tad tas sevi piemāna. Tiem, kuri uz to gaida, būs jāgaida tik ilgi, kamēr vēzis jūrā svilpos. Padomju valdība paliks pie komūnisma, bet arī grib sadzīvot. Tā negrib nevienu ar varu pievērst komūnismam, jo mūsu pārliecība par to, ka komūnisms triumfēs visā pasaulē — nav atslābusi. Bet priekš tam mums nav vajadzīgs karš. Lai kapitālistu zemes iet savu ceļu, kamēr tās atdursies strupceļā. Mēs turpināsim iet pretim progresam pa Marksa, Engelsa un Ļeņina ceļu, kurš ir tik skaidrs kā saules stari. Ja jūs domājat, ka kapitālisms ir uz kaut ko spējīgs, lai notiek, sacentīsimies! Mēs jums parādīsim."

Chruščevs paskaidroja, ka padomju līderi Ādenaueram esot godīgi pateikuši, ka viņa zvaigzne norietot, kapitālisms mirstot. Turpretim sociālisms tikai vēl sākoties un tas atmirdzēšot tūkstoš ugunīs. Ādenaueram esot norādīts, ka viņš iet kapitālisma sabrukuma ceļu. Nākotnes ceļš esot tas, kuru izvēlējusies Austrumvācijas demokratiskā republika — marksisma ceļš. Visa Vācija vēlāk izvēlēšoties šo nākotnes ceļu, bet ne kapitālisma kapa ceļu, kuru izraudzījis Ādenauers.

„Mēs ar Ādenaueru runājām godīgi," teica Chr., „bet stingrā balsī. Viņam dotie solījumi tiks pildīti. Austrumvācijai nav jābēdā par to, ka sabiedrotie negrib viņu atzīt. Pienāks laiks, kad tie klauvēs pie Austrumvācijas durvīm. Un tad tā pati varēs izlemt, vai atzīšana tai vairs vajadzīga."

Šinī banketā piedalījās gandrīz visi kompartijas līderi, ministri ar maršalu Žukovu priekšgalā, kā arī Somijas premjērs Kekkonens u. c.

Bulgārija samazinās savu armiju

Sofijā. — Sekojot Padomju Savienības un pārējo satelitu paraugam, arī Bulgārija, gan ar dažu nedēļu nokavēšanos, paziņoja, ka līdz šī gada 31. decembrim samazinās savus bruņotos spēkus 18 tūkst. vīru apmērā. Bulgārija ir pēdējā no Padomju Savienības satelitiem, kas paziņo bruņoto spēku samazināšanas plānus.

PEKINGAI VĒL JĀPAGAIDA

APVIENOTO NĀC PILNSAPULCE NORAIDA PADOMJU SAVIENĪBAS PRIEKŠLIKUMU UZŅEMT KOMŪNISTU ĶĪNU SAVĀ VIDŪ

Ņujorkā. Jau sesto gadu Padomju Savienība mēģina panākt komūnistu Ķīnas uzņemšanu Apvienotās Nācijās un seto reizi pēc kārtas mēģinājums beidzās bez panākumiem. Desmitā Apvienoto Nāciju pilnsapulces sanāksmē Padomju Savienības delegāciju vada ārlietu ministrs Molotovs, kas pilnsapulcē pēdējo reizi piedalījās 1946. gadā. Apstrīdot Ķīnas nacionālistu tiesības pārstāvēt ķīniešus Apvienotās Nācijās, Molotovs lika priekšā nacionālistu vietā uzņemt komūnistus. **Sekoja nobalsošana, kurā ar 42 pret 12 balsīm, 6 valstīm atturoties, nolēma ar komūnistu Ķīnas uzņemšanu vēl mazliet nogaidīt. Tas nozīmē, ka vismaz vēl līdz nākamās pilnsapulces sesijai komūnistu Ķīnai uz Apvienotām Nācijām būs jāraugās no ārpuses.**

Ieteicot Pekingas kandidātūru, Padomju Savienības ārlietu ministrs uzsvēra, ka pēdējā laikā pasaulē notikušas zināmas pārmaiņas uz labo pusi. Komūnistu Ķīnas uzņemšana Apvienotās Nācijās šo vispārējo starptautisko attieksmju uzlabošanos ne tikai turpinātu, bet arī tuvinātu vispārējā saspīlējuma mazināšanai.

GROTEVOLS MASKAVĀ SAŅEM ‚AUSTRUMVĀCIJAI PASI'

Padomju Savienības karaspēks „pagaidām" vēl paliks Austrumvācijā

Maskavā. Austrumvācijas Grotevola vizītes rezultātā Maskavā parakstīts līgums Padomju Savienības un Austrumvācijas starpā, ar kuru pēdējai piešķirta „pilnīga neatkarība". Līgums paredz, ka „pagaidām" padomju karaspēks vēl paliks Austrumvācijā.

Par Austrumvācijas apbruņošanu un iesaistīšanu šī gada 1. maijā Varšavā nodibinātajā Austrumeiropas aliansē, „neatkarības līgumā" nekas nav minēts. Kāds Padomju Savienības valdības pārstāvis Rietumu žurnālistiem paskaidroja, ka Austrumvācija apbruņošanas iespēja konferencē it kā neesot pārrunāta. „Neatkarības līgumu" parakstīja Austrumvācijas ministru prezidents Grotevols un Padomju Savienības ministru prezidents Bulgāņins. Zīmīgi, ka līgumu parakstīja tūdaļ pēc Rietumvācijas kanclera Ādenauera vizītes Maskavā.

Austumvācijas „neatkarības līgums" paredz Austrumvācijai vienlīdzīgas tiesības ar Padomju Savienību. Abas valstis respektēs viena otras neatkarību un nejauksies viena otras iekšējās lietās. Austrumvācijai turpmāk būs brīvas rokas visos iekšpolītikas un ārpolītikas jautājumos.

Austrumvācija pati varēs izvēlēties savu nostāju attieksmēs ar Rietumvāciju, kurai pilnīgu neatkarību rietumu sabiedrotie piešķīra jau pirms pieciem mēnešiem, atļaujot tai bruņoties un iesaistīties Ziemeļatlantijas organizācijā. Kā redzams, Austrumvācijai oficiālu bruņošanās atļauju Padomju Savienība nav vēl devusi, kaut arī Austrumvācijas 100.000 vīru lielo policiju var atzīt par labi apbruņotu un apmācītu armiju. Tāpat kā to darīja sabiedrotie Rietumvācijā, arī Padomju Savienība Austrumvācijā likvidēs līdzšinējo augstā komisāra posteni. **Austrumvācijas un Austrumberlīnes robežapsardzība turpmāk atradīsies pašu vāciešu rokās, bet militāro satiksmi krievu joslā, no Rietumberlīnes līdz Rietumvācijas robežai, arī turpmāk kontrolēs Padomju Savienības karaspēks.**

Par oktobrī gaidāmo četru lielvalstu ārlietu ministru konferenci Ženēvā, Padomju Savienības ārlietu ministrija, pēc vienošanās ar Austrumvācijas valdības pārstāvjiem, paskaidro, ka, pārrunājot Vācijas apvienošanas jautājumu, četriem lielajiem būtu jāpieprasa arī Rietumvācijas un Austrumvācijas pārstāvju piedalīšanās. Tā kā Rietumvācija kategoriski atteikusies ielaisties sarunās ar Austrumvācijas komūnistu valdību, tad ļoti iespējams, ka cerības Vācijas apvienošanai izsīks jau pirms Ženēvas konferences sākuma.

ASV senātors apmeklēs Vorkutu

AP ziņo, ka ASV senātors G. W. Malone (rep. no Nevadas) dabūjis atļauju apmeklēt padomju vergu darba nometnes Vorkutā. Malones kundze, kas apceļoja Padomju Savienību kopā ar savu vīru, ieradusies Berlīnē un paskaidrojusi, ka viņa nebraukšot līdz uz Padomju Savienības arktiskiem apgabaliem, jo tas būtu smags ceļojums. Viņa sagaidīšot savu vīru Helsinkos.

Senātors Malone būs pirmā amerikāņu oficiālā persona, kas iepazīsies ar nometnēm, kurās mitinās simtiem tūkstošu ieslodzīto, kas nodarbināti ogļraktuvēs. Ir zināms, ka tur ieslodzīti arī daudzi latvieši.

Senātors Malone ir viens no tiem amerikāņu valstsvīriem, kas izrāda krieviem neparastu labvēlību un tic visam, ko padomju oficiālās personas stāsta. Tādēļ arī viegli varam iedomāties, kādas būs šī brauciena atskaņas ASV un visas pasaules presē, ja tā klausīsies, ko Malone savā naīvumā saskatījis.

„DZĪVA SIENA" STARP ĒĢIPTI UN IZRAĒLU

Jeruzalemē. — Apvienoto Nāciju pamiera pārraudzības komisijas vadītājs Palestīnā ģenerālis Burns sagaida jaunas sadursmes Izraēlās un Ēģiptes starpā. Ģen. Burns stāvokli atzīst par ļoti nopietnu. Lai izvairītos no jaunas asinsizliešanas, demilitarizētās joslās gar Ēģiptes un Izraēlas robežu tiks novietoti pamiera pārraudzības komisijas pārstāvji, kuru pienākums būs arī raudzīties, lai ne Ēģipte, nedz Izraēla nemēģinātu pāriet otras valsts robežu. Izraēlai ģen. Burns pavēlēja izvākt savu karaspēku no El Aujas demilitārizētās joslas, ko žīdi bija ieņēmuši gatavodamies jaunām sadursmēm.

Tuvojas Kultūras dienas Kanadā

Šagad oktobra mēnesī jau 4. reizi atzīmēsim latviešu Kultūras dienas Kanadā. Kā visās pārējās zemēs, arī mēs, Kanadas latvieši, Kultūras dienās apzināmies kopīgo likteni un mērķi, ciešāk apliecinām nacionālu vienību un gribu cīņai par latviešu un Latvijas pastāvēšanu.

Kultūras un Izglītības nozare aicina visas latviešu organizācijas, draudzes, kopas un tautiešus visā Kanadā iespēju robežās oktobra mēnesī atzīmēt Kultūras dienas ar piemērotiem aktiem, sarīkojumiem, izrādēm, izstādēm utt. Jau iepriekš izplānotos sarīkojumus lūdzam organizēt Kultūras dienu ietvaros.

Mūsu nacionālais darbs turpinās par spīti visām grūtībām un atsevišķo zemju īpatnībām. Sekmīgi strādā mūsu nedēļas nogales skolas, teātri, māksla, rakstniecība, prese. Bet radošais nacionālais, kultūras darbs prasa visu tautiešu atbalstu un atsaucību. Tāpēc Kultūras un Izglītības nozare lūdz visas draudzes un organizācijas no Kultūras dienu, kā arī no visu pārējo sarīkojumu ienākumiem, ziedot piemērotu atlikuma daļu Skolu fondam, kas nesen nodibināts pie LNAK Kultūras un Izglītības nozares, vai arī Ziemeļamerikas Kultūras fondam. Abiem fondiem domātos ziedojumus lūdz sūtīt LNAK kasierim St. Andrew's Church, Carlton un Jarvis Sts, Toronto.

Kult. un Izgl. nozare

ĀDENAUERS MASKAVĀ MAZLIET PĀRSTEIDZIES

VISVAIRĀK KREMLIS IEINTERESĒTS RIETUMVĀCIJAS RŪPNIECĪBĀ

Bonnā. — Rietumvācijas kanclera Ādenauera vizīte Maskavā, kas beidzās ar Ādenauera solījumu uzsākt diplomātiskās attieksmes ar Padomju Savienību un krievu solījumu atbrīvot vācu gūstekņus, Rietumvācijas polītiskās aprindās uzņemta ļoti rezervēti.

Panākums gūstekņu jautājumā gan palielināja Ādenauera popularitāti vācu tautā, bet piekāpšanos atvērt Maskavas sūtniecību Bonnā vācu polītiķi uzskata par mazliet pārsteidzīgu. Pēc viņu domām ar nogaidīšanu Ādenauers būtu izspiedis no krieviem daudz vairāk, kā tikai solījumu atbrīvot gūstekņus. Sakarā ar Rietumvācijas saimniecisko uzplaukumu, kas tagad atzīts visā pasaulē, Padomju Savienībai bija ļoti svargi panākt diplomātisko attieksmju nodibināšanu ar Rietumvāciju, lai tieši un bez kavēšanās varētu uzsākt tirdznieciskas sarunas.

Padomju Savienība ir ārkārtīgi ieinteresēta Rietumvācijas rūpniecībā. Vai gan citādi „kara kūdītājs" Ādenauers būtu izpelnījies tik karalisku sagaidīšanu Maskavā? Redzot krievu ārkārtīgo centību pielabināties Rietumvācijai, pēdējās polītiķi ir pārliecināti, ka Ādenauers ir pārdevies daudz par lētu.

Rietumvācija par visu vairāk ilgojas pēc tās dienas, kad tiks panākta abu Vāciju apvienošana.

Pirms Maskavas sarunu sākuma kanclers Ādenauers deklarēja un Rietumu lielvalstis viņam piekrita, ka diplomātisko attieksmju nodibināšana ar Padomju Savienību būtu uzsākama tikai tādā gadījumā, ja Maskava parādītu patiesu vēlēšanos sadarboties ar Sav. Valstīm, Angliju un Franciju Vācijas apvienošanas jautājuma atrisināšanai. Un tomēr sarunas Maskavā tika novadītas citā virzienā. Vienpadsmitā stundā, kad cerības par Vācijas apvienošanu un gūstekņu atbrīvošanu jau bija izgaisušas, Ādenauers pārsteidza krievus un visu pasauli ar savu piekāpšanos uzsākt diplomātikas attieksmes ar Padomju Savienību. Kā samaksu Ādenauers pretī saņēma vienīgi Bulgāņina mutvārdu solījumu atbrīvot vācu gūstekņus. Vācijas apvienošanas jautājumā krievi nesolīja absolūti neka.

Pēc Maskavas sarunām rietumnieku prātus tagad nodarbina un uztrauc jautājums, proti, ja Ādenauers, būdams Rietumu sabiedrotais un to interešu aizstāvis, par gūstekņu atbrīvošanas solījumu vien atdeva krieviem savu stiprāko trumpi — diplomātiskās attieksmes — kādu gan cenu tad Rietumvācija būs gatava maksāt Padomju Savienībai par solījumu atbalstīt Vācijas apvienošanu?

Pirmajam prieka vilnim norimstot, vāciešus tagad sāk mākt šaubas. Bulgāņins gan solīja gūstekņus atbrīvot, bet kas gan nepazīst komūnistu solījumus? Bez tam paceļas arī kāda cita problēma: cik būs tādu vāciešu, kas pēc desmit un vairāk gadu ilgas gūstniecības atgriezīsies mājās? Desmit tūkstoši? Krievi saka, ka viņiem vairāk neesot. Bulgāņins šo skaitli pat precīzēja vēl tālāk un paziņoja, ka Padomju Savienības gūstā atrodas tikai 9.626 kara noziedznieki. Un citi gūstekņi? Par tādiem krievi vispār nekad nav dzirdējuši. Ādenauers pieprasīja 100.000 vāciešu atbrīvošanu. „Labi," atbildēja Bulgāņins, „paziņojiet mums tikai viņu vārdus un mēs paskatīsimies, vai tos nevar sameklēt."

BĀDENĒ SKAN BAZNĪCU ZVANI

PADOMJU KARASPĒKS ATSTĀJIS AUSTRIJU

Vīnē. Šī gada 20 septembrī, pēc 10 gadu nepārtrauktas padomju okupācijas, pēdējās Padomju Savienības karaspēka vienības atstāja neitrālās Austrijas territoriju. 20. septembra vakarā Bādenē savu darbību izbeidza padomju okupācijas armijas galvenā mītne, šķērsojot Austrijas — Ungārijas robežu. **Stundu pēc pēdējo krievu karavīru aizbraukšanas, Bādenē un visās apkārtējās Austrijas pilsētiņās sāka skanēt baznīcu zvani un tika uzvilkti nacionālie karogi. Tie austrieši, kuri okupācijas laiku bija spiesti pavadīt krievu joslā, varēja atmosties no sava 10 gadu murga un atviegloti uzelpot. Krievi vēl joprojām būs turpat tuvumā — Ungārijā, bet Austrija beidzot ir brīva.**

LATVIJA

Draugi grib mūs asimilēt,
Ienaidnieki grib mūs iznīcināt,
Bet mēs gribam palikt latvieši.
Archibīskaps T. GRĪNBERGS

MASKAVAS – SIDNEJAS ASS

Pirms piecdesmit gadiem sērs Halfords Makinders pareģoja, ka kara gadījumā pilnīgi droši būs vienīgi tie apgabali, kas nav pieejami no jūrām un okeaniem. Pēc viņa teorijas šādām prasībām atbilst Austrumeiropa un daļa no Padomju Savienības Āzijā. Ziemeļos šīs territorijas aizsargā ledus pieblīvēti ūdeņi, bet dienvidos tuksneši un kalnu grēdas. Šodien Padomju Savienības Eiropas daļu apsargā sateliti, vispareizāki sakot — sateliti atrodas starp Padomju Savienību un ārpasauli, tādējādi radot dabisku barjēru. Baltijas un Melnā jūra krieviem ir viegli nosargājamas. Āzijā, sakarā ar Ķīnas komūnistu nostāju, starp Padomju Savienību un ārpasauli stāv 600 milj. ķīniešu. Kaut arī Makindera teorija radās pirms piecdesmit gadiem, taču vēl šodien, aviācijas un atomlaikmetā, tajā var atrast ļoti daudz patiesības. Otrā pasaules kara laikā ar šīs teorijas analizēšanu nodarbojās vācieši un japāņi. Tagad par to sākuši domāt arī komūnisti. Kāda interesanta Makindera teorijas interpretācija 1950. gadā parādījās Varšavas žurnālā „Problemy". Illustrācijai tika parādītas arī vairākas kartes. Minētais poļu žurnāls savā rakstā par Makindera neieņemamās cietzemes sirdi atzīst Maskavu, bet par pasaules okeanu sirdi — Sidneju Austrālijā

Šīs teorijas gala iznākums ir ļoti vienkāršs. Lai iegūtu neierobežotu varu pasaulē, nepietiek ar cietzemes sirdi vien, nepieciešama arī okeanu sirds. Tas panākams vienīgi abas sirdis apvienojot. Poļu žurnāls kādā kartē to tā arī bija parādījis, radot kaut ko ļoti līdzīgu Otrā pasaules kara sākumā tik slavenajai Berlīnes-Romas-Tokio asij. Minēto poļu žurnāla atklājumu sabiedrotie tagad dēvē par Maskavas-Sidnejas asi.

Šīs ģeopolitiskās teorijas vērtību var pārbaudīt sekojot norisēm. Pēdējo gadu notikumi nepārprotami pierāda, ka minētā teorija nav tukša fantazija, bet gan pilnīga realitāte, kurai Padomju Savienība seko ar vislielāko apņēmšanos. Maskavas - Sidnejas ass izveidošanas sākumu vislabāk var redzēt Tālajos Austrumos. Notikumi Korejā, Formozā, Indoķīnā un Malajā norāda, ka komūnisti rīkojas pēc iepriekš izstrādāta plāna. Tāpat jāpiemin komūnistu aktīvitāte Burmā, Indonēzijā, Filipīnu salās un Japānā. Spriežot pēc krieva Buchārina teorijas, svarīgāko lomu spēlē Indonēzija, ko pēdējais atzīst par tiltu starp Āziju un Austrāliju.

Petrova spiegu prāvas izmeklēšanas laikā Austrālijā pierādījās, ka Padomju Savienība ir ļoti ieinteresēta Austrālijas ziemeļrietumu piekrastē, kur kara laikā atradās austrāliešu aviācijas un zemūdeņu bazes. Tagad šo apkārtni pazīst tikai pavisam nedaudzi austrālieši un dažas iedzimto grupas, kas spēj atrast ūdeni tur, kur ūdens nav un kas spēj atrast ceļus, kuŗi kartēs nav atrodami. Un tieši šajā apgabalā ir ieinteresēta Padomju Savienība!

Padomju Savienības spiediens Maskavas - Sidnejas ass virzienā nav iespējams bez spēcīgas aizmugures bazes. Liekas, ka šādas bazes gatavošanu var saskatīt Padomju Savienības un komūnistu Ķīnas jaunajā dzelzceļā, kas iesaista Transmongolijas dzelzceļu no Ulan Udes caur Ulan Batoru līdz Tsiningai, apm. 150 jūdžu ziemeļaustrumos no Pekingas. Kāda cita jauna līnija sākas Kazachstanas galvaspilsētā Alma Atā un cauri Chīvas naftas laukiem stiepjas līdz pat Lančovai. Uz dienvidiem šīs dzelzceļlīnijas nozarojums aizlieč līdz Hanojai Indoķīnā.

Tā kā Āzijā dzelzceļš ir svarīgākais līdzeklis politiskai, saimnieciskai un militārai ekspansijai, tad uz kartes nav grūti saskatīt to, ka komūnisti šādai ekspansijai gatavojas. Kad komūnistu ekspansija sāksies, ir cits jautājums. Nākotne rādīs, vai komūnisti vispirms savu militāro gatavību pārbaudīs uzbrukumā Formozai, lai pēc tam sāktu savu galveno plānu īstenošanu.

DV KV VIEDOKLIS INVALIDU APVIENĪBAS LIETĀ

Sakarā ar mums piesūtīto rakstu — Invalidu apvienība grib sadarboties ar Daugavas Vanagiem, lai šinī jautājumā noskaidrotu Kanadas DV viedokli, redakcija lūdza DV KV priekšsēdi V. Muktu sniegt attiecīgus paskaidrojumus, pie kam viņš izteica sekojošo:

DV saime Kanadā nenosoda Invalidu apvienības nodibināšanu, bet gan drīzāk to apsveic, jo atsevišķo nogrupējumu piederīgo vēlēšanās turēties ciešāki kopā — ir pilnīgi saprotama.

DV Kanadā gan ir ieskatos, ka Invalidu apvienība ar savu paredzēto darbības plānu palīdzības plāksnē darbosies pilnīgi parallēli DV organizācijai, kas varbūt nemaz nebūtu vajadzīgs, jo DV organizācija aizvien turpinā aprūpes darbu, pie tam ar labiem panākumiem. Un nealzmirsīsim, ka Kanadas DV allaž ir cīnījušies pret katra veida parallēlismu organizācijas darbā. Pēc Kanadas DV domām invalidiem vajadzēja palikt kā sekcijai tiešā pie DV. Reizē ar to varbūt tiktu labāk atrisināts arī invalidu jautājums. Kanadas DV saime atzīst, ka nav nekāda nelaime, ja DV rindās visi nav karavīri, jo DV statūtu mērķis ir visu trūkumā nonākušo latviešu aprūpe.

Kad pirms 10 gadiem dibinājās DV organizācija, tad kā invalidi, tā neinvalidi kopīgi izstrādāja statūtus, kuŗi vēl šodien ir svētīgi visai latviešu trimdas saimei, jo savā pastāvēšanas laikā DV ir visvairāk sagādājusi līdzekļus aprūpei. Toreiz taču nemaz nerunāja, ka būtu vajadzība dibināt arī Invalidu apvienību ar gluži tiem pašiem mērķiem aprūpes laukā.

Ir tiesa, ka Kanadā DV rindās, kā arī amatpersonu sastāvā, galvenokārt ir bij. karavīri, bet nav pārāk daudz invalidu. Šāds stāvoklis ir arī gluži normāls, jo kad sākās emigrācija uz Kanadu, neviens invalids šeit netika ielaists — šī zeme meklēja veselus locekļus un stiprus muskuļus savam darba tirgum.

Visiem tiem, kas pielikuši roku aprūpes darbam pašiem neesot invalidiem, laikam ir pilnīgi skaidrs, ka līdzekļi netiek vākti vis veselo, bet gan galvenokārt invalīdu un citu trūkumcietēju aprūpēšanai. Nedomāju, ka jaunieceļotāji šinī zemē pirms 7 vai vairāk gadiem būtu rīkojušies pareizi, ja gaidītu līdz 1955. gadam, nedarot neko aprūpes laukā. Šo gadu tecējumā DV organizācijas biedri, apellējot pie tautiešu sirdsapziņas, ir savākuši ievērojamas summas, kas nosūtītas galvenokārt uz Vāciju, pavadrakstos paziņojot ziedotāju norādījumus par ziedojumu sadali.

Nedomāju, ka pareizs būtu pārmetums, it kā DV organizācija, aprūpējot visus latviešus, invalidus pa daļai apietu. Taču, piem., vecs tēvs vai veca māte, kuŗu dēļi krituši vai pazuduši kara laikā, nesaņemdami neko no vācu iestādēm, laikam ir grūtākā stāvoklī nekā dažs kaut vai 100% invalids, kam vācu iestādes izsniedz pāri par 300 DM pabalstu. Nemaz nepārmetam, ja DV Rietumvācijas valde no tautiešu saziedotajiem līdzekļiem kādam, kas no vācu iestādēm nesaņem itin neko, būtu izmaksājusi lielāku pabalstu nekā tam, kam vācu iestādes maksā pabalstus.

Cik zināms, tad DV aprūpes daļas vadītājs un kasieris paši ir invalidi. Viņiem taču interese par invalidu labklājību droši vien būs lielāka nekā par pārējo aprūpējamo.

Kanadas DV KV savā paplašinātajā valdes sēdē, kas notika 4. septembrī piedalotīes nodaļu priekšniekiem un dāmu kopu priekšniecēm, atzina, ka DV Kanadā darbu turpinās tādā pašā garā kā līdz šim — pēc DV CV priekšrakstiem, un vēlētos Invalidu apvienību redzēt kā sekciju pie DV organizācijas.

DM pabalstu. Nemaz nepārmetam, ja DV Rietumvācijas valde no tautiešu saziedotajiem līdzekļiem kādam, kas no vācu iestādēm nesaņem itin neko, būtu izmaksājusi lielāku pabalstu nekā tam, kam vācu iestādes maksā pabalstus.

Cik zināms, tad DV aprūpes daļas vadītājs un kasieris paši ir invalidi. Viņiem taču interese par invalidu labklājību droši vien būs lielāka nekā par pārējo aprūpējamo.

Kanadas DV KV savā paplašinātajā valdes sēdē, kas notika 4. septembrī piedalotīes nodaļu priekšniekiem un dāmu kopu priekšniecēm, atzina, ka DV Kanadā darbu turpinās tādā pašā garā kā līdz šim — pēc DV CV priekšrakstiem, un vēlētos Invalidu apvienību redzēt kā sekciju pie DV organizācijas.

INVALIDU APVIENĪBA GRIB SADARBOTIES AR DAUGAVAS VANAGIEM

3. un 4. septembrī Hamburgā notika Latviešu kara invalidu apvienības valdes un revīzijas komisijas paplašināta kopsēde, kuŗa risinājās lielā vienprātībā. Sēdi vadīja valdes priekšsēdis, Bruņinieku krusta kavalieris R. Ancāns, kuŗš nordāīja, ka pagājuši jau vairāk kā 10 gadu, kopš klusē ieroči un mēs ejam svešniecības gaitas. Invalidi cīņā par Latviju zaudējuši nevien dzimteni, bet arī locekļus un veselību, mēs esam brīvajā pasaulē, bet daudzi mūsu kauju līdzgaltnieki joprojām stāigā Golgātas ceļu. Sēdes dalībnieki ar klusuma brīdi godināja kritušos cīņu draugus.

Tālāk R. Ancāns uzsvēra, ka invalidu organizācija ir gandrīz tikpat veca kā Latvijas valsts. Kara invalidu apvienība darbojās jau Latvijā, un tāda būs atkal nepieciešama pēc atgriešanās brīvajā dzimtenē. Trimdā apvienības darbību esam tikai atjaunojuši, jo tā bija vajadzīga kā pati par sevi saprotama lieta. Invalidu apvienības ar ļoti labām sekmēm darbojas dudzām tautām, un mēs neredzam iemesla, kādēļ mūsu apvienība nevarētu strādāt tikpat sekmīgi.

Tā nav nejaušība, ja šada apvienība nodibināta. Mūsu sauklis ir tāds pats, kāds tas bija kaujas laukā — par Latviju! LKIA nenorobežosies ne no viena latviešu invalida un neprasīs pēc piederības kādai politiskai partijai, jo to neprasīja arī frontē, kur visi cīnījāmies kopā.

LKIA mērķi ir šādi: 1) pārstāvēt sevi un savas intereses; 2) palīdzēt tiem mūsu likteņa biedriem, kam klājas grūti, sniedzot materiālo, kultūrālo un morālo atbalstu; 3) modri trimdā stāvēt nomodā un darboties līdz cīņā par Latvijas brīvību un likteni, sadarbojoties ar visām nacionālām organizācijām un iestājoties pie visām tautām par mūsu tiesībām un valsts neatkarību. Sevišķi daudz jādara komūnisma patiesās sejas un rīcības izskaidrošanā tām tautām, kuŗas sarkano mēri vēl nepazīst.

LKIA valdes priekšsēdis izteica sirsnīgu pateicību visiem tautiešiem un organizācijām par lielo materiālo un morālo atbalstu, kādu trimdā saņēmuši invalidi. Tāpat pateicās Rietumvācijas valdībai un vācu tautai, kas mums dod patvērumu un atbalstu.

Ar nožēlu jākonstatē, ka Invalidu apvienības nodibināšana resp. atjaunošana izsaukusi nevajadzīgas pārrunas un pārmetumus, sevišķi no DV organizācijas puses, kuŗā gandrīz visi esam biedri. Arī trimdas sākumā noskaņojums pret bij. karavīriem bija tikpat nelabvēlīgs, kā tas ir šodien pret LKIA. Šīs nevajadzīgās pārrunas ir nevietā. Lielā pateicība plenākas DV organizācijai visās zemēs par ziedojumu savākšanu, bet invalidus gluži nav apmierinājusi sadale (sevišķi pēdējos 2 gados). Aizjūras zemēs vāc līdzekļus gandrīz tikai invalidiem, bet tie aizliet galvenokārt pārējo grūtdieņu aprūpei, jo DV šodien ir visu latviešu aprūpes b-ba. DV aprūpes darbs ir kļuvis pārāk plašs — to aprūpē ir 3528 personas, no tām tikai 658 invalīdi. LKIA nodibināšana nozīmē DV aprūpes darba atslogošanu. LKIA nevēršas pret DV, bet konstatē vienīgi faktus un cer, ka atradīs sadarbošanās iespēju ar DV organizāciju, kuŗa mums tuva.

Priekšsēža R. Ancāna uzrunai sekoja valdes locekļu ziņojumi. Īsajā darbības laikā jau nodibinātas ļoti labas attieksmes ar igauņu, ukraiņu un abām vācu kara invalidu apvienībām. Pašlaik veidojas brīvās Eiropas kara invalidu kustība, kuŗā piedalīsies arī LKIA. Apvienības nodibināšanu apsveikuši daudzi latviešu trimdas vadošie sabiedriskie darbinieki un organizācijas, tāpat dažādas cittautu organizācijas. Kā aicināts goda viesis pr-ža 1. vietn. P. Začs piedalījās vācu kara invalidu apv. Reichsbund sanāksmē Hamburgā un ar mūsu stāvokli un likteni iepazīstināja vairāku zemju kara invalidu organizāciju delegātus. Interesants bijis sanāksmes atzinums, ka kara invalīdu rentes būtu jāsaņem arī visām tām personām, kas bijušas karavīri, bet par invalidiem kļuvuši tikai pēc 2. pasaules kara.

Grozīja statūtu 1. par. 2. p., nosakot, ka Apvienība darbojas visās brīvās pasaules zemēs, kur mīt latviešu kara invalidi, jo arī Dānijas, Austrijas, Holandes, ASV un Kanadas invalidi izteikuši vēlēšanos iestāties LKIA. Biedru skaits ik dienas nemitīgi pieaug. Tā sēdē, kuŗa darbības laikā bija otrā, uzņēma vēl 87 biedrus un 4 biedrus veicinātājus. Ievērojot lielo biedru pieplūdumu, nolēma nākamo valdes sēdi sasaukt jau oktobŗa sākumā. Akceptēja Oldenburgas nodaļas nodibināšanu un tās valdes lūgumu — saukties par Aizsautiem Vanagiem. Tāpat valdei nebija iebildumu pret Memmingenas pārstāvja priekšlikumu dibināt nodaļu Memmingenā, kur pieteikušies jau 28. biedri. Sēdē izstrādāja un pieņema LKIA darbības noteikumus, kā arī nolēma LKIA biedru pilnsapulci sasaukt nāk. gada maijā.

Sēdes dalībnieki pārrunāja ziedojumu vākšanas un aprūpes jautājumus, ar pateicību konstatējot, ka saņemti jau pirmie ziedojumi. Vienojās ziedojumus vākt divas reizes gadā: Valsts svētkos priekš Ziemassvētkiem un maijā Varoņu piemiņas dienai 22. jūnijā, izsakot cerību, ka tautieši atsaucīgi ziedos kara invalidu aprūpei. Oldenburgas nodaļas „Aizsautie Vanagi" valdes priekšsēdis J. Logins ziņoja, ka kara invalidiem iespējams pārskolotīes Lejassaksijas invalidu skolā, kur uzņem arī no citiem apgabaliem. Pārskološanās laikā invalidiem jāatsakās no rentes, tā vietā saņemot brīvu dzīvokli, uzturu un DM 27 kabatas naudu mēnesī. Ģimenes locekļus šai laikā apgādā vācu sociālā pārvalde. Mācību ilgums 2-3 gadi, atkarā no aroda. Skolā māca smalkmēchaniku, biroja mašīnu mēchaniku, galvanizāciju, technisku zīmēšanu un grāmatu sieŠanu. LKIA iesaka šo iespēju izmantot. Tuvāka informācija pieprasāma. J. Loginam, Lettische Kolonie Ohmstede, Rennplatz, Oldenburg i. O.

Dažādos jautājumos, starp citu, skāra arī jautājumu par sadarbību ar DV organizāciju, kuŗas vadība Vācijā pieprasījusi paskaidrojumus KLIA valdes un revīzijas komisijas locekļiem katram atsevišķi. Nelevērojot pārmetumus, nolēma sadarboties ar DV, cerot, ka sadarbību izdosies panākt. Paplašinātajā kopsēdē izstrādāja kopīgas atbildes tekstu DV CV valdes priekšsēdim, vienojoties norakstus nosūtīt DV visu zemju valdēm, LKIA nodaļām un pārstāvībām. Atbildes rakstā, starp citu, norādīts, ka demokratiskā iekārtā nevienam nav liegta pulcēšanās brīvība. Nav likuma, kas aizliegtu sastāvēt par biedru kā DV, tā LKIA. Tas nav aizliegts arī DV statūtos, kuŗi apstiprināti vācu tiesā, un tāpēc DV organizācijas biedri bauda vācu likuma aizsardzību, pilsoņu tiesības un brīvību. Raksta noslēgumā teikts: **„LKIA sniedz DV organizācijai roku draudzīgai sadarbībai!"**

LKIA valdes un revīzijas komisijas paplašinātajā kopsēdē piedalījās valdes pr-dis R. Ancāns, valdes locekļi P. Začs, R. Galauska, K. Štamers, M. Rubenis, V. Šulcs, revīzijas komisijas pr-dis M. Nelsons, valdes kandidāti P. Prančs un V. Spēks un Oldenburgas nod. Aizsautie Vanagi valdes pr-dis J. Logins.

Valdis Straume

Latviešu kara invalidu apvienības valdes un revīzijas komisijas kopsēdes dalībnieki 3./4. septembrī Hamburgā. Pirmā rindā vidū valdes priekšsēdis, Bruņinieku krusta kavalieris R. Ancāns, pa kreisi pr-ža 1. vietn. P. Začs, pa labi 2. vietn. R. Galauska. 2. rindā no kr.: valdes kandidāts V. Spēks, Oldenburgas nod. „Aizsautie Vanagi" pr-dis J. Logins, biedrzinis V. Šulcs, kasieris M. Rubenis, sekretārs K. Štamers un valdes 1. kand. P. Prančs. Iztrūkst rev. kom. priekšsēdis M. Nelsons.

PATEICĪBA

Manas dzimšanas dienās, 80 g. atceres svinības š. g. 11. sept. Kalamazoo, Mich. bija necerēti plašas gan ar kuplu balvu skaitu, gan ar milzum daudziem apsveikumiem no visām zemes lodes malām, kur vien latvieši mīt. Tajos izpaudās tāda latviska sirds uguns ar ilgām pieredzēt Latvijas augšāmcelšanos, plīvojot sarkanbaltsarkaniem karogiem, ka man šajā vietā jālūdz itin visi — mūsu sūtņi, atsev. zemju centrālās organizācijas, strēlnieku kopas, bij. karavīru organizācijas, garīdznieki, studentu un jaunatnes kopas, draugi, labvēļi un cienītāji, kas mani personīgi sveica vai garā bija klāt, lūdzu pieņemt manu dziļi sirdī izjustu pateicību.

Visiem sirsnīgi mīļš paldies!

Jānis Goldmanis,
1003 Sherman Ave
South Bend, Indiana, USA.

Brīdinājums

Saulaines pārvaldei ziņots, ka neapzinīgi tautieši Notavašagas upē, Saulaines territorijā un tās apkārtnē, sākuši zvejot zivis ar neatļauta lieluma tīkliem un spridzināt tās ar atvaros iesviestām spraģstvielām.

Saulaines pārvalde paskaidro, ka šāda rīcība ir nelikumīga, un vainīgie, kas turpmāk tiks pienākti šādos nodarījumos, tiks saukti pie Kanadas likumos paredzētās atbildības. Saulaines pārvaldei nav iebildumu, ja visi mūsu tautieši sv. Jāņa draudzes īpašumā nododas makšķerēšanas sportam ar likumos atļautiem līdzekļiem un paņēmieniem.

Tā cer, ka apzinīgie tautieši atbalstīs neapzinīgās un neatļautās rīcības apkarošanu.

Saulaines pārvalde

Apdrošināšana
14 labākajās sabiedrībās
VALD. BEBRIS
Tel. WA 2-5913,
48 Rathnally Ave, Toronto

LASĪTĀJU VĒSTULES

„BIJUŠIE"

LA redakcijai: A. Voitkus, šī laikraksta 10. septembŗa numurā rakstīdams par trimdas dzīves problēmām, saka, ka lielākā daļa vidējās un vecākās paaudzes emigrantu, izņemot nedaudzus laimīgos no technisko arodu speciālistu vidus, šajā kontinentā neesot atraduši nodarbošanos savā speciālitātē, lai gan viņi savā laikā ieguvuši speciālu izglītību un lietpratību savā nozarē. Par šķērsli tam esot bijusi trūcīga valodas prašana, vecums, pilsoņu tiesību trūkums un citi iecelotājiem nelabvēlīgi apstākļi, kāpēc šie laudis bijuši spiesti kailās eksistences dēļ iesaistīties viņu izglītības pakāpei nepiemērotā darbā... Tās visumā pareizi, bet pavisam nepareizi un aplami ir tas, ja A. Voitkus šo augsti kvalificēto, plašo intelligences grupu dēvē par „bijušiem," līdz ar to turpat it kā „tagadnes vai nākotnes" cilvēku goda nosaukumu piešķirdams jaunākajiem gadu gājumiem, jo tie, perfekti protot angļu valodu un būdami jauni, esot šeit iemācījušies ienesīgus arodus, kuŗos tad arī strādājot, pelnīdami, protams, labu naudu un priecīgi iekārtodamies še uz paliekamu dzīvi... Man šķiet, ka, no mūsu nacionāli — politiskā viedokļa raugoties, taisni šie pēdēji minētie pelnī „bijušo" nosaukumu, jo viņiem, kļūstot par „ubibeneibipatria" pilsoņiem, ir neatvairāma tendence (ar laimīgiem izņēmumiem) maz pamazām atsalt, atsvešināties un tapt par „bijušiem" mūsu kopējai, svētajai lietai. Turpretim „veco sarūgtināto" grupa, kuŗu mērķis nav nekad bijis emigrācija kā tāda, kas, ar A. Voitkus vārdiem runājot, „savās domās vēl arvien dzīvo pagātnē un cer uz pagātnes atgriešanu," taisni ir tas aktīvais un dzīvais un cīņai uzticīgais elements, kuŗa saknes ietiepīgi ieaugušas ticībā Latvijas brīvības atgūšanai un kas nekaunās un nebaidās šos dažiem šīs zemes gaļas podos deģenerējušamies jau ironizējamos vārdus skaļi paust un varonīgi pasaulei atgādināt, kā to, piemēram, darīja sirmais, bet drosmīgais patriots Dr. M. Valters Ženēvā. Lai jaunie, uz zaļā labklājības zara lepni sēdēdami nosauc kādu no sava vidus, kas būtu pazudījis līdzīgu cīņas aktīvitāti par mūsu dzimtenes taisno lietu!

Ed. G., Ķīkāgā.

TO PAŠU APSTIPRINA I. BOGOĻEPOVS

LA redakcijai: Jūsu laikraksta 7. sept. num. rakstā Vēsturiskā viltojuma aculiecinieks stāsta: „Statistiķis liecina, ka A. Višinska izrīkotajās 1940. g. 15. jūlija Saeimas vēlēšanās vismaz Latgales apgabalā balsu skaitīšana un izvērtēšana nemaz neesot notikusi, un tādēļ nevarot pieņemt par patiesu pašu komūnistu uzdoto pretbalsotāju — 27.919 — skaitu."

Šo Statistiķa uzskatu pilnīgi apstiprina bij. padomju diplomāts I. Bogoļepovs, kas tagad dzīvo ASV un ir nenoturošs pretkomūnisma cīnītājs, bet 1940. g. 15. jūlija vēlēšanu laikā Baltijas valstīs bijis A. Ždanova un A. Višinska tuvs līdzstrādnieks.

Latvija Amerikā 1952. g. 17. dec. num. bija lasāma plaša saruna ar Igoru Bogoļepovu par Baltijas valstu okupāciju, bet šī laikraksta 1953. g. 7. janvāŗa num. I. Bogoļepovs deva tuvākas ziņas par pašām vēlēšanām. Pēc tam abus šos LA rakstus saīsināti sniedza angļu valodā Latvijas sūtniecības Vašingtonā biļetens.

Igors Bogoļepovs liecināja, ka, pašā Padomju Savienībā, tā Baltijas valstīs vēlēšanu „iznākumam" nav nekāda sakara ar nodoto un saskaitīto vēlēšanu zīmīšu skaitu. Kā par, tā pret balsis nosaka Politbirojs Kremlī (tagad partijas centrālkomitejas prezidijs). Vēlēšanās nodoto zīmīšu šķirošana un saskaitīšana notiekot vēlāk, ko izdarot nevis vēlēšanu komisijas, bet, NKVD, kam vēlēšanu iznākums dodot materiālu plānot deportācijas akcijas.

I. Bogoļepovs burts burtā apliecināja: **„Baltijas valstīs 1940. gada parlamenta vēlēšanās „par" nodoto balsu skaits bija mazāks nekā „pret" vai sabojāto balsošanas zīmīšu skaits."**

Ķerstena izmeklēšanas komisija par šīm komūnistu viena saraksta vēlēšanām ir nodevusi savu taisnīgu spriedumu, ka tās bijušas viltotas un neizteic igauņu, latviešu un lietuviešu tautu gribu. Šo pašu uzskatu pieņēmis ASV valsts prezidents un viņa ārlietu ministrs, par spīti Kremļa stūrgalvīgajiem apgalvojumiem, ka vēlēšanas Baltijas valstīs bijušas brīvas, un tādēļ nekādas Baltijas valstu starptautiskas problēmas neesot, un viss šajās valstīs esot vislabākā kārtībā.

Kerstena komisija ir savu darbu padarījusi. Tagad sākas mūsu darbs amerikāņu sabiedrībā un politiskajās aprindās, lai iedzīvinātu Kerstena komisijas ieteikumus ASV valdībai — ierosināt Apvienotās Nācijās prasību par tūlītēju un pilnīgu komūnistu izvākšanos no Baltijas valstīm. Vairs svarīgāka un lielāka politiskā uzdevuma baltiešu trimdiniekiem nevar būt.

V. L., Bostonā

KANADĀ

TORONTO

Ceturtdien, 15. septembrī notika sv. Jāņa draudzes padomes sēde, ko vadīja draudzes padomes priekšsēdis A. Vanags. Padome pieņēma ziņojumu par budžeta izpildīšanos pirmajā puspadā. Sakarā ar lielākiem izdevumiem, kā hipotēkas parāda dzēšanu Saulainei, līdzekļu draudzes kasē ir samērā maz. Sakarā ar pilnsapulces ieteikumu draudzes padome nolēma turpmāk budžetu sastādīt visam darbības gadam. Speciālās budžeta komisijas izstrādāto projektu nāk. pusgadam draudzes padome pieņēma bez grozījumiem — 5.084 dol. apmērā.

Budžetā paredzēti 200 dol. Latviešu skolas un draudzes svētdienas skolas atbalstīšanai.

Padome akceptēja Saulaines darbības pārskatu par aizvadīto vasaru un par sekmīgo darbu izteica Saulianes pārvaldei pateicību.

Pagājušās nedēļas nogalē, 16., 17. un 18. septembrī, Ītona meiteņu vasaras nometnē pie Shadow Lake notika Toronto Centrālās YMCAs dažādo nozaru darbinieku konference, kuŗā piedalījās arī Latviešu YMCAs pārstāvji Voldemārs Galviņš un Arnis Freibergs. Viesis Visonds no Kanadas YMCAs sekretariāta deva jaununs ierosinājumus organizācijas dzīvē. Diskusiju grupu atzinumus noşūtīja YMCAs vadošo institūtu tālākai apspriešanai.

Bez oficiālā konferences darba notika arī dažādas nodarbes. Nometne ir lieliski iekārtota, ieskaitot tenisa, golfa laukumus, jachtas un kanu laivas ezerā, telpas ar galda tenisa galdiem, mūzikas telpu kotedžām utt., kas viss bija sanāksmes dalībnieku rīcībā.

YMCAs valdes priekšsēža biedrs V. Galviņš pirmoreiz izmēģināja veiksmi golfa laukumā, bet A. Freibergs nodevās zēģelēšanai, galda tenisam un kopīgai dziedāšanai pie kamīna.

Latviešu delegāti atzīst, ka šādas konferences ir ļoti izdevīgas personiskā kontakta nodibināšanai ar atbildīgiem YMCAs darbiniekiem, kam var būt liela nozīme mūsu interešu aizstāvēšanai.

Konferences laikā mūsu delegāti ar sporta direktoru D. McGregoru pārrunāja Latviešu YMCAs basketbola treniņa jautājumus, jo bijušais — F. Folgers atstājis Toronto. D. McGregors apsolīja darīt iespējamo šī jautājuma labvēlīgai izkārtošanai.

Svētdien, 17. septembrī pulcinās Latvijas universitātes Vienību savienības locekļu apmeklēja St. James Memorial Gardēn Toronto Etobikokes pilsētas daļā. Ekskursanti ar izbraukumu ir ļoti apmierināti. Ap 20 akru lielais parks ir apskatīšanas vērts. Tas atvērts ik dienas līdz plkst. 8 vakarā, apmeklēšana bez maksas.

Māc. A. Lūsis Sv. Jāņa draudzē kristīja Inesi Reginu Zvirgzdu, Pētera un Rotas meitu; Edmundu Artūru Erdmani, Ādolfa un Veronikas dēļu; Richardu Artūru Ķipi, Imanta un Ausmas dēlu. Māc. A. Briedis kristīja Ēriku Deklavu, Kārļa un Elzas dēlu; Annu Ingridu Petersoni, Eduarda un Hedvigas dēlu.

Salaulājis Albertu Jēkabsonu ar Leontīni Svilānu; Hedvigu Gulbi ar Ilgu Vilsoni.

ST. KATARĪNA

Starp šejienes labdarības organizācijām jau 4 gadus čakli darbojas un latviešu sabiedrības atbalstu bauda Latviešu dāmu klubs. Līdzekļus saviem mērķiem klubs iegūst galvenokārt no sarīkojumiem, kas allaž labi apmeklēti, jo tie noris labā saskaņā, omulības un viesmīlības atmosfairā. Iegūtos līdzekļus klubs izlieto trūkumcietēju, vecu un slimu ļaužu aprūpei. Dāmu kluba gadskārtējais rudeņa sarīkojums ar priekšnesumiem un deju šogad notiks sestdien, 1. oktobrī, plkst. 7.30 vakarā Slovaku namā St. Katarīnā, Page un Welland ielu stūrī. Kluba biedrenes cer, ka kluba labvēļi un draugi no tālienes un tuvienes apmeklēs un atbalstīs šo sarīkojumu, lai klubs iegūtu līdzekļus iecerētam mērķim, — Ziemassvētku prieka sagādāšanai grūtdieņiem Vācijā.

H. Gr.

Sarīkojumu kalendārs Toronto

1. oktobrī Amerikas latviešu teātŗa Bostonas ansambļa viesizrāde — J. Raiņa Krauklītis Ītona auditorijā.
3. oktobrī, plkst. 6 sv. Andreja baznīcas zālē ģimnazijas audzēkņu vakars.
16. oktobrī sv. Audreja baznīcās zālē vijolnieka Alfrēda Ziversa koncerts.
22. oktobrī I. Kajakas – Ķeniņas ritmo - plastikas skolas auzdēkņu vakars Sv. Andreja baznīcā.
5. novembrī — Elzas Žebranskas koncerts komercskolas zālē — Shaw ielā.

MONTREĀLA

Tuvākie sarīkojumi paredzēti šādi:

1. okt. sv. Pāvila ev.-lut. draudzes bazārs.
8. okt. — Trīsvienības sv.-lut. dr. bazārs.
15. okt. — Inž. un techn. konference un dubultkvarteta „Tēvija" koncerts.

Okt. otrā pusē — Latv. skolas rīkots Skalbes vakars.

12. nov. — DV. nod. 5 gadu darbības atcere ar Lāčplēšiem veltītu programmu, sekojošu koncertu un Mārtiņu vakaru.

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt.
Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.
Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktā doma var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

ZIEDOSIM STUNDAS ALGU TRŪKUMCIETĒJIEM

Ziedojumi iemaksājami:

ASV:

DV ASV kasierim vai vietējās DV apvienības

KANADĀ:

DV KV kasierim: Mr. V. Curiškis, 46 Aberdeen Ave, Toronto, Ont. vai vietējās DV nodaļas

Ziedojumus lūdzam regulāri iemaksāt.

DV ASV valde, DV KV valde

MAĻIKS ANGLIJĀ RUNĀ ‚CAUR PUĶĒM'

Padomju vēstnieks operē ar rozēm

VĒSTULE LA NO LONDONAS

Kamēr Maskavas pašreizējie rogu ar uzrakstu Miers un labā valdnieki mēģina ar smaidīem un „mīkstu" valodu sasniegt to, ko Staļins nepanāca ar dūri un nikniem vārdiem, tikmēr padomju vēstnieks Maļiks pie boļševiku tagadējā arsenāļa pievieno vēl rozes.

Tā nesen oficiāli apmeklējot skaisto Jorkšīras dārznieciības vietu Herogetu un tur rīkoto puķu skati, Maļika galvenā tema bija rozes. Būdams pilsētas galvas viesis, viņš saņēma dāvanu — rožu stādus; tie bija īpaša šķirne, kam dots vārds Miers. Šim simboliskajam žestam pievienojās klāt, protams, arī politika. Lai būtu populārs Herogētā, kas pazīstama ar saviem puķu dārziem, arī Maļiks pēkšņi uzdevās par dārznieku. Arī viņš, lūk, brīvā laikā nodarbojoties vēstniecības dārzā ar puķu kopšanu. Ja kāds preses vīrs gribot viņa rozes apskatīt, viņš laipni ielūdzot.

Pilsētas galvam Railijam padomju vēstnieks uzdzēra tostu: „Uz labām attieksmēm un draudzību mūsu tautu starpā!" Visiem, kas viņu klausījās, Maļiks paskaidroja: „Miers ir vispopulārākais vārds manā zemē."

Nākamā dienā tiešām padomju vēstniecības dārzā saradās milzu bars žurnālistu un fotografu. „Simboliskās" runas un šķebinošās banālitātes turpinājās. „Herogetā es redzēju rozi vārdā Neatkarība," teica Maļiks. „To es stādīšu blakus Miera rozei," un tā tālāk.

Pēc dažām dienām padomju vēstnieks atkal devās ceļā, šoreiz uz visgreznāko angļu jūrmalas peldvietu — Blekpūli. Jāatzīmē, ka padomju vēstniecības darbiniekiem joprojām aizliegts bez atļaujas atstāt Londonas rajonu — apli 25 jūdžu radijā ar centru pie Haidparka. Protams, par atļauju pieklājīgi klusē, ja darīšana ar oficiāliem ielūgumiem un vizītēm. Vistrakākā un vispopulārākā sensāciju lapa Daily Mirror kādā ievadrakstā katēgoriski pieprasīja, lai Maļikam atceļ kustības ierobežojumu un lai nemaz negaida, kamēr to pašu darīs Maskavā — atceļs ierobežojumu ārzemju diplomātiem

Padomijas galvaspilsētā.

Lai nu būtu kā būdams, Maļiks laimīgs un smaidīgs ieradās Blekpūlē, lai atklātu šīs peldvietas lielāko atrakciju — milzīgi spožās iluminācijas ugunis, kas tradicionāli tiek iededzinātas katru gadu septembrī. Aiz Maļika televīzijas skatītāji varēja redzēt aplam lielu kamēr Maskavas pašreizējie rogu ar uzrakstu Miers un labā valdnieki mēģina ar smaidīem un „mīkstu" valodu sasniegt to, ko Staļins nepanāca ar dūri un nikniem vārdiem, tikmēr padomju vēstnieks Maļiks pie boļševiku tagadējā arsenāļa pievieno vēl rozes.

Tā nesen oficiāli apmeklējot skaisto Jorkšīras dārznieciības vietu Herogetu un tur rīkoto puķu skati, Maļika galvenā tema bija rozes. Būdams pilsētas galvas viesis, viņš saņēma dāvanu — rožu stādus; tie bija īpaša šķirne, kam dots vārds Miers. Šim simboliskajam žestam pievienojās klāt, protams, arī politika. Lai būtu populārs Herogētā, kas pazīstama ar saviem puķu dārziem, arī Maļiks pēkšņi uzdevās par dārznieku. Arī viņš, lūk, brīvā laikā nodarbojoties vēstniecības dārzā ar puķu kopšanu. Ja kāds preses vīrs gribot viņa rozes apskatīt, viņš laipni ielūdzot.

Pilsētas galvam Railijam padomju vēstnieks uzdzēra tostu: „Uz labām attieksmēm un draudzību mūsu tautu starpā!" Visiem, kas viņu klausījās, Maļiks paskaidroja: „Miers ir vispopulārākais vārds manā zemē."

Nākamā dienā tiešām padomju vēstniecības dārzā saradās milzu bars žurnālistu un fotografu. „Simboliskās" runas un šķebinošās banālitātes turpinājās. „Herogetā es redzēju rozi vārdā Neatkarība," teica Maļiks. „To es stādīšu blakus Miera rozei," un tā tālāk.

Pēc dažām dienām padomju vēstnieks atkal devās ceļā, šoreiz uz visgreznāko angļu jūrmalas peldvietu — Blekpūli. Jāatzīmē, ka padomju vēstniecības darbiniekiem joprojām aizliegts bez atļaujas atstāt Londonas rajonu — apli 25 jūdžu radijā ar centru pie Haidparka. Protams, par atļauju pieklājīgi klusē, ja darīšana ar oficiāliem ielūgumiem un vizītēm. Vistrakākā un vispopulārākā sensāciju lapa Daily Mirror kādā ievadrakstā katēgoriski pieprasīja, lai Maļikam atceļ kustības ierobežojumu un lai nemaz negaida, kamēr to pašu darīs Maskavā — atceļs ierobežojumu ārzemju diplomātiem

Padomijas galvaspilsētā.

Lai nu būtu kā būdams, Maļiks laimīgs un smaidīgs ieradās Blekpūlē, lai atklātu šīs peldvietas lielāko atrakciju — milzīgi spožās iluminācijas ugunis, kas tradicionāli tiek iededzinātas katru gadu septembrī. Aiz Maļika televīzijas skatītāji varēja redzēt aplam lielu kamēr

TRIMDAS SAULAINĀS UN ĒNAS PUSES

PIECI MILJARDI DOLARU CILVĒCEI, UN CIK LATVIJAI?

Amerikāņu labdarības fondu informācijas birojs publicējis 784 lpp. grāmatu, kurā lasāms, ka ASV darbojas 4162 labdarības fondi, kuru vērtības sasniedz 5 miljardi dolaru. Šie fondi katru gadu izmaksā 308 milj. dolarus dažādiem mērķiem, kas kalpo cilvēces labklājībai. Lielākie fondi ir: Forda un Rokfellera fondi, katrs ap pusmiljarda dolaru vērtībā. Karnēgi fonds ar $179 milj., Kelloga fonds ar $110 milj. u. c. Visus fondus pārvalda privātas uzticības padomes un valdes.

Lielākās naudas summas no šiem milzu fondiem izmaksā zinātnes, kultūras, sabiedriskiem u. c. pētījumiem dažādu speciālu projektu veidā.

Arī Latvija, latviešu nācija ir cilvēces daļa, un ja vien mēs spētu kādam no šiem fondiem nolikt priekšā kādu projektu, kas pelnītu ievērību, tad arī dažam labam latviešu zinātniekam, mākslinieka vai kādai lietpratēju kopai izdotos saņemt kādu piešķīrumu.

Bet šajā pasaulē dažreiz ir tā, ka vajadzīgi ieteicēji un aizstāvji kādam lielākam projektam. Tas atkal lieku reizi atgādina, ka mums ir vajadzīga „amerikāņu draugu komiteja" Latvijas interešu aizstāvēšanai un atbalstīšanai lielajos pasaules ūdeņos.

LABI TEIKTI VĀRDI

Prezidents Eizenhauers Denverā teica republikāņu partijas 48 valstu komiteju priekšsēdiem šādus vārdus par vēlēšanām un ievēlētiem:

„Nacionālās vēlēšanās gan tikai nedaudz pāri par 50% balsstiesīgo, bet valstu un komunālās vēlēšanās tikai ap 25% balsstiesīgo piedalās vēlēšanās. Pirms dažiem gadiem man daži politiķi teica, ka sliktos amata vīrus ievēl tie labie vēlētāji, kas vēlēšanās nepiedalās."

Arī mūsu trimdas organizācijās vērojama balstiesīgo atturība un vienaldzība, nodot savu balsi par vēlamiem kandidātiem. Bet ievēlētos pēc tam bargi kritizē. Tad jau arī mūsu mājās taisnība vien būs, ka sliktos un nederīgos runas vīrus ievēl tie labieši, kas vēlēšanās nepiedalās.

Sašurns

BAZNĪCA NEDRĪKST SAŠĶELTIES

Lielbritanijas sinode lemj par dzīvāku un vienotāku latviešu baznīcas darbu

10./11. septembrī Londonā sanāca gadskārtējā Latvijas ev.-lut. baznīcas sinode Lielbritanijā piedaloties visiem mācītājiem un draudžu pārstāvjiem. Sinodes atklāšanā piedalījās arī valdības pilnvaru nesējs — sūtnis K. Zariņš un Lielbritanijas padomes pr-dis māc. Pīrss (Pearce), apsveicot prāv. E. Bergu tā 50 gadu mācītāja darbības jubilejā, kā arī Londonā iebraukušais ALA pr-dis prof. Lejiņš, nesot sveicienu no ASV tautiešiem.

Sinodē nolasīja arī divi garīgus referātus: archibīskapa vietn. prāv. Bergs referēja par latviešu ev.-lut. baznīcas tradicijām un to uzturēšanu un bij. Baznīcu un konfesiju d-ta dir. Paegle par baznīcu un Latvijas valsti. Pēdējais savā referātā izcēla divi līdz šim maz pieminētus, bet ciešāki atmiņā paturāmus „zelta graudus": **prv. K. Kundziņa pie Brīvības pieminekļa iesvētīšanas teiktos vārdus** (tie būs iespiesti šogad latviešu ev.-lut. rakstu apgāda izdotās 18. XI dziesmu lapiņās un svinību programmās kopā ar archibīskapa aicinājumu) **un Valsts prezidenta Dr. K. Ulmaņa vēlējumu 1940. gadā varu pārņemot komūnistu okupācijai, ko Prezidents, tad jau kā gūsteknis pilī, paguvis vēl nodot caur savu adjutantu: „Tagad sabrūk mūsu valsts laicīgais aparāts — paliek baznīca, kuŗai jāstiprina tautu tās ērkšķainā gaitā."**

Sinode pieņēma vairāk svarīgus lēmumus baznīcas darba atdzīvināšanai, īpaši garīgo rakstu izplatīšanai, to uzsverot kā pašas baznīcas būtisku un novārtā neatstājamu pienākumu blakus mutvārdu sludināšanai. **Šim pienākumam draudzes turpmāk paredzēs īpašas summas savos budžetos un īpaši rūpēsies par latviskā vārda sniegšanu trimdā augošiem latviešu bērniem un jaunatnei, lūdzot kopīgam darbam talkā arī pārējās latviešu draudzes eltās zemēs.**

Sinodē izskanēja doma, ka tagad dažādās zemēs telpiski sašķeltā latviešu baznīca nedrīkst sašķelties arī tās darbā dažādās zemēs, izolēties katra par sevi, bet uzturāma baznīcas vienība nevien idejiski, bet arī reāli. Tādēļ sinode nolēma tās pieņemtos atzinumus un lēmumus caur archibīskapu nodot apspriešanai arī latviešu baznīcai citās zemēs, cerot arī uz šo zemju draudžu atbalstu un sadarbību.

Pārrunāts tika arī pašreizējais latviešu mācītāju nepietiekošais skaits un nepieciešamība pēc dzīvākas laju darbinieku aktivitātes. Pēdējās veidošanai nolēma turpmāk rīkot kārtējas konferences pa apgabaliem.

Latviešu ev.-lut. rakstu apgāds Lielbritanijā pašreiz sagatavo ilustrētu bērnu izdevumu sēriju un īpašas Ziemsvētku kārtītes, to atbalstam. Lai šos izdevumus varētu pirms svētkiem laikā saņemt arī citās zemēs, ieteicams tautiešiem tos jau iepriekš pieprasīt saviem mācītājiem un latviešu grāmatu galdos, kam piesūtīta tuvāka informācija.

E. S.

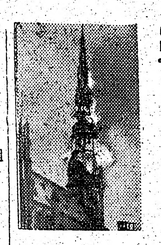

„Jo, kur divi vai trīs ir sapulcējušies manā vārdā, tur es esmu viņu vidū." Mateja ev. 18. 20.

SVĒTRĪTA PĀRDOMĀM

TUKŠIE DIEVNAMI (2)

Mācītājs Arnolds Lūsis

Iemesli šādai parādībai ir dažādi.

Tā cēloņi meklējami gan vēsturē, gan mūsu tautas sociālos apstākļos. Mēs zinām, kā gadu simteņiem ilgi mūsu draudzes aprūpēja mācītāji, kas bija atnākuši no svešas zemes, kas piederēja mums svešai un pret mums dažkārt naidīgi noskaņotai tautai, jā, kas nemācēja un pat nemaz necentās iemācīties mūsu valodu. Starp šiem mācītājiem bija daudzi krietni, tiešām godīgi un dievbijīgi cilvēki.

Bet valoda ir ceļš uz tautas dvēseli.

Un šo ceļu viņi nebija atraduši. Tamdēļ mūsu tauta gan bija kristīta, bet — tā tikai lēnām tika kristīanizēta. Mums gan bija baznīca — bet tā nebija tautas baznīca. Vēl laikmetā pirms Pirmā pasaules kaŗa, mums Latvijā bija tikai mazliet vairāk kā 10 latviešu mācītāju, un es pats biju vēl savos studenta gados liecinieks tam, ka daži ievērojamie baznīcas darbinieki — savā starpā sarunājās tikai vācu valodā...

Otrs iemesls vienaldzībai pret kristīgo baznīcu ir sociālais materiālisms, kuŗa garā izauga latviešu intelligence sī gadu simteņa sākumā. Un — šie ļaudis bija tie, kuŗiem nācās likt pamatus Latvijas republikai. Ko viņi domāja par reliģiju un baznīcu, to, piemēram, liecina fakts, ka, pieņemot Latvijas republikas satversmi, toreiz lielākā politiskā partija sociāldemokrati — balsoja pret pirmo satversmes paragrafu, kuŗā teikts, ka latviešu tauta pateicas Dievam par sev iegūto brīvību.

Šie tautas vēlētie pārstāvji neatzina Dievu, un, tāpat kā komūnisti, viņi neatzina arī kristīgo baznīcu.

Amerikā, kur pat ministru kabineta sēdes parasti iesākas ar lūgšanu, tāda nostāja pret baznīcu nekad nav novērota. Un tamdēļ nav nekāds brīnums, ka mazas amerikāņu draudzes svētdienās līdz pēdējai vietai piepilda savas baznīcas, bet mūsu dievkalpojumi ir samērā vāji apmeklēti.

Mēs neesam audzināti apziņā, ka dievkalpojumu kārtīga apmeklēšana ir viens no kristīgās draudzes locekļu svarīgākiem pienākumiem.

Mēs — esmu par to dziļi pārliecināts — neesam sliktāki kristieši kā amerikāņi. Ir zīmes, kas liecina, ka mūsu reliģiskais pārdzīvojums ir pat daudz dziļāks un patiesāks. Bet mums bieži vien trūkst tā, ko sauc par baznīcas disciplīnu un par draudzes tradicijām.

Tādēļ jautāsim — vai mūsu pienākums ir kārtīgi apmeklēt dievkalpojumus, un kamdēļ mums tas jādara?

Mēs zinām, ka mūsu evaņģēliskās baznīcas uztverē dievkalpojums vispirms ir — pateicības brīdis, kuŗā mēs pieminam to žēlastību, kādu Dievs mums parādījis caur mūsu Kungu un Pestītāju — Jēzu Kristu.

To, ko dievkalpojuma brīdī kristīgs cilvēks pārdzīvo, mēs varbūt vislabāk varam izteikt 143. Dāvida dziesmas vārdiem:

„Manu gars ir iztvicis — mana dvēsele ir nogurusi. Es pieminu senos laikus, es pārdomāju visus tavus darbus, ak Dievs. Es runāju pie sevis par to, ko Tava roka ir darījusi. Es izplešu savas rokas uz Tevi, Kungs — Tavā priekšā mana dvēsele ir kā izkaltusi zeme."

Tiešām — kristīgā cilvēka dvēsele vienmēr ir kā izkaltusi zeme, kas var zaļot un labus augļus nest tikai tad, ja to ir veldzējusi rasa, kas nāk no augstumiem.

Katra cilvēka dzīvē, protams, ir arī grūti brīži. Vienu pie zemes nospiež slimība. Otrs nes smagu ikdienas rūpju nastu. Trešais pārdzīvo rūgtu vilšanos savos līdzcilvēkos. Ceturtam liekas, ka viņu vajā neizdošanās un neveiksmes.

Bet mēs būtu garīgi akli, ja mēs tiešām neredzētu to labo, ko Dievs mums ir devis, ja mēs aiz visām savām ikdienas rūpēm, raizēm un grūtībām neredzētu starojam to gaišo sauli, kuŗas vārds ir Dieva mīlestība. Cik tā ir brīnišķa apziņa — ka varam ceļu sākt un ceļu nostaigāt, turoties pie Dieva rokas!

Un vai par to mums nav jābūt pateicīgiem? Vai mūsu pienākums nav nākt baznīcā, lai pateiktos Visuvarenam?

Tas, ka daži cilvēki saka, ka viņi tikpat labi Dievam varot pateikties arī savā istabā un vienatnē — bieži vien ir tikai atrunāšanās un aizbildināšanās. **Mēs zinām tīri labi, kā ir ar dievlūgšanu mājās un vienatnē. Tur ir pārāk daudz no ikdienas, lai mūsu dvēsele paceltos Dievam pretim tā kā spēj to baznīcā.**

Mūsu evaņģēliskās baznīcas izpratnē dievkalpojums ir arī lūgšanas brīdis — kuŗā pārvērtējot savu dzīvi, pazemībā atzīstot savas kļūdas un maldus mēs meklējam sev garīgu spēku, lai varētu domāt lielākas domas, darīt labākus darbus, un, kalpojot Dievam un saviem līdzcilvēkiem, reiz iemantotu Dieva bērnu daļu un mūžīgās dzīvības vainagu.

Kāds svešinieks, ceļodams caur Pensilvēniju, jautājis mazam zēnam, kamdēļ turienes raktuvju apkārtnē ganās tik daudz mūļu un panīkušu zirdziņu?

„Redziet, zēns atbildējis, „šodien ir svētdiena. Visu nedēļu šie kustoņi velk smagus vezumus raktuvju šachtās — pazemē. Bet svētdienā tos izlaiž dienas gaismā. Jo citādi tie kļūtu akli."

Man gribas apgalvot, ka garīgais aklums pamazām apdraud arī tos cilvēkus, kas domā, ka visas dienas ir vienādas, kam nevajaga svētdienas. Ne tādas svētdienas, kas būtu tikai brīvdiena un izejāmā diena, bet tāda, kādu svinēt Dievs mūs ir skubinājis, liekot Mozum reiz akmens galdiņā rakstīt tagad tik bieži aizmirsto trešo bausli.

Tā vēl nav bijusi īsta svētdiena, ja mēs esām labi atpūtušies vai draugu pulkā izklaidējušies.

Īstā svētdiena ir tikai tā, kas mūs no tumsas izvedusi gaismā, kas pateicībā un lūgšanā mums likusi kaut uz īsu brīdi sastapties ar Jēzu un klausīties viņa vārdos, un viņa mācībā.

Un, vai pārskatot no atmiņu kalna savu dzīvi, mēs varam teikt, ka vienatnē esot mēs esam Viņu jutuši sev tik tuvu kā tad, kad kopā ar citiem, kas domā un jūt tāpat kā mēs, esam Viņu lūguši un meklējuši — dievnamā. Kas tie ir bijuši par lieliem, skaistiem un neaizmirstamiem brīžiem — ko dievnamā esam piedzīvojuši. Dažreiz dienām, jā, nedēļām ilgi šo brīžu gaisma staro dvēselē. Ne jau tamdēļ, ka esam dziedājuši skaistas dziesmas, un ne tamdēļ, ka mācītājs, varbūt, kādreiz ir runājis skaistus un izmeklētus vārdus... bet gan tamdēļ, ka — **Kristus ir bijis mūsu vidū. Viņš ir licis noliekties mūsu dvēseles cietai čaumalai. Viņš ir mūs ievedis tai pārtapšanas brīnumā, kas mūs padara par jauniem cilvēkiem, kas pēkšņi mums liek uz dzīvi, pasauli, laiku un mūžību raudzīties ar dziļākas jēgas un tiecības apgarotu skatu...**

Svētdiena, saka mūsu Kungs un Pestītājs, ir radīta cilvēka dēļ.

(Nobeigums 8. lpp.)

SAVIENOTĀS VALSTĪS

ČIKĀGĀ

Čikāgas latviešu skola 17. septembrī uzsāka sesto mācību gadu Asgotiation House telpās. Garīgo aktu vadīja māc. G. Straumanis, uzrunu teica skolas pr-ks H. Kreicers, no ČLOA sveicienus nesa V. Vīksniņš. Sekoja sadalīšana pa klasēm un norādījumi turpmākam darbam. Skolā darbosies bērnu dārzs, tautskola un ģimnazija. Skolnieku skaits būs tāds pats kā pag. g. — 185-200, skaitot klāt arī Meivūdas novadu. Šī laikam ir vienīgā, mūsu trimdas skola, kur skolnieki valkā vienveidīgus tērpus, vienīgā, liekas, arī tai ziņā, ka tautskola un ģimnazija ir apvienotas vienā sistēmā, kas trimdas apstākļos jāuzskata par vislabāko atrisinājumu. Jāpriecājas par lielo skolotāju skaitu, ko skolas prezidijs šai svētīgajā darbā pratis iesaistīt — 29: H. Kreicers — skolas pr-ks, L. Aistara, L. Balode, M. Cakara, I. Cēbera, E. Drulle, A. Drulle, V. Ēriksons, H. Eglāja, A. Kalngara, K. Ķezbers, E. Kupcis, M. Kreicera, A. Luca, E. Mežulis, T. Ozoliņš, V. Ozoliņš, J. Rītiņš, O. Rituma, A. Rubulis, G. Straumanis — mācītājs, D. Straumane, M. Šturma, I. Vīksniņa, P. Vīksniņš, J. Valanis, R. Vanags, E. Zīriņa, A. Zirne.

Pirmā skolas diena noslēdzās ar dejām un rotaļām, bet turpmāk jau nu tā nebūs.

25. septembrī plkst. 6.30 Masoņu zālē, 241 N. Central Ave, tenora Valdemāra Salnas koncerts. Jauna programma. Pie klavierēm Valdis Treimanis. Ar šo koncertu ČLB atklāj sezonu. 9. oktobrī notiks ČLB latviešu tautas deju un dziesmu vakars. Piedalās Toronto latviešu biedrības deju kopa Dīdancis, solisti un sieviešu kvartets, E. un V. Dzelmju tautišķo deju grupa. Sarīkojuma vietu paziņos vēlāk.

15. oktobrī ČLB slēgts biedru vakars ar groziņiem, lai biedri savā starpā tuvāk iepazītos. Programmā pašu biedru priekšnesumi.

23. oktobrī jaunās izcilās vijolnieces Normas Auziņas vijolkoncerts Masoņu zālē, 241 N. Central Ave. Pie klavierēm Valdis Treimanis.

4. decembrī basa Jāņa Niedras un tenora Pēteŗa Lielzuikas koncerts Masoņu zālē, 241 N. Central Ave.

Pirmoreiz Čikāgā viesosies Nac. operas solists Viktors Stots ar savu meitu Veltu Meihūberi-Stoti, kura guvusi lielus panākumus, ko apliecinājusi mūsu un cittautu prese. Koncerts notiks svētdien, 2. okt., pl. 7 vak. Hull House, 800 S. Halsted St. Programmā dziesmas un operu ārijas. Pie klavierēm prof. V. Dobrovolskis.

Elzas Zebranskas koncerts sestdien, 15. okt., plkst. 7.30 vak. Hull House lielajā Bowen zālē, 800 S. Halsted St.

Čikāgā nodibinājies jauns latviešu nekustamu īpašumu pirkšanas — pārdošanas, kā arī visāda veida apdrošināšanas uzņēmums, kas atrodas 1924. W. Irving Park Rd., tel. BU 1-3653 — Aleksis Reinsisels un Rūdis Vebers (Real-estate and Insurance.)

KALAMAZŪ

Latviešu b-bas valdes un dāmu komitejas sarīkojums bija izdevies labi. Deklamēja H. Sīpega un dziedāja E. Reinvalde (soprāns) un P. Lielzuika (tenors), kuŗiem tika latviešu tautas ziesmas, operu un operešu ārijas, kā arī dueti. Klavieru pavadījumus veica A. Lielzuika un Ed. Grīnvalds. Publika sniegumus uzņēma ļoti atsaucīgi. No bagātīgā mantu klāsta daudziem laimējās gūt vērtīgas lietas. Spēlēja Saginavas deju kapella kā vecās, tā jaunās dejas. Kā jaunie, tā arī vecie bija apmierināti.

Latviešu b-bas nama fondā līdz š. g. 31. jūlijam iemaksāts no 156 personām un koŗa Dziesmu Vairogs un Dzimtenes Kokle koncertu atlikums, kopā $4.616,25. Visatsaucīgākais bijis mag. phil. Jānis Osis, ziedojot $205.00 naudā un klavieres. Viņam seko Kārlis Melčs ar 150, Dzimtenes kokles koncerta atlikums $145.25, A. Kalnājs, J. Karps, V. Maldups, A. Polis, Z. Braslovskis, J. Meija, A. Polis, A. Rāva, J. Salna un koris Dziesmu vairogs katrs pa $100. Daudzi ziedojuši mazākas summas. Visumā Kalamazū dzīvojošie tautieši ir ļoti atsaucīgi ziedotāji, bet ziedojumu vajadzības ar katru dienu vairojas, kāpēc atsaucība drīz var apsīkt. Ja pārskirsta dažādos ziedojumu sarakstus, tad tajos redzamas vienas un tās pašas personas. Daudz ir tādu, kuŗi visam atmet ar roku un neziedo neko.

Sv. Trīsvienības baznīcā mācītājs Jānis Turks salaulāja Ivaru Staltmani un Annu Spodrīti Klungsti.

Latvijas ev.-lut. baznīcas pārvalde ASV rīko 29. un 30. oktobrī Kalamazū mācītāju, draudžu un dievkalpojumu kopu pārstāvju sanāksmi. Sākums 29. oktobrī, plkst. 10 rītā Kalamazū ev.-lut. draudzes namā, 828 S. Rozes ielā. Darba kārtībā paredzēts: sestdien, 29. oktobrī 1. sesija plkst. 10 — svētbrīdis un atklāšana, prāv. J. Kullītis; bībeles stunda, māc. A. Piebalgs; pārskats par Baznīcas pārvaldes darbību un uzdevumiem, Pārvaldes pr-ks zvēr. adv. P. Eglītis un archibīskapa pārstāvis prāv. J. Kullītis. 2. sesija plkst. 2. — 6 — Nujorkas un Sanfrancisko konf. pieņemto baznīcas noteikumu apspriešana, zv. adv. P. Eglītis. Ziņojumu par palīdzības darbu sniegs prāv. J. Kullītis. Par dāmu komiteju darbu draudzēs runās māc. J. Turks. Pl. 7 dievkalpojums ar dievgaldu sv. Jāņa ev.-lut. dr. Trīsvienības baznīcā. Svētdien, 30. okt. plkst. 9-10 rītā sesija tikai mācītājiem. Plkst. 10-1 dienas sesija visiem. Jaunatnes darbs, māc. P. Nesaule; svētdienas skolas, prāv. J. Ozols. Plkst. 1. sanāksmes noslēguma dievkalpojums Cīānas baznīcā. Sesiju starplaikā Kalamazū dāmu komitejas rūpēsies par azaidu.

Kalamazū sv. Jāņa ev.-lut. latviešu draudzes gadskārtējos Pļaujas svētkus rīko 8. oktobrī Recreation Park telpās.

Kalns

GRAND RAPIDI (MICH.)

Prof. Ludis Bērziņš ceļā no Kolorado Springa uz Nujorku bija iegriezies Grand Rapidos un ciemojās pie prāvesta J. Ozola, ar kuŗu viņu saista kopīgi aizvadītie darba gadi Dubultu ģimnazijā, tāpat daudzas atmiņas vēl no cara laikiem un Latvijas brīvvalsts baltajām dienām. Prof. L. Bērziņš starp citu apmeklēja arī vairākus savus bijušos audzēkņus Grand Rapidos, kuŗi mācījušies viņa vadītā Rīgas skolotāju institūtā.

Latvijas universitātes gada svētku aktu Grand Rapidos rīko studentu un studenšu korporāciju kopas 1. oktobrī latviešu biedrības telpās. Sarīkojuma noorganizēšanu veic īpaša komiteja.

Šī mēneša beigās durvis vērs arī latviešu skolas, kas, tāpat kā iepriekšējos gados, būs divas. Skolotāju sastāvs jau sakomplektēts un par priekšā stāvošo mācības gadu nav nekādu bažu, ka tajā varētu rasties kādi traucējumi. Taisni apbrīnojama ir mūsu bijušo audzinātāju enerģija un sīkstums, nebaidoties nekādu šķēršļu, lai tikai latviešu skolas varētu savu darbu turpināt. Tikai par lielu nožēlošanu skolotājiem jākonstatē, ka samērā daudzi bērnu vecāki atturas no bērnu sūtīšanas latviešu skolās Strap tiem ir pat tādi, kas darbojas latviešu sabiedrības priekšgalā. Aizbildināšanās iemeslus dažkārt pat neērti minēt, tie neiztur pat vismazāko kritiku. LA līdzstrādniekam šinīs dienās bija izdevība pabūt vienā ģimenē, kuŗu bērns latviešu skolā nav mācījies un to nedarīs arī uz priekšu. Kad pārrunas par šo jautājumu bija diezgan vispusīgi izdebatētas, viens no vecākiem teica. „Lai tie „valdības" vīri to latviētību tik daudz neklādzina, bet paši rāda priekšzīmi, tad sūtīsim savus bērnus uz latviešu skolu." Cik svarīgs šis arguments konkretā gadījumā, grūti pateikt, tikai sabiedrībai vajadzētu saprast, ka latviešu skolotāju darbs gan būtu vērtējams pavisam ar citu mērauklu, jo skolotāji gan līdz šim nav rēķinājušies ne ar sava darba materiālo pusi, ne laiku, kuŗu tie citādi varētu izlietot atpūtai.

— Es nemaz neesmu sajūsmināta par mūsu jauno automašīnu, milais vīrs. Tiklīdz es to straujāk nobremzēju, mana jaunā šī rudens cepure tūliņ man brūk uz acīm.

Kalamazū – stūritis no Latvijas

Īss apciemojums pie viesmīlīgajiem tautiešiem

Man bija iemesls uz šo pilsētu aizbraukt sakarā ar Goldmaņa tēva jubileju, un lai gan kollēga mani uz turieni neaizveda, kā bija agrāk solījies un vēl pašā pēdējā brīdī paziņojis, es tomēr tur nokļuvu. Par daudz vēlu gan, visas svinības jau bija beigušās, svētku nama durvis noslēgtas. Bet jubilāru vismaz vajadzēja apsveikt, ja tāds cela gabals nobraukts, tikai — kur nu lai viņu meklē? Pilsēta pavisam sveša, pirmo reizi tur esmu, nakts nāk virsū ar joni... Kad esmu piezvanījis svētku rīcības komitejas loceklim Šķerbelim, tas saka, ka jubileja vēl turpinoties pie Austriņiem, tur būšot arī pats jubilārs. Bet tas, izrādās, ir diezgan tālu, un pa Kalamazū ielām nevienu satikšmes līdzeklis vairs nekustas, nav tā kā lielpilsētās. Kad esmu piezvanījis Austriņiem, tad viņi man jautā, kur es visu laiku esot bijis? Vai būtu pieklājīgi teikt, ka milvokieši mani piemānījuši? — Iznāca tāds mazs pārpratums — es viņiem skaidroju — tas jau bieži gadās... Man ļoti žēl, ka neredzēju, kā te viss notika... Austriņš pats solās atbraukt pretī, uz pilsētu tā kā tā esot jābrauc...

Tā nu man beidzot ir izdevība apsveikt jubilāru un pastāstīt citiem, kas tur vēl ar viņu ir kopā, kā mēs toreiz, strēlnieku laikos, karojām.

— Šautene uz pleca, rokas granātas, patronu somas, dzeloņu griežamās šķēres pie jostas... Reiz ziemas naktī, izlūku gājienā, gulot trīs stundas sniegā, kad ienaidnieks mūs bija pamanījis un šāva gaisā raķetes, mēs „nosalām un bijām begti," bet kad bija laiks celties un „nocelt" no posteņa dzīvu „frici," tad visi kā viens bijām kājās...

Dāmas jautāja, kā es, vēl tik jauns, esot varējis būt vecais strēlnieks? Lai gan es atbildēju, ka biju vēl jaunāki par mani, arī tas nelīdzēja. Es vēl daudz ko būtu pastāstījis: kā mēs spēlējām „aciti" uz cukura graudiem, kā rakstījām vēstules uz bērzu tāsīm, kā tinām machorku avīžu papīrā, bet ja netic — kāda tad nozīme stāstīt? Un tā, par veco strēlnieku neatzīts, es pavisam izkritu no lomas, nonācu neveiklā situācijā. Labi vēl ka tur bija māc. J. Turks, tas mani vismaz atzina par kristīgu brāli. Mā-

(Nobeigums 4. lpp.)

KALAMAZŪ...

(Pārnesums no 3. lpp.)

cītāji tomēr ir labi cilvēki. Viņa konfilistrs E. Brože gribēja man parādīt savu māju, kuŗai viņš pats ielicis grīdu, smalku parketu. Vai es arī to būtu varējis izdarīt? Nē, to nu es nevarēju apgalvot. Kalamazū esot ap 150-200 latviešu namsaimnieku. Arī māc. J. Turkam ir sava māja, un viņš mani laipni aicināja tur pārnakšņot. Viņš apkalpo sv. Jāņa draudzi Kalamazū ūn bez tam vēl notur dievkalpojumus Lansingā un Sandžosefā. Un tā jau sesto gadu. Pašā sākumā Jāņa draudzes locekļu skaits bijis zem simta, bet tagad jau tuvojoties sestajam simtam. Draudzes pr-ks ir R. Ozols, pal. O. Klungsts, sekr. A. Krūmiņš, pal. J. Ķipēns, kasieris V. Vīgants, pal. J. Grotēns, valdes loc. J. Vaseris. Dāmu komitejā: pr-ce E. Jansona, pal. E. Ūdre, sekr. A. Vasera, kasiere E. Ozola, loc. V. Vīganta. Svētdienas skolā: skolas pr-ce E. Ūdre, skolotāji: E. Klungsts, A. Balcera, T. Dolberga, H. Turka. Draudzes ērģelnieks un koŗa diriģents ir porf. A. Ābele, koŗa pr-ks J. Dundurs. Ir nodibināts nekustama īpašuma fonds, draudze ir nodomājusi uzcelt sev baznīcu. Darbojas bēru un pašpalīdzības kase.

Kalamazū un apkārtnē esot pavisam ap 8-900 tautiešu, tur ir vēl otra ev.-lut. draudze, ko apkalpo māc. A. Piebalgs. Ap 30 ģimeņu tomēr neiestājoties ne vienā, ne otrā draudzē, kad pienākšot kāda vajadzība, tad nu gan būšot jāiestājas. Un tā pastāv lielas cerības, ka arī šīs 30 ģimenes agrāk vai vēlāk vienā vai otrā draudzē iestāsies.

Kalamazū iedzīvotāju skaitu lēš ap 600.000, un latviešu procents tur ir tik liels kā nevienā citā pilsētā. Kā tas izskaidrojams? Kalamazū ir tipiska dārzu pilsēta, un latviešiem dārzi patīk, māc. Turkam, piem., ir tik liels dārzs pie mājas, ka tur varētu sarīkot zaļumsvētkus. Šī paša iemesla dēļ, laikam, tur dzīvo mūsu tautiskā romantisma pārstāvis rakstniecībā Jānis Veselis un mūžām nemiera gara apdvesmotā dzejniece Rūta Skujiņa. Darbu savā profesijā tur atraduši arī 6 latvieši mūziķi, bet ne Jēkabs Poruks, viņam tāpat esot jāstrādā melnais maizes darbs. Ārstēties Kalamazū latvieši braucot uz Čikāgu, tur latviešu ārstu vairāk, viņiem pašiem tikai divi. Viņi paši mājās cep saldskābo maizi, aizņem kukuļīti arī kaimiņiem, jo attālumi nav lieli, pusdienās visbiežāk ēd cūkas gaļu ar kāpostiem. Māc. Turka kundze ir mazsalaciete, varbūt vēl iznāk man attālāka radiniece, tādēļ īsā laikā es tur tik labi iedzīvojos, ka nemaz negribējās braukt no Kalamazū projām... Paldies par sirsnīgo uzņemšanu!...

K.

Trīs pilsētas apvienojas

Danciga, Kapota un Gdiņa, kur 1944. gadā savas trimdas gaitas sāka gandrīz visi Baltijas valstu bēgļi, līdz 1970 gadam būšot kļuvusi par vienu pilsētu ar apmēram 600.000 iedzīvotājiem — ziņo no Polijas.

TRIMDAS PAMALĒ PĒRKONS DUCINA

Zibeņi un rūsa lielajā politikā

Eiropas stiprais vīrs Konrāds Adenauers Maskavā demonstrēja atdzimušās Rietumvācijas morālo un politisko spēku. Viņš atzina Hitlera režīma noziegumus Padomju Savienībā, bet tūlīt arī pateica Bulgāņinam un citiem acīs, ka arī sarkanarmija Vācijā ir pastrādājusi noziegumus. Dots pret dotu.

The New York Times 12. sept. ievadrakstā lasāma šāda pasāža: „Padomju komūnisti, šķiet pārrēķinājušies, aizskaŗot jautājumu par kaŗa vainu un nacistu varas darbiem. Pasaule atcerēsies, ka Otro pasaules kaŗu izraisīja Hitlera—Staļina kopējais agresijas pakts (1939. g. 23. aug.) šīs kopējās agresijas laikā Padomju Savienība iegrūda dunci Polijas mugurā, uzbruka Somijai, pakļāva verdzībai Baltijas valstis un vēlāk pusi Eiropas. Viņa arī nobendēja tūkstošiem kaŗa gūstekņu, kā liecina Katiņa, izlaupīja un izvaroja visu Austrumeiropu, sevišķi Berlīni. Padomiešiem ir vismazāk tiesības mest pirmo akmeni pret jebkuru, un jo ātrāk viņi to sapratīs, jo labāk tas būs priekš visiem.

Britu žurnālists un bij. slepenā dienesta aģents E. Kukridžs (Cookridge) publicējis grāmatu ar nosaukumu „Tīkls, kas apklāj pasauli". Šajā grāmatā sakopoti visi slepenie dokumenti un dati par komūnistu spiegošanu brīvajā pasaulē sākot ar 1917. g., no Feliksa Džerzinska līdz tagadējā Sergeja Kruglova vadītās čekas - MVD darbības brīvās pasaules iekaŗošanai. Kukridžs arī atklāj, ka tagadējais čekas vadītājs Kruglovs personiski nošāvis maršalu Tuchačevski.

Šī dokumentu grāmata pierāda, ka komūnistu subversija brīvās pasaules sagraušanai nav nekad apstājusies vai pat samazinājusies, bet tā nepārtraukti turpinās, neatkarīgi no Kremļa katrreizējās oficiālās ārpolitikas.

The New Yark Times ziņo, ka no trim vietām Rietumvācijā Brīvās Eiropas preses apvienība, sadarbībā ar brīvās Eiropas radio, ar 6-stāvu lieliem baloniem sūta pāri dzelzs aizkaram uz Poliju, Čechoslovakiju un Ungāriju pretkomūnistisko literatūru. Šādā kārtā laikā no aprīļa līdz 31. augustam uz satelītu zemēm nosūtīti 90.000 eksemplāru literatūras.

Jaunā veida baloni ir pēdējais vārds nepārtrauktā propagandas kaŗā pret komūnismu. Katrs balons spēj nest 450 mārciņas papīra. Balona caurmērs ir 34 pēdu garš. Zem tā ir divriteņa ritenim līdzīga ierīce. Pie katra spieķa piestiprināts viens sainis ar literatūru. Sevišķs mēchanisms katru minūti atraisa vienu no tiem.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un informāciju pieņem

Čikāgā

K KALNGARS

LA pārstāvis

Chicago 41, Ill.

4936 W. Henderson St.,

Tel. AVenue 3-3529

VĀCIEŠI NEAIZMIRST SAVUS SPIEGUS

Teiksmainais spiegs Gimpels atbrīvots no apcietinājuma

Pateicoties jaunās Rietumvācijas ārlietu ministrijas atbalstam no bijušā Kanarisa pretizlūkošanas dienesta — Berlīnes VI nodaļas vīriem, augusta mēnesī no ASV cietumiem Rietumvācijā atgriezies trešās valsts spiegs Eriks Gimpels, kuŗam pagājušā kaŗa beigās bija jāizspiego amerikāņu raķešu un atomieroču pētniecība. Spiegu, kuŗa pēdējais lielais uzdevums gan beidzies neveiksmīgi, jau jaunības dienās interesējusi radio tehnika, un dēku kāre to 25 gadu vecumā novedusi Perū. Strādājot ostās par radio tehniķi, viņš sākumā, pašam negribot, uzzinājis vienu otru diezgan interesantu lietu, un tā izrādījies noderīgs puika vācu flotes atašejam, kas viņu pamazām iesaistījis savā dienestā.

Ka arī amerikāņi Gimpeli uzskatījuši par diezgan bīstamu vīru, norāda tas, ka 1941. g. 9 novembrī, divas dienas pirms oficiālā kaŗa stāvokļa starp ASV un Vāciju, kādā mazā Limas veikaliņā divi amerikāņu pretizlūkošanas dienesta vīri viņam iespieduši vēderā pistoļu stobrus un nogādājuši uz Teksasu. Vācu slepenais dienests tomēr panācis, ka Gimpels caur Zviedriju apmainīts pret Vācijā apcietinātiem amerikāņu pretizlūkošanas vīriem, un kaŗa laikā viņš kā vācu pretizlūkošanas speciālists darbojies gandrīz visās Eiropas valstīs.

1944. gada pavasarī Kanariss viņu izvēlas sevišķi atbildīgam uzdevumam — Erikam Gimpelim kopā ar amerikas vācieti Kolepaugu jāizspiego ASV raķešu un atomieroču pētniecības stāvoklis.

Piecdesmit četras dienas abi vācieši gatavojas savam uzdevumam. Kā labi aktieri viņi iestudē savas lomas un pasaciņas par saviem vecākiem, apmeklētajām skolām, radiem, ceļojumiem un visu citu tik pamatīgi, ka gandrīz paši sāk ticēt savām jaunajām biografijām. Pretizlūkošanas dienesta apmācību vietās viņus naktīs dažreiz pamodina pavisam „sveši" cilvēki, noprasot: „Kā jūs sauc?" Un kad Gimpels no miega uztrūcies atrūc: „Eriks Gimpels", sākās jauni atmiņas vingrinājumi, kuŗiem jāpanāk, ka aģents arī no miega uzrauts sacītu tikai savu segvārdu.

Beidzot ābus spiegus iesēdina vācu zemūdenē, kuŗa 1944. gada 30. novembŗa naktī sasniedz ceļa mērķi. Rudens migla un nakts aizsegā abi spiegi kāpj gumijas laiviņā un, neviena netraucēti, izkāpj krastā netālu no Bostonas. Aprakuši savu laivu smilšu kāpās, abi vācieši ar smagiem koferiem dodas uz Bangores dzelzceļa staciju. Koferos ir 60.000 īstu dolaru un briljanti vismaz 100.000 dolaru vērtībā. Pēc desmit minūtēm abi sēd vilcienā, kas tos ved uz Bostonu un tālāk uz Ņujorku. Pa ceļam spiegi iegādājas pēdējos amerikāņu kaŗa laika modes jaunumus, tā kā tos no Ņujorkiešiem nav iespējams atšķirt. Ar gandrīz īstiem amerikāņu dokumentiem kabatā abi spiegi ierīkojas lepnākajos hotelos. Kamēr Ēriks Gimpels darbojas ar īsviļņu raidītāju un aģentūras uzbūvi, Kolepaugs dodas informācijas medībās. Viņš drīz vien iegūst pirmo informāciju par amerikāņu atombumbu, bet Gimpels to uzskata par pārāk neticamu un neatrod pat par vajadzīgu šo informāciju noraidīt vācu uztvērējiem. Kolepaugu iegūtā informācija tā satriec, ka jau ceturtā nedēļā viņš zaudē ne vien ticību vācu uzvarai, bet arī rūdītos spiegu nervus. Lai mēģinātu sevi glābt, viņš ierodas FBI galvenajā mītnē un nodod ne vien sevi, bet arī Gimpeli, kuŗš pēc pāris stundām spiests pacelt rokas četru amerikāņu pretizlūkošanas dienesta pistoļu stobru priekšā. Spēle ir zaudēta, kaut Gimpels zina, ka viņš savā darbā nav pielaidis nevienu kļūdu. Pats toreizējais FBI šefs Edgars Huvers personiski pūlas izdabūt no Gimpeļa viņa aģentu vārdus un citas amerikāņiem vajadzīgās ziņas. Vācietis klusē. Viņš klusē arī 1945. g. 13. februārī, kad tiesa, kas sastāv no septiņiem amerikāņu ģenerāļiem, apsola žēlastību, ja viņš sniegs vajadzīgās ziņas. Amerikāņi spiesti atzīt, ka viņu priekšā ir gribas cilvēks, kuŗš nesalūst arī tad, kad pasludina spriedumu — nāves sodu pakaŗot. Sešos mēnešos, gaidot nāves soda izpildīšanu, nosirmo Gimpeļa mati, un beidzot prezidents Trūmens viņu apžēlo, pārvēršot nāves sodu mūža ieslodzījumā. Vēlāk šo sodu samazina uz 30 gadiem, bet līdz 1953. gadam Gimpels nedrīkst rakstīt, nedz saņemt vēstules.

Vācu iestādes Gimpelim piešķirušas atbrīvota gūstekņa tiesības, un vācu prese ar gandarījumu konstatē, ka viņa nodevējs vēl sēd aiz restēm.

„PADOMIJAS BRĪNUMI" SV. ĒRIKA IZSTĀDĒ STOKHOLMĀ

Arī ASV savs stends

ASV speciāli celts paviljons divos stāvos. Izejot apmeklētājus saskaita (ne visai moderni — jānoliec svira). Priekšpēdējā dienā (sestdien) te bija milzīga ļaužu rinda. Izstādīto priekšmetu skaits nav liels. Izdala sarakstus par firmām, kas piedalās šinī oficiālajā pāviljonā un citos. Ir daži magnetofoni, radioaparāti, daudz trauku. „Nagla," liekas, ir pāviljona vidū esošais amerikāņu paraugdzīvoklis bez griestiem, ko var no augšas labi aplūkot. Tur „dzīvo" vesela ģimene (gan zviedri). Var vērot amerikāņu augsto dzīves standartu. Pēc dažām dienām „mājasmāti" atlaida, jo bijusi par daudz pievilcīga... Zviedru prese kritizē — atzīst zviedru moderno dzīvokļa iekārtu par piemērotāku.

PSRS IZSTĀDĪJUMI ATRODAS KĒNIŅA TENISA HALLĒ UN LAUKUMĀ

Hallē redzami tekstilizstrādājumi, ārstniecības preparāti, tabakas izstrādājumi, grāmatas (daža arī latviski), 3 smagie motocikli (bez nosaukuma, tikai ar mazu datu plāksnīti), metalla apstrādāšanas mašīnas, fotoaparāti, medību piederumi un samērā daudz elektrisko mērinstrumentu, utt. — Šur un tur atsevišķu aparātu apraksti (arī tādu, kas nav izstādīti) krieviski vai angliski, daļa krieviski ar tulkojumiem 3 lielajās valodās. Šo speciālo literatūru, kas var interesēt tikai importa lieltirgotājus, laikam bija grūti izplatīt un tāpēc priekšpēdējā dienā ar to ārā bija apkraut traktori u. c. Brošūras par fotoaparātiem nebija atklāti pieejamas. Varēja dabūt uz pieprasījumu („nošpikotie" aparāti — Contax saucas Kijev, Leica 3. modelis — Zorki).

Bija izstādīts arī traktors Belorusss, ko Bulgāņins 4. jūlijā nosaucis par slikti „nošpikotu" Fordson Majore (sver 3 t, bet angļu — 2 t). Traktoram 4 cilindri, 4 taktu dīzelis, 37 PS pie 1400 apgr./min., ātrums 4,56-12,95 km/st., vilktspēja 450-1450 kg. Jāeļļo 29 vietās (dažās vietās vairāki caurumi) ik pēc 10, 20, 50, 100, 300 un 1000 darbības stundām. Gumijas riteņi.

Bez tam bija dažādas citas lauksaimniecības mašīnas: sniega savācējs, stādu dēstītājs (kādas 8 sēdvietas strādniecēm), pārvietojama labības kalte, GAZ 69 — 5 vietīgs auto sliktiem ceļiem, 90 km/st. 55 PS, milzīgs MAZ auto, 25 t ar apgāšanas iekārtu, 300 PS, 30 km/st.

Sestdien, kad ASV paviljons bija „apsēsts". PSRS „brīnumiem" pavisam maz bija skatītāju. Diezgan tipiski: bija uzraugi krievi un paretam tulki ar attiecīgu zīmīti pie krūtīm. Divi speci bijuši latvieši.

Milzīgi kvantumi zviedru valodā nekaunīgas propagandas brošūras, kas iesākas ar to, ka „vara Padomju Savienībā piederot darba tautai" utt. Ir viena fotografija no Sasulatska manufaktūras Rīgā.

LATVIEŠU AMATNIEKI CEĻ PARAUGMĀJAS

Lai sacensības ceļā radītu Kanadas apstākļiem un iedzīvotāju gaumei piemērotu ģimenes mājas tipu, jau trešo gadu Canadian Home Journal sarīkoja sacensību, kuŗā varēja piedalīties profesionālie architekti. Pirmo godalgu 1955. gada „Home 1955" saņēma Kenneth Henry Foster, iegūstot arī 1100 dol. prēmiju.

„Home 55" celusi Greenwin firma, pie kuŗas kā apakšuzņēmēji strādā vairākas latviešu firmas, veicot koka un mūra darbus. Paraugmājas galvenie celēji arī šogad, tāpat kā iepr. gadā, bija latvieši. Visus namdaŗa darbus veicis kopējais latviešu E. Ābeles un A. Brīmaņa uzņēmums, kuŗu precīzais un ātrais darbs ir guvis ievērību Toronto būvfirmu aprindās. Mūŗa darbus veicis latvietis Kārlis Pusvācietis, kuŗa uzņēmums pēdējā laikā sācis paplašināties.

Jauno māju sāka celt jūlija beigās. Tagad tā jau atvērta apskatei, kas ilga līdz š. g. 2. oktobrim, katru dienu no plkst. 2.00 pp. Paraugmāja atrodas Toronto ziemeļos Leslie avenijā, kur var nokļūt braucot pa Don Mills Rd. līdz Lawrence Ave, braucot pa kreisi, krusto Leslie

Paraugmāju apskata desmitiem tūkstošu cilvēku, tā maksā 26.000 dolaru.

Salīdzinot jauno ģimenes māju ar pagājušā gadā godalgoto, šķiet, ka mūsu gaumei daudz vairāk piemērota 1955. gada modelis. Vienīgi nepraktiska liekas Kalifornijas stila garāža, kuŗai nav sienu, bet tikai uz stabiem jumts.

Ļoti ērts ir iekšējais telpu iedalījums. Iejot pa galvenām durvīm, pa labi ir guļamistaba, darba un vannas istaba, bet ejot pa kreisi nonāk dzīvojamā istabā, no kuŗas pa labi iekārtota virtuve un ēdamistaba. Aiz tām divas bērnu guļamistabas. Ir atsevišķa vannas istaba un telpa apsildīšanas ierīcēm un veļas mazgājamai mašīnai. Cauruļu sistēma tagad atrodas nelielā pagrabā, un viegli pieejama remontiem. Koridors bērnu galā no pārējā dzīvokļa nošķirts ar bīdāmām durvīm. Ēkai ir četras atsevišķas izejas — viena bērniem, lai tiem nebūtu jāiet pastāvīgi cauri pārējām telpām. Visās istabās ir slīpie griesti. Ēkai siltā ūdens apkure.

Latviešu uzņēmēji stāsta, ka pie jaunās mājas patērēts daudz darba, jo, kā jau paraugmājai, daudz kas bijis bieži jānoārda un jāpārveido. Sevišķi daudz pūļu tas prasījis Ābeles un Brīmaņa uzņēmuma vadībai.

Celtniecība Toronto šogad bijusi sevišķi dzīva. Tomēr ar jauno māju pārdošanu visiem uzņēmējiem nav gājis tā kā bija cerēts. No jaunajām ģimenes mājām nepārdotu ir ap 1000. Latviešu uzņēmēji arvien vairāk sāk iesaistīties profesionālās kanadiešu organizācijās. Tā National Housing Builders Assotiation ir par biedriem jau lielāks skaits latviešu uzņēmēju, piem., Ābeles un Brīmaņa uzņēmums, H. Ozols, K. Iltners, Puntulis u. c.

Darba latviešu uzņēmējiem netrūkšināt ar kvalitāti. Izpelņas ziņā neiet tā kā varētu to domāt, jo būvuzņēmēju skaits ir strauji audzis. Italiešu uzņēmēji savā darbā saista jaunos pašu emigrantus, kuŗi, valodu neprazdami, strādā par pusalgu, tā dodot iespēju šiem uzņēmējiem pārdot lētāk un vairāk popelnīt. Latvieši savus strādniekus atalgo pēc vispārējām algu likmēm. Pēdējā laikā arī viens otrs labs italiešu amatnieks ir pārnācis pie latviešiem un saņem lielu atalgojumu.

Paraugēku celēji — Ārijs Brīmanis, Kārlis Pusvācietis, Arvīds Lagzdiņš un Edgars Ābele
J. Kreiļa uzņ.

Jānis Sārma Negantnieks

ROMĀNS

(17. turpinājums)

Arvienu esmu jums mācījis paturēt jo gaišu prātu, kas jums mācīs pareizas domas un pareizu ceļu, kāds ejams jums pašiem un kādā vadāmi arī citi. Bet tu to neesi ievērojis, tu gribi uzspiest savas domas citiem un, ja tiem tās nepatīk, tu kļūsti ļauns. Tu aizmirsti, ka arī citiem cilvēkiem ir tiesības domāt savas domas un tās brīvi izteikt, kā tu izsaki savas domas. —

Direktors kādus mirkļus klusēja, it kā apdomādams, ko vēl teikt, tad turpināja:

— Jo gauži baidos no tā, ka, kļuvis par skolmeistaru, saviem audzēkņiem gribēsi uzspiest savas domas, ar ko nonāksi ķildās ar viņu vecākiem, kas tiem mācījuši ko citu. Nezinādami, kam klausīt, — tev vai vecākiem, tie kļūs nestipri savās domās un negribēs ticēt nevienam. —

— Jūs teicāt, ka katram tiesība būt brīvam savās domās... —

— Tu ar nodomu mani citādi gribi saprast. Ar brīvību neesmu domājis patvaļu, kas ļauj pārkāpt tikumības likumus. Brīvība ir pakļaušanās likumiem, un, ja tu tiem pakļauj sevi savās domās un savā dzīvē, tad esi īsti brīvs. Tad arī būsi piepildījis savas sirdsapzināšanās augstāko prasīšanu un būsi krietns cilvēks un labs skolmeistars. Bet... pietiks par to runāt. Gan arī tev to nebija patīkami dzirdēt, jo, rasi, domā, ka esmu vecs un tāpēc netaisns pret jums, jaunajiem. Jā, esmu savas dzīves rudenī. Bet tev jāzina, ka cilvēka dzīves rudenī slēpjas viss, ko tai devis arī bijušais pavasaris — jaunība, ziedi, gaviles un sāpes. To visu cilvēks nes sev līdz un paglabā sevī, līdz viņa mūžs ir galā. Bet vai no tā ir arī ienākušies augļi, ko būs baudīt mūsu pēcnākamiem, par to mēs paši nevaram spriest. Par to spriedīs tie, kas nāks pēc mums, un varbūt tas notiks tikai pēc daudziem gadiem, kad būsim savas gaitas zemes virsū izbeiguši... Jā... tu tagad vari iet!... —

Direktors novērsās, tā ka Krogzemis nu redzēja viņa seju profilā. Tas bija skumju un rūgtuma pieēnots. Un, kaut par sodu nebija runāts ne ar vārdu, viņš juta, ka ir sodīts. Ja direktors šai brīdī viņam būtu tuvojies un, kaut nerunādams, uzlicis roku viņa plecam, lepnums un spītība būtu salauzti un skolnieks varbūt būtu sabrucis asarās, skolotāja roku satverts. Un asaras tad varbūt būtu aizskalojušas to, kas kā nepārkāpjams valnis pacēlās viņu starpā un attālināja vienu no otra. Bet sirmais vīrs piegāja pie grāmatplaukta un sāka tur kaut ko meklēt. Varbūt arī viņš nojauta, ka viņu abu sarūgtinātās un noguris, un, kad skolnieks vēl stāvēja nekustēdamies tai pašā vietā, direktors pagriezās pret viņu un pameta ar roku, ar to rādīdams, ka negrib vairs nekā runāt. Tad Krogzemis gāja, bet smagums, kas viņu mocīja kopš sestdienas vakara, tagad bija kļuvis vēl mocošāks. Viņš juta, ka nes sevī slogu, no kuŗa nezināja kā atbrīvoties.

XII

Pie tēvuzemes dārgās ķeries klātu!
Fr. J. Šillers

Mācību stundas Jaunpiebalgas draudzes skolā kādā oktobŗa pēcpusdienā ritēja mazliet citādā gaitā nekā parasti. Tas bija tāpēc, ka skolas kungs līdz ar gaspažu bija Naudeļu Bērtuļu saimnieka vecāsmātes bērēs un stundas noturēja aumeistars viens pats. Tā bija viņa pirmā darba vieta pēc Valkas semināra nobeigšanas, un viņš strādāja ar jo lielu aizrautību, mācīdams latviešu valodu, kādas druskas no vēstures un dabas zinībām, kur pats skolaskungs nejutās visai drošs, jo viņa stiprā puse bija bībelstāsti, katēchisms un dziedāšana, tāpat kā arī vācu valoda, kuŗā augstākajā klasē mācīja arī ticības mācību.

Tā kā arī šodien bija paredzēta bībelstāstu stunda, tad vecākās klases zēni, cerēdami, ka meistars pirms atprasīs tos zemākajām klasēm un tikai tad sāks nodarboties ar viņiem, sāka kārtot savas privātās lietas. Skustēnu Mikus, kuŗam uz virslūpas bija sametušās paprāvas tumšas pūkas, paslēpās aiz Linkalnu Jēkaba platajiem pleciem un mēģināja sacerēt pirmo vēstuli savā mūžā. Tā bija domāta viņa tēva pušelnieka meitai Ilzei, kuŗa jau bija izgājusi mācībā un tāpēc ieguvusi tiesību pieņemt puišu labvēlības pierādījumus. Mikus gan bija par Ilzi gadu jaunāks un mācībā viņam bija jāiet tikai nākamā pavasarī, bet tam nebija sevišķas nozīmes, jo viņš jau bija tik spēcīgs, ka strādāja visus lielo puišu darbus un tāpēc domāja, ka ir pilntiesīgs arī mīlestības lietās. Vēstules uzruna bija samērā viegla lieta, un Mikus to uzrakstīja pēc īsas pārdomas. — Mīļā sirdspukīt! — tā skanēja, un rakstītājs ar to bija ļoti apmierināts. Tālāk jau radās ievērojamas grūtības, jo, kad bija uzrakstīts pirmais teikums: — Kā tev labi iet? — Mikas zināšanas apsīka. Bija taisni tā, kā teikts parunā: Iekšā ir, bet ārā nenāk!... Tieši šai pārdomu brīdī pienāca aumeistars un lika izbeigt rakstīšanu, jo vajagot uzklausīt, ko viņš teikšot un kas jāzinot visiem. Mikus tūliņ paklausīja, jo aumeistaru ļoti cienīja un bija priecīgs, ka tas neinteresējās par to, kas bija rakstīts lapiņā. Ir jau tā, ka dažas pavisam nevainīgas lietas kļūst nelabas, ja tās ierauga citi.

Aumeistars sāka stāstīt līdz šim nedzirdētas lietas par tautu, kas jau no senseniem laikiem dzīvojusi pie Baltijas jūŗas, kopdama tur druvas, braukdama jūŗā un cīnīdamās ar svešzemniekiem. Tā klausījusi saviem kungiem un ķēniņiem, kas dzīvojuši kalngalos celtās stiprās pilīs un runājuši nevis vācu, bet to pašu latviešu valodu kā visi citi zemes ļaudis. Sēdēdami varenos kaujas kumeļos un bruņojušies zaļa vaŗa zobeniem, viņi veduši cīņā brūnos goda svārkos tērptus kaŗavīrus, bruņotus ozola vālēm un vairogiem.

Linkalnu Jēkabu, Naudeļu ciema kalēja dēlu, kas jau arī pats jo veikli cilāja tēva smago veseri, jo sevišķi interesēja zaļā vaŗa zobeni. Tas tik būtu prieks, ja arī viņš tādu varējis izkalt! Un, kad nu aumeistars stāstīja par kauju pie Daugavas, kur krituši 9000 ienaidnieku, Jēkabu pārņēma tāda sajūsma, ka pavisam stipri iesaucās: — Ho, vālne! —

Visi atskatījās uz Jēkabu un arī aumeistars uzmeta viņam acis, bet nekā neteica, jo labi redzēja, cik zēns bija sajūsmināts par seno cīnītāju drosmi. Aumeistars runāja tālāk un attēloja, kā varenie kaŗavīri godināti, kad no kaujām atgriezušies savās pilīs un ciemos, un kā pulcēdamies ozolu birzīs un dziedādami daiļas dziesmas, upurējuši Pērkonam, Pīkolam un jaunekļīgajam Potrimpam.

— Bet vai tad mācītāji viņiem to atļāva? — kāds nedroši jautāja.

Aumeistars nu izskaidroja, ka ne mācītāji toreiz ļaudis mācījuši un rājuši, bet to darījis cienījamais sirmgalvis Krīvu Krīvs ar saviem palīgiem ligusoņiem un tilesoņiem, kas ar lielā Krīva varas zīmi — līku galu nūju — pārstaigājuši zemi, pamācīdami, norādami un sludinādami augsto dievu gribu.

— Bet kāpēc viņi te vairs tagad nekad nenāk? — Jēkabs jautāja.

Gaŗākā stāstā aumeisars nu paskaidroja, kāpēc tas tā, un piebilda, ka ļaudis slepeni šur tur zināmās dienās ziedojot senajām dievībām.

— Tad kaz' vai Ūziņš?... Mans tēvs katru gadu Jurģos tam zem ozola norok ziedu. — atskanēja no klases kakta.

— Jā, — aumeistars pamāja ar galvu, — arī Ūziņš pieskaitāms mūsu senču dievu pulkam, un ļaudis to vēl tagad godina. Aumeistars runāja un runāja, un zēni viņā klausījās, aizmirsuši, ka mācību stundu laiks jau sen pāri. Arī skolaskunga kalpone vecā Luze, uzlikusi galdā diezgan plānu palaunadzi, gaidīja, kad gaitenī atskanēs kāju dipaņa, kas nozīmēs, ka stundas beigušās un bērni brāžas no klases laukā. Tak šī parastā burkšķa kā nebija, tā nebija, un aumeistars nenāca.

Luze bija lāga dvēsele un aumeistaru žēloja. Tik jauns viņš vēl bija, un, kaut vienmēr mazrunīgs un nopietnības grumbām stūrainajā pierē, Luzei viņš likās pēc zēna, kam trūkst mātes žēlotājas. Kad vien varēdama, viņa gādāja, lai aumeistara ēdienā tiesai būtu vairāk pavalga, nekā to bija paredzējusi skolas kunga gaspaža, kas arvien gribēja ietaupīt uz aumeistara lēses, vai nu viņam pienācās kāda piena lāse vai arī gaļas šķēlīte.. Ja bija jābaltina putraimu putra, gaspaža atrāva no tās piena krūzi, tikko putra metās zilgana. Gaļas šķēlīti viņa prata nogriezt tik plānu, ka tai varēja redzēt cauri!

— Dieviņ, Dieviņ! — Luze tādās reizēs nopūtās, — lai nu arī galvas darbs neprasa tik daudz spēka kā rijas kūlēja vai arī riežu pļāvēja, tak savs maģums vajadzīgs arī tam, kam darbs ar spalvu! — Jau divdesmito gadu Luze bez vainas kalpoja skolaskungam un gaspažai, aizstāvēdama tos katrā vietā, bet gaspažas izturēšanos pret aumeistaru viņa nespēja attaisnot.

(Turpinājumā sekos)

STĀSTU GRĀMATA ROMĀNU LAIKMETĀ

V. PELĒČA PIEZĪMES PAR KNUTA LESIŅA STĀSTIEM AKLĀ IELA

Šobrīd, kad mūsu rakstnieki svešumā vairs visai maz pievēršas stāstiem un novelēm, bet spējīgākie un izturīgākie savus talantus pārbauda romānos, kuros pašu vai citu paaudžu aizdzīvotais laiks un notikumi atļauj grandiozākus izmērus un variācijas nevien psīchologiskajos aplos, bet arī tās vielas izšķiešanā, kas nepieciešama, lai grāmata pamodinātu pāris tūkstošus drošu pircēju, starp tām Knuta Lesiņa Aklā iela ir kā neliels ziedu pušķis, varbūt drusku nevērīgi salasīts, bet ar smeldzīgu un mazliet ironisku dvēseles gaumi un nokrāsu.

Var, protams, strīdēties par to, vai visi grāmatā sakopotie darbi sakrīt ar šabloniskajiem stāstu vai noveļu izmēriem. Varbūt dažs vairāk nosliecas pastāstā vai miniātūrā, it īpaši ja skaita tikai rindas, bet par to šoreiz negribu runāt.

Visos darbos, izņemot pāris ar feļetonisku stilu (Laimes āboliņš un Augstu mests — zemu laists), kuri paši par sevi no šīs grāmatas „izlien ārā," cauri vijas Aklās ielas liktenība, kas vai nu fatālā vai psīchiskā mezglā, un citos gadījumos pavisam nenozmīgas sagadīšanās pēc, izdzēš pēdas uz cilvēka dzīves apvāršņa illūzijām. Pie tam savādais ir, ka šis strupceļa pavediens iezīmējas arī tais stāstos, kuros šķietami radies kāds mazāk vai vairāk „laimīgs" atrisinājums. (Piem., Starpnieks, Mežs, Retūrbiļete).

Bet tā nu ir Knuta Lesiņa cilvēciskā savdabība: Ass visnecilāko lietu redzētājs, atjautīgs pieredzētā analizētājs, pietiekami objektīvs kā pret pozitīvo, tā — negatīvo, un tomēr tas, kas piešķir šai grāmatai skumji ironisko smalkumu un dara to „lesinisku". (nesajaukt ar cinisku!), nav ne asprātības, ne gludie teikumi, bet vārdu skaņā līdz galam neizspēlētā „nots", vai — visjaukāk paša autora vārdiem sakot. — „Kad norietēja saule, pār mežu vēl palika gaismas blāzma — likās — bez avota, kā labs vārds, kam nezini sākuma."

Liekas, ka pati titulnovele — Aklā iela, nav labākā šinī grāmatā. Manuprāt pārāk rutinēti izceltā noziedzības elementa dēļ. Totiesu Aklās ielas izjūtas jo svarīgāk iezīmējas ļoti vienkāršajās — Krellēs, mūzikāli psīchologiskajā — Kordā, tāpat — Pieminekļī un Mīlētāja vēstulē.

Vai Knuts Lesiņš grāmatā uzrāda kādas sava talanta pārmaiņas — vienalga kādā virzienā, ko ar nesaudzīgiem mēriem apbruņojies malā stāvētājs var pārvērst nemaldīgās literāra „miligrammu" patiesībās, to es nemēģināšu apgalvot. Bet jauki ir, ja putns savu dziesmu neaizmirst, lai arī sprosts negribēts un svešs. Un tikpat skaisti ir, ja starp mums atrodas kādi, kas bez viņa dziesmas vēl nespēj vakaros apgulties...

Grāmatas vāku rotājis Jānis Kalmīte. Varbūt Kalmītes roka bijusi mazliet par smagu, bet saturs ar to ir izteiksmīgi pasvītrots un tas padara grāmatu labāk izprotamu.

Valentīns Pelēcis

Videvuds Kļava

VALODA

Visasākie vārdi pavēl un lūdz —
Valoda valgo un valda;
Varai un gribai tā kalpo —
Ierocis cīņai, un noderīgs
darba rīks.

Vārdus var izstiept un locīt, un
pīt,
Sasiet mezglos un cilpās vīt —
Valodā neatklājas nekad,
Paliek aiz vārdiem apbedīts mums
pasaules noslēpums.

Vārdiem kā krāsainiem dzīpariem
Rotaļa bērniem un dzejniekiem —
Valoda neteic ne mūžam, kas esi,
Velti to svinīgi vēstnešos sūti
pateikt, ko jūti.

Valoda — ierocis briesmīgs un
ass —

Ceļ to rotaļā bērns bez briesmu,
Dzejnieks izvīļ no tās sev
dziesmu:

Pārdzimst tur pasaule pasakās
un atvadās
tad.

Vitauts Kalve

KAPA PIEMINEKLIS LATVIEŠU DZEJAI

APCERĒJUMS PAR RĪGĀ IZNĀKUŠO LATVIEŠU DZEJAS ANTOLOĢIJU

Ikkatrs, kas vērīgi aplūkojis Padomju Savienības celtņu attēlus propagandas filmās vai brošūrās, būs ievērojis, ka šīs celtnes atklāj mākslas nāvi. Viss, ko boļševiki ceļ, ir nesamērīgi liels, izplūdis, smags, bez redzama mērķa un jēgas, bez stila. Klasisko kolonnu atliekas ar banālām barokālām pievēm kā novītušu ziedu vītnēm nespēj nosegt nesamērības un bezjēdzības plākšņu dalījumos. Šo celtņu cēlēji nav varējuši vai drīkstējuši kaut ko just vai domāt, tādēļ nav varējuši arī nekā pateikt. Liekas, ka šajās celtnēs neviens nevar dzīvot, tās izskatās kā cietumi, kas viltīgi apsedz nomocīto pīšļus un ar attālu logu acu dobumiem lūkojas pēc jauniem upuriem. Šīs celtnes ir pieminekļi. Pieminekļi uz dailuma un cilvēcības kapa.

Tādu celtni atgādina ar savu ārējo izskatu vien 786 lpp. biezā grāmata **Latviešu dzejas antoloģija**, ko 1954. gadā izdevusi Valsts izdevniecība Rīgā. Grāmata ir folio apmēros, 30 reiz 23 cm, un tik smaga, ka to ar vienu roku grūti pacelt. Bet, kad to atšķir, izrādās, ka tā ir kropla arī iekšpusē: plašā telpā izplūst tukšās baltās malās, kam tikai pa vidu viens otram virsū sagrūzti, nejēdzīgi ielauzti dzejoļi gan vienā, gan divi slejās. Acs negrib pieņemt šo sablīvējumu tukšumā. Kaut kas jau brīdina: saņemies, tu esi ienācis nelabā vietā. Vaidi ir noklusuši, bet te droši vien staigā spoki. Tālu gar sienām stingst greizas ģīmetnes, un visi, ko tu sastop, nesā maskas. — Nojautas apstiprinās, gramatu lapojot, un, to atstājot, ir jānodreb kā no nelaba murga. Tu esi bijis postaža, kas klusedama kliedz un apsudz, bet runadama melo.

Satura rādītājs stāsta, ka antoloģijā uzņemti 82 latviešu dzejnieku 826 dzejoļi, bet priekšvārdi sola „pārskatu par to, kā augusi un veidojusies latviešu dzeja, sākot ar tās pirmajām reālistiskajām tradicijām"... „nepilnu simt gadu laikā." Ievēroto autoru skaits nelielas mazs. Iedalījuma nodaļās vai virzienos nav. Kartojuma princips laikam bijis chronoloģisks: autori rindoti secībā, kādā publicējuši pirmos dzejoļus presē (kaut visos gadījumos tas nav biografijās parādīts un daudzos gadījumos nav ievērots). Mūsu lirikas pieminekļa pamatne līdz 1900. g. liekas veidota diezgan rūpīgi, neaizmirstot, protams, dažus reālistiskos diletantus. Šai pamatnē ieraugāmi vārdi: J. Alunāns, Kr. Barons, Auseklis, Pumpurs, Mālberģis, M. Kaudzīte, Vensku Eduards, Mieriņš, Esenberģis, P. Blaus, Ād. Alunāns, P. Sarķis, Doku Atis, Pērsietis, Saulietis, Blaumanis, Ed. Veidenbaums, Ed. Treimanis, K. Veidenbaums, Zvanpūtis, Ceronis, Rainis, Aspazija, Poruks, Plūdonis, Brigadere, Sudrabu Edžus. Trūktu diezgan maz vārdu: Brīvzemnieks un Andr. Niedra.

Bet tad nāk revolūcijas un pēcrevolūcijas laiks, un pēkšņi piemineklis saraujas tievs un sagriežas sāņus. Šo laikmetu antoloģijā pārstāv A. Upītis, A. Birkerts, J. Dievkociņš, Mākonis, Apsesdēls, Fr. Bārda, K. Krūza, A. Austriņš, Laicēns, J. Gulbis, Vainovskis, Vulfs; trūkst turpretim visu īsto lirikas virzītāju — dzelminieku un to pēcteču. Tā bez pēdām pazuduši — **Vikt. Eglītis, Fallijs, Jēkabsons, Akuraters, Skalbe, Jaunsudrabiņš, Virza, Stērste, Erss, Dambergs, A. Bračs.** Pirms 45 gadiem Jansons-Brauns bez sekmēm vicināja zobenu pret šiem „dekadentiem." Cirtiens tos gāzis tikai tagad, vienā vālā visu latviešu lirikas ziedu, mūsu rakstniecības lepnumu.

Arī tālāk plāvējs ņēmis platu vālu. No jaunās Latvijas dzejnieku paaudzes palikušas tikai vārgas atliekas: P. Rozītis, Sudrabkalns, H. Dorbe, L. Paegle, E. Zālīte; bez pēdām noplauti: **Švābe, B. Skujenieče, A. un P. Bārdas, Ezeriņš, Ermanis, Ziemeļnieks, Aida Niedra** Tīrīšana skārusi arī revolucionāros un kreisos — Arni, Kurciju, Grēviņu, R. Rudzīti. Vēl vairāk — te, kur bija gaidāms, ka tukšās vietas aizpildīs ar Pad. Savienībā palikušajiem Celtnes grupas dzejniekiem, arī to nav neviena, tikai mēms klusums sedz viņu traģisko galu.

Tās laiks, kas pagāja Zaļās Vārnas zīmē, robaini un neveikli pārsegts ar sarkano krāsu. Nav vairs saglabāti pat visi kreisie traukšminieki. No šī 10 gadu posma saglabāti Grots, Vīlips, Plaudis, Čaks, V. Lukss, A. Grigulis, Ādamsons, A. Skujiņa. Velti meklēt uz Padomju Savienību aizgājušo Ķikutu, kas bija viens no apdāvinātākiem šai grupā. Tikpat mēms tukšums rēgojas **Aigara, Raistera, Rabāča, Breikša, Veldres, Dziesmas, Leimanes, Vīkas, Lazdas, Medeņa vietā.**

Latvijas beigu gados, ja ticētu šai grāmatai, it kā vispār nekādas lirikas nebūtu bijis. It kā nebūtu bijis **Strēlertes, Andr. Eglīša, Cedriņa, E. Ķezberes.** To vietā novietotas vēlākās slavenības: **Ķempe,** Brutāne, M. Rudzītis, P. Sils, Rokpelnis, A. Balodis, Silarājs, Immermanis un Pēlmanis.

Sašaurinātā kapa pieminekļa virsotnē ar dzejoļu pārpilnību ļogās pāri tā malām 16 plakātu dzejnieku, kuru vārdus nu redzam iespiestus pirmoreiz.

Tāds ir šis monstrozais latviešu dzejas kapa piemineklis. Bet vēl baigāks tas izskatās, ja aplūko dzejoļu izlasi un skaitu. Jau redzējām, ka zināmi motīvi likuši kārtotājiem tukšajās vietās iebāzt dažus nenozīmīgus diletantus, ja tikai tie atbilduši sociālistiskā reālisma attīstības dogmai. Izrādās, ka arī jau sen mirušo autoru dzeju nav domāts raksturot, bet ar vienpusīgu izlasi izķēmot. Bez tam lielākai daļai autoru antoloģijā ievietoti tikai 2-7 dzejoļi, un tikai retumis tie ir vērtīgākie. Šajā ziņā labāk klājies dažiem poēmu autoriem. Piemēram, Plūdonim no 8 darbiem 4 ir poēmas visā garumā, un arī Strāla Kauja pie Glēmu — Liepas ar 26 oktāvām atklāj kaut cik manāmi dzejnieka īpatnību. Lielākā daļa nelaimīgo autoru aprakti un iznīcināti ar dzejoļu izlasi vien (Poruks, Aspazija, E. Ādamsons, A. Austriņš, Čaks).

Ja pieņem, ka dzejnieka raksturošanai vajag vairāk nekā 10 dzejoļu, tad tādu grāmatā ir tikai 20; ja tiem pieskaitītu vēl Plūdoni un Strālu kā pietiekami raksturotus, tad ir pavisam 22 kaut vienpusīgi raksturoti un parādīti autori. Ja šajos 22 grib saskatīt latviešu dzejas attīstības gaitas, tad tas diemžēl nekā nav iespējams. Šie 22 sadalās divi vienādās daļās — 11 un 11, pie kam 11 atrodas 85-os latviešu lirikas attīstības gados līdz 1940. gadam un otri 11 piecpadsmit nebrīvības gados.

Izskatās, ka latviešu lirikas virzītāji bijuši Blaumanis — Veidenbaums — Rainis — Poruks — Plūdonis — Štrāls — Laicēns — L. Paegle(!) — Sudrabkalns (!) — Čaks — Grots(!).

Redzams, ka virknējumam un izlasei nav nekādas jēgas. Rainim vienam pašam antoloģijā 150 dzejoļu. Tikai Rainis izpelnījies arī godu, ka atzīmēts, no kādiem krājumiem dzejoļi ņemti. Rainis un Plūdonis ir vienīgie dzejnieki, kuru garīgo seju antoloģija nav varējusi apslēpt. Abi mirušie iemūžināti kā

(Nobeigums 8. lpp.)

KALVIS DZIED ST. KATARĪNĀ

17. septembrī St. Katarīnā viesojās vīru dubultkvartets Kalvis. Koncerta latviskā programma dziļi sajūsmināja klausītājus. Dziesmas nāca un gāja pie sirds. Tās lika latviešu klausītājos kvēlāki uzliesmot ilgu dzirkstij pēc mūsu sapņu zemes, kurai Kalvis tik jauki kaļ savu brīnišķo dziesmu rotu. Bija jādod daudz atkārtojumu, daudz piedevu. Apmeklēts koncerts bija it labi, bet varēja būt vēl labāki, jo tas bija rets un vērtīgs notikums mūsu dzīves vietulībā, un no tā atlikums tika veltīts nelaiķa komponista V. Lindes ģimeneti. Arī Kalvis atteicās no koncerta honorāra, jo Valdemārs Linde bija Kalvja draugs un labvēlis. Koncertu rīkoja šejienes DV nodaļas Vanadžu kopa.

H. Gr.

PIEZĪMES PIE A. RUBUĻA RECENZIJAS ASARU LIEKŅA

Latvijas Amerikā 17. septembra numurā

Neesmu paradis polemizēt ar recenzentim par tādiem vai citādiem izteikumiem un spriedelējumiem, jo tie tik un tā padoti aizmistībai avīžu rakstos. Bet nevar noklusēt, ja cilvēks steigā pārskatās un pārspīlētā visgudrībā sagroza faktus. Recenzentu latviešu periodikā nekad nav trūcis, bet par autoritāti drīkst saukties tikai tas, kas patiešām arī ir autoritāte. Tā arī A. Rubulis, ar zināmu nolūku sasteigdams savu recenziju par A. Sprūdža Asaru liekņu un manā pieticīgajā ievadā meklēdams kļūdas, pats nokļuvis dažās faktu neskaidrībās. Vispirms jau īsais krājuma ievads nepelna, lai tam veltītu ceturto daļu no visas recenzijas, jo īsts recenzents vispirms ķeras pie galvenām grāmatas problēmām. Šinī gadījumā tās ir A. Sprūdža Stāsti.

Neesmu neko nogrēkojies, ja saku, ka A. Sp. „ap 1926. gadu sācis publicēt savus dzejoļus un īsākus rakstus avīzē Jaunā Straumē. Esmu pats 1926. gada rudenī rediģējis Jaunā Straumē Alb. Sprūdža iesūtītos īsākus rakstus un 1927. g. tai pašā avīzē arī viņa pirmo dzejoli. Ka A. Sp. ap to pašu laiku iespieda dzejoļus arī Latgolas Vordā, tas lietu gaitu negroza.

Kamēr neesmu krājumu Bailēs un spaidos redzējis, neņemos apstrīdēt iznākšanu 1933. g., bet ja esmu minējis 1935. g., tad mans avots bija Latv. konversācijas vārdnīca, kurā ir teikts, ka „No 1935. g. Sp. ar stāstu grāmatu Bailēs un spaidos kļuva populārs kā veikls stāstītājs"... utt. Bet šo LKV es uzskatu par drošāko avotu trimdā.

Tai pašā LKV 40388 lp. arī teikts: 1931. g. Jaunā Straumē A. Sp. publicējis romānu Kultūras nesēji, bet 1932. g. Vēlēšanas Veltulīs.

Par kāda rakstnieka darbiem „nav jādzird" (A. Rubulis saka: „Neesmu dzirdējis, ka A. Sp. būtu bijis arī stāstu krājums Saules līdumā — pareizi ir Saule līdumā), bet pašam jāpārbauda, un ja recenzents pārliecinātos, tad arī zinātu, ka A. Sp. ne tikai sacerējis stāstu Saule līdumā, bet ar tādu pašu titulu 1936. gadā publicējis arī jaunatnes stāstu krājumu.

Man ir ļoti labi zināms, ka A. Sp. 1938. g. Brīvā Zemē publicēja arī garāku stāstu Jaunais skolotājs, bet korektūras vainas dēļ Ceļa Zīmēs, kur iespiests mans raksts par A. Sprūdžu, tas nokristīts Jaunā skolotāja; kompilējot minēto rakstu, tad kļūda iezagusies arī krājuma Asaru liekņa ievadā.

Cerēsim, ka A. Sprūdža Fonds savāks un pārbaudīs visus faktus un datus par A. Sp. literāro darbu, tad pazudīs arī visas neskaidrības.

H. Tichovskis

TORONTO NODIBINĀTA JAUNATNES BALETA TRUPA

Jau vairākus gadus Toronto baleta cienītāji ar interesi seko Veras Keišes baleta skolas attīstībai. Kopš četriem gadiem, kad V. Keiše ar 9 audzēkņiem uzsāka savu paidagoģisko darbību Toronto, viņas pasākums izveidojies par respektējamu baleta mākslas skolu, kas guvusi ievērību kanadiešu daudzo šādu skolu vidū. Šajā laikā skolas audzēkņi, ierodoties uz mācībām tikai divi reizes nedēļā, sasnieguši iepriecinošus panākumus baleta mākslā. Viņu sekmes ievērojušas arī vairākas Toronto pazīstamākās baleta skolas, kas apliecina, ka paidagoģiskais darbs labi sekmējies. Tā soli pa solim latviešu skola aug un veidojas, par ko varam priecāties.

Nupat var atzīmēt Veras Keišes otru svarīgu soli baleta mākslā, proti, viņas iniciātīvā likti pamati Junior Ballet Company of Canada, kas darbosies pēc kādas pazīstamas amerikāņu jaunatnes baleta trupas parauga. Tajā uzņems sekmīgākos skolas audzēkņus. No latviešu audzēkņiem trupā jau uzņemti: Laila Pāvule, Daira Sproģe, Margrieta Rozentāle, Dace Priedīte, Viesturs Rozenbergs, Uldis Broks un igaunis Reinis Kops. Veras Keišes jaunatnes baleta trupu atbalsta vairākas East York organizācijas un privātpersonas. Pirmajā repertuārā uzņemti vairāki viencēliena baleti, to starpā Veras Keišes 30 minūšu pasaku balets Slinkais runcis, kura libretam komponists Bruno Skulte uzrakstījis mūziku. Dekorācijas zīmēs glezn. Jānis Tīdemanis, kas pats ar lielu interesi sekojis baleta skolas darbībai. Trupas administrātora pienākumus uzņēmies Ed. Keišs, kas izstrādājis darbības plānu, ko apspriedīs Toronto izglītības nodaļā. Ja plānu izdosies iedzīvināt, Veras Keišes jaunatnes baleta trupai būs dotas iespējas plašākai darbībai.

CEĻOJOŠĀ IZSTĀDE

J. Tīdemanis, pavadījis ražena darba vasaru [illegible] kā sakopojis savus pēdējos darbus nelielā Skatē, ar kuru piektdien, 30. septembrī, sāk izstādes ceļojumu pa provinces pilsētām. Kā pirmo viņš apciemos Hamiltonu, tad dosies uz Niagaru, St. Katarīnu, tālāk uz Vindzoru un Detroitu, lai katrā vietā uzkavētos dažas dienas.

Šai ceļojošā izstādē būs redzami ap 30 meistara darbi; telpu un reklāmas jautājumu apsolījušas kārtot vietējās latviešu organizācijas.

Toronto J. Tīdemanis šai pašā laikā iekārtojis sev jaunu darbnīcu un salonu, kur arī apskatāmi viņa darbi. Jaunā salona adrese ir 750 Bathurst St. (pie Bloor St.), tel. LO 8995.

PIEŠĶIRTAS RAIŅA UN ASPAZIJAS FONDA PRĒMIJAS

Raiņa 90 gadu dzimšanas dienas atcerē — Bostonas ansambļa Kraukliša uzvedumā 10. septembrī Filadelfijā, ev.-lut. sv. Jāņa draudzes sarīkojumā, Fonda pārstāvis R. Veidemanis paziņoja, ka prēmijas par rakstiem, kas apcer Raini un Aspaziju, saņēmuši šādi autori: Valdemārs Dambergs Kopenhāgenā, Dānijā, par apceri Rainis latviešu rakstniecībā — 100 dol.; valodniece Velta Rūķe-Draviņa Upsalā, Zviedrijā, par apceri Dažas Raiņa valodas un stila problēmas — 100 dol.; režisoram Reinim Birzgalim piešķirts uz vienu gadu nēsājams Fonda nodibinātais Nameja gredzens zeltā, par sekmīgu darbu Raiņa Kraukliša uzvedumā.

Godalgoto rakstu novērtēšanā par padomdevējiem bija pieaicināti rakstnieks Jānis Veselis un skolotājs-kultūras darbinieks Hermanis Kreicers. RAF izziņotās prēmijas jaunatnei attiecīgu apceru neiesūtīšanas dēļ, šogad netika piešķirtas.

R. V.

KULTŪRAS APSKATS

● DV teātris Kanadā, parallēli A. Mačas Visi mani radi raud iestudējumam, strādā arī pie otras lugas, — sagatavojot V. Lintiņa vadībā Veco pilskungu. Tā kā vērojams liels origināllugu trūkums, teātris interesējas arī par repertuāra papildināšanu ar piemērotiem tulkojumiem, kas pēc satura un formas atbilstu šīsdienas teātra skatītāju prasībām un ansambļa spējām.

● Tuvojoties Kanadas latviešu kultūras dienām, lielu rosību parāda gleznotāji, kuru vairums grupējas ap Kanadas latviešu mākslinieku apvienība. Tā dos arī darbus kultūras dienu izstādei, kas šogad notiks Hamiltonā, DV un HLB sarīkojumā. Izstādei domātie darbi iesniedzami apvienībai līdz 30. sept., kad tos žūrēs īpaša žūrijas komisija, ko šai gadījumā sastāda Mākslinieku apvienības valde — valdes pr.dis Ed. Dzenis, pr. v. A. Nulītis, sekr. R. Stāmere, kasieris H. Mercs un biedrzinis A. Kopmanis. Izstādi atklās 8. okt., notiks kādas baznīcas blakus zālē Hamiltonā.

● Čikāgā noorganizēts drāmas ansamblis, kas pašreiz sagatavo E. Skujenieka lugu Robinsons Krūziņš ar dziesmām un dejām. Režiju vada E. Upermanis, mūzikālo daļu V. Treimanis, dejas iestudē baletmeistari R. Saule un E. Mežulis, solists V. Salna. Tā būs pirmā dziesmu spēle Čikāgā.

MARGARITA KOVAĻEVSKA

ROMĀNA POSTA PUĶES II DAĻA

5. NODAĻA

45. turpinājums

„Ēna — tu nelīpi vairs klāt pat trauslākam virszemes stādam — kur te kapličas, sastāvējuši ūdeņi? Puķu dobēs, bišu dārzos Radītāja dzīvā elpa. Reibīga un skurba. Līgotāji šonakt viens otra skāvās mīlestību dus."

„Zirga Ģīmi —," Putnu mamma uzguma spieķa rokturim: „Toreiz — toreiz gan —"

„Līzabet, nepadodies! Viņš droši vien cirkū dēj stikla olas, stāv uz galvas, rij nažus un izsauc garus." Guste elsoja zem vainagu sloga, bet ar mutautu vēdināja Putnu mammas sejā spirgtuma vēsmas. „Līzabet!"

„Nost! Nost — es smoku. —"

„Abras kundze, jūsu miesas brieduma mīkla jau pāri malām, būtu laiks... taču mazliet vēl uzgaidīt starp meitām un sievām. Un — jā, Karalienes Ēna, es tavs pēdējais bruņinieks un kalps. Kurp mēs abi —"

„Es Līzabetes sirds draudzene no jaunības rožu laikiem. Nejaucieties starpā!" Guste iepletās vēl vairāk: „Līzabet, Jelgavā bija tāda sutoņa, ka sadomāju — un braucu. Pat kājām nācu — korsetes žņaugos, kurpju visbriesmīgākās spīlēs. Iegriezos vienās mājās pavilkt vaļīgākas saites. Tur, ak debestiņ, ducis siržu raudāja par vienu nekrietnu vīrieti, Miķeli vārdā. Es mierināju, kā mācēju: Un tad es stāstīju par šito ākstu un tiem diviem. Visu ceļu man pa priekšu streipuļoja. Spriedām, minējām. Beidzot saplūcām puķes un braucām no mājas mājā taujāt pēc Miķeļa. Kur tikai iegriezāmies, pretī izplētās rokas. Cienāja un apdziedāja. Debešķīga nakts, kā toreiz maijā."

„Mana dūša..."

„Un atvedu tavai dūšai liķieri, konfektes. Maijpuķu ziepes, kanēli, vaniļu. Putosim kūkas, debesmannu!"

„Neuzmācies kā medū apķepusi muša! Man sīvu rutku, rutku."

„Bet, mīļā! Un daudz sveicienu. No Grīnberga jaunkundzes karsoņa gultas. Mira, nenomira. Izzāģēja dažas ribas."

„Tev nepietika?"

„Tad vēl, klausies taču: no sidrabkaļa, jautrā maiznieka, gaļas skārņa Blosfelda. No dāmu sapņu tulka Eifransona. Tam veikala plaukti lūztin lūzt no drānu baķiem. Modē lillā! Vaboļu lillā! Uu šie skūpsti, negaiņājies tak ar rokām — šie skūpsti no lēnās Kornēlijas un klusās Trūdes. Zinu, tu nepazini — bet viņas nupat silti mirušas. Lūdza sveicināt un mutes dāļāt visiem, kas vēl kādu laika sprīdi dzīvos. Bija pajaunas, tikko ievītušas, un, debestiņ, cik tiklas! Ar acīm viemēr uz leju, vārdos strupas. Pazina tikai kantoru papīrus un tamborētas segas. Bet atvadās iztrūkdamās slējās sēdus. ar miklām rokām lipa pie gultu staklēm! „Par vēlu. Pa tukšo nonīkts dzīvošanai lemtais laiks! Kam mums pierēs bija acis, kam sirdis?" Un sauca kā priesterienes: „Nezaudējiet laiku, nevairieties mīlēt, paklupt un ciest!" Un pēdējo elpu zobos valdīdamas, acis centās sagriezt pret sienu. Es tur gliemežu vāku rāmī pakāru debešķīgo kīno aktieri Valentīno. Domāju un cerēju — nu ja — un tādēļ, Līzabet —"

„Tu ar pārsildītu miroņu mutēm mācīsi mani vēlā naktī dzīvošanas ābeci? Klupt, atsist prātu?"

„Nē, Līzabet — bet kas ar tevi notiek?"

„Tad labāk izplaucētu rīkļu bļauri. Rīgas krogi ar piedzērušiem papagaiļiem. Tad labāk ej un mācies Kadiķa vienas dienas stāstu ābeci. Un ej, un atvēli, saki Annai — Miķelis klētī paklupis uz graudiem. Rīt pats visus karsti mutēs, Annai solīs citādu uzdzīvošanu. Ar izkapti un kuļammašīnu!"

Putnu mamma ievilka siecienu un brīdi grīļojās pāri spieķim. Vai — vai Andrejs Zirga ģīmis vēl te?"

„Jā, te šonakt mana vieta."

„Dzīvot, uzdzīvot — bet —", viņa aizlika roku acīm: „Guste man atmiņā iesējusi mezglu. Par ko mēs runājām? Par kādu dzīvošanu — jā! Es gribu tieši zināt un trīsdesmit latu vērtē prasu: Kur bijāt garos gadus, kādu lapsas spalvu met un audzē jūsu reiz apstāstītā nemirstība? Un kas tās par gaismas pilīm — jeb vai es visu mūžu kā Jumurdu spārdīgā ķēve ar aizklātām acīm?"

„Kur biju?" Amadejs ieskatījās mēnesnīcā, varbūt pats sevī: „Laika plūdumā, no dienas dienā. Tvēru arī naktis. Kāda izskatās nemirstība? Tā nav uz plaukstām parādāma, nav arī mēlei izlokāma. Bet kāds dziesmu teicējs reiz mani mācīja: „Ja tu lej asaras par to, ka nav saules, tad neredzēsi arī zvaigžņu."

Viņš pasmējās: „Laiks visu iemūžo, nogremdē vai augstu uzšūpo. Neesmu vairs tik pārgudrs, vairs neprotu, kā toreiz krogū, klāstīt pārlaicības brīnumus." Viņš pagrabināja kaulus, varbūt norija rūgtus smieklus, un viebdamies turpināja: „Kas manas gaismas pilis? Vai vērts arī par tām stāstīt? Tikai sirdī. Uz audekla, uz nolauzta iedomības raga, uz sasistas solījuma glāzes. Uz pliena. Citu cilvēku acīs, viņu bēdās un priekos kā dzīves nerimtības augstos svētkos ap cerību kausiem, pilnības bļodām, ap lauru vainagiem un ilgu rozēm. Jā, visur, kur esmu gājis, raudājis līdzi un smējies. Bieži pārēdies, no visa atteicies, tumsā bēdzis. Tad nejauši ievēris skatu gaismas spraugā, pēkšņi sajutis izsalkumu, izstiepis rokas, visus atkal rīdams rijis. Kā ar jaunām acīm un citā balsī vēl kaislīgāki apdziedājis dzīvi, daudz veidos vēl spilgtāki krāsu traipiem sveicis cilvēkus un viņu raksturus. Dažreiz, dienu drūzmā, tomēr samīdīts — bez pakaviem un zolēm — pārprasts, atgrūsts un dziļi nievāts. Ar pūlēm noturējies uz kādas dvēseles neredzamā kruķa, uz dzejnieka smalki kaltā vārda. Un reiz, ne visai sen, ļaužu pilnās ielās, manu vientulību garām skriedams sveica vējš ar trim cepurēm uz reizi. Pilsētas galvas, aktrises, un kāda zēna. Un mākonis kā admirālis ar vareni spožu saules zīmi. Es izslējos. Vienā mirklī kļuvu atkal bagāts, pilns ausībām un gaismas pilīm. Bija pavasaris, rītdienai pa priekšu putni skrēja... Brīvi bez laicīgām nastām — tikai ar dziesmām! Un vai stāstīt, kā uz zirnekļa kuslām kājām, slims un vārgs pāri saplosītiem tīkliem rāpos griestos zelta mušu tvarstīt? Un kā šodien soļoju un vakarā ar Pegasu uzjāju dziesmu kalnā, sentēvu gaismas pilī! Un kā šeit starp sumpurņiem un mošķiem —"

„Nepiņķējiet sagramstītus neskaidrību vārdus. Man sapinas domas, acīs rimbuļi... Es!"

„Patiesi jāsteidzas — kamēr tev uz mēles vēl čaukst zārka skaidas sausais „es"."

„Jā. Es! Runāsim par mani. Kaulēsimies. Atņemšu, došu, pielikšu, pa virsu pielikšu. Toreiz es iedevu trīsdesmit latus. Vai bija par maz? Došu vēl. Simts, divi simti, draudzības vekseļus. Došu arī bikses. No pašas aitām no tīras vilnas — izturīgas un kailo stilbu kaunam pietiekami biezas. Gadiem nenovalkāt — gadiem. Bet ko es īsti gribēju prasīt?"

(Turpinājums sekos)

928 BLOOR ST. W., TORONTO
Latviešu nekustamu īpašumu pirkšanas — pārdošanas birojs
Sagādājam aizdevumu līdz $3000 par 3% gadā

PURINS-GALVAN REAL ESTATE
TĀLRUNIS OL 7561

Nekustami īpašumi visā pilsētā un apkārtnē. Nekustamus īpašumus pērkot un pārdodot, labākā un ātrākā būtu izkārtošana ar mūsu biroja starpniecību.

ST. CLAIR — OAKWOOD
6 istabu atsevišķa dubultķieģeļu māja ļoti labā stāvoklī.
Pilna cena $13,000, iemaksa $2.000

IZPĀRDOŠANA!
PUDDICOMBE MOTORS LIMITED
1543 BLOOR ST. WEST, TORONTO
1955. g. Meteor, Mercury un Lincoln
PAR PAZEMINĀTĀM CENĀM
LĪDZ Š. G. 17. SEPTEMBRIM.
Pārstāvis P. BERNĀTS
Tel.: darbā OL 7531, mājā HU 8-1488

RIDOUT REAL ESTATE LTD.
A. KAMPE, 490 College St., WA 4-7121
AIZDEVUMU SAGĀDE PAR 3% GADĀ
BROADVIEW — RIVERDALE: iemaksa $2.500 6 istabu dubultķieģeļu pusmājai, 2 virtuves, eļļas apkure, garāža un liels dārzs. Pilnā cena $12,900.
RIDOUT — Kanadas lielākais nekustamu īpašumu pirkšanas un pārdošanas birojs

IECEĻOŠANAS, IZCEĻOŠANAS vīzu, pasu, uzturēšanās atļauju, laulības šķiršanu legālizācijas un citas lietās administratīvās iestādēs kārto
ALEKSANDRS KĀNBERGS
596 Sherbourne St., Toronto (pie Bloor St.), tel. WA 1-7149

MAMBO SAMBA RUMBA SWING
DEJU STUDIJA
N. SCHWANEBACH
175 COLLEGE St, (pie McCaul), tel. WA 1-4318
TORONTO
Jūs iemācāties ātri un lēti
FOXTROT'u — LĒNO VALSI — TANGO
PRIVĀTSTUNDAS
Pieteikšanās un izziņa katrā laikā

Tris PUĶU VEIKALS
588 BLOOR ST. W. TORONTO, tel. ME 5665
Pēc darba, RI 5213
Gaumīgi ziedu sakārtojumi laulībām un citiem gadījumiem
Griezti ziedi, podu puķes, palmas, zaļumu stādi.
Līdzīpašniece latviete — sējēja ar ilggadīgu praksi. Organizācijām rabats

1.
Jāņa Ezeriņa
KOPOTI RAKSTI
5 sējumi, 1270 lpp. $10.00
Jānis Ezeriņš ir un laikam vēl ilgi būs mūsu literātūrā nepārspēts, kas, tāpat kā Blaumanis, mūsu rakstniecībā izceļas kā vientuļš kalnu milzenis. Rakstnieka nāve neļāva viņa radošai spalvai ilgu darba posmu, bet tie darbi, kas viņa īsajā mūžā ir radušies, dzīvos mūžīgi.
2.
KALNIEŠI
$2.80, 286 lpp.
Ādolfs Erss
ir ass dzīves īstenības vērotājs, kas ar stāstītāja rotaļīgu vieglumu stāsta par dzīves kungiem un dzīves kalpiem, par viņu cīņām un dēku kārl.
Šis Ersa stāstu un noveļu krājums ievadīts ar rakstnieka nopietno, dokumentāro stāstu Kalnieši, kur rakstnieks attēlo mūsu tautas likteņa gaitas baigajā 1941. gadā.
3.
TRĪS UN VIENA
252 lpp. $2.50
Aleksandra Grīna
cienītāji priecāsies par šīm lielā stāstnieka maz pazīstamām novelēm. Tās stāsta par drosmīgiem cīnītājiem, dzīves un mīlas dēkaiņiem, kuŗu dzīvi dažkārt posta neprāta kaislības un savtības neapklusināmais izsalkums.
DV GRĀMATNĪCA
123 Huron St., Toronto

Ziedi katram gadījumam
LOTUS puķu veikalā
802 BATHURST St. pie Bloor, KE 3884, Toronto
Kanadas latviešu dalāmatnieku salons
LOTUS

JUVELIERA UN PULKSTEŅU LABOŠANAS VEIKALS
Bagātīga visu firmu pulksteņu izvēle ● Dabūjami Šveices un citi Eiropas firmu labākie pulksteņi — dāmām un kungiem. ● Par darbu garantējam un dodam latviešiem 10% atlaidi.
702 QUEEN ST. W. TORONTO, ONT., EM 4-7783

RADIO UN TELEVĪZIJAS TECHN. A. EGLĪTIS
62 LANGLEY AVE, Toronto Tel. RI 6477

ELZA PĒRKONE
Kopj: seju, galvas ādu, matus; iznīcina: liekos matiņus, sarkanās dzīsliņas, kārpas, uz visiem laikiem.
Sniedz padomus visos kosmētikas jautājumos un piemēro tieši jums domātos preparātus.
Diatermija. — Elektrolize. — Galvanizācija. — Kalnu saule
Matu, uzacu un skropstu krāsošana. Ilgviļņi.
Pieprasiet mūsu cenrādi
AMARYLLIS
COSMETOLOGICAL INSTITUTE
61 Charles St., W., Toronto, tel. WA 1-9011

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W. Toronto, tel. LL 6792, pie Grace

MĀJU PĒRKOT mūsu pārstāvis P. AVOTIŅŠ
sniegs jums laipnu un izsmeļošu informāciju visos attiecīgos jautājumos. Palīdzam sagādāt naudu iztrūkstošai iemaksai.
MĀJU PĀRDODOT,
bez atlīdzības novērtējam jūsu īpašuma tirgus vērtību un dodam padomus obligāciju pagarināšanas jautājumos.
AL. GARBENS, Realtor
Member of Toronto and Ontario Real Estate Board
1611 Bloor St. W. Toronto, LO 2738 vai LA 8772

UZ PASŪTINĀJUMU PAGATAVOJU KUNGU UN DĀMU APĢĒRBUS
V. KUČĀNS
887 Milverton Blvd., tel. GE 6813, Toronto
Lielā izvēlē jaunākās un labākās angļu drānas, rudenim un ziemai. Rūpīgi pielaikoju, glīti nostrādāju, lietoju astru drēbi, kamieļvilnas audeklus, satīna oderes un labākos pārējos piederumus
Ātrs pasūtinājuma izpildījums
Zemas cenas
Katru dienu no pl. 9-21, sestd. no pl. 9-16

LATVIEŠU APTIEKARS (T. Kraumanis)
CITY PARK DRUGS LTD.
Tagad piedāvā savus pakalpojumus
501 Yonge St., Toronto, tel. WA 3-4440

J. GRĪSLIS
Drēbnieks
188 Davenport Rd., Toronto, tel. WA 3-5295
Agrāk: Rīgā, Berlīnē, Stokholmā

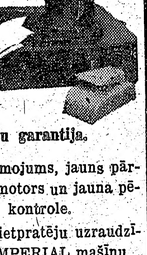

JAUNAS UN LIETOTAS MANTAS
uz visām AUSTRUMEIROPAS zemēm.
Pārsūtīšana un muita samaksājama šeit
JANIQUE TRADING CO
Galvenais birojs:
835 Queen St. W., Toronto, Ont., EM 4-4025
Nodaļas: Winnipeg-Manitoba, 677 Main St., tel. 92-7695.
St. Catharines, Ont., 198 King St., tel. MU 2-6796.
Hamilton, Ont., 652-A Barton St., East, tel. LI 5-0264
Edmonton, Alta, 10649 - 97th Street, tel. 2-3839.
Windsor, Ont., 439 Mercer St., tel. CL 6-3866.
Buffalo, N.Y., U.S.A., 1162 Broadway, tel. FI 1272.
Cleveland, Ohio, 1029 Fairfield Ave, tel. CH 1-5547.

LATVIEŠU UZŅĒMUMS
MODERN DELICATESSEN
281 Danforth Ave, Toronto, tel. GE 3331, mājās tel. RI 4650
Piedāvāju lielā izvēlē: dažādu šķiršu gaļas izstrādājumus no Kristapsona, European Meat Market, Central Meat Market, Šneidera u. c. uzņēmumiem. Visādu šķiršu maizi, latviešu gaumē ābolkūkas un dažādu citu šķiršu kūkas pēc izvēles, pagatavotas no latviešu amata meistara. Lielā izvēlē: delikateses, importēti zivju konservi, Šveices un Dānijas sieri, kā ar žāvēti zuši un laši. Piena produkti — Kanadā pazīstamie Silverwood ražojumi.
Dabūjams viss, kas vajadzīgs aukstam galdam
ZELMA BELTE

VENUS
LATVIEŠU PUĶU VEIKALS
231 Roncesvalles Ave.
(pie High Park Blvd.)
OL 4645, Toronto
Ziedu sakārtojumi kāzām un citiem gadījumiem, kā arī: griezti ziedi, podu puķes, greznuma stādi. Dabūjami: Latviskie izstrādājumi, keramika, latviešu laikraksti. ● Latviešiem atlaide

SINGER
Pārbūvētās pārnesamās elektriskās
ŠUJAMMAŠĪNAS
Pilna cena $19.95

5 gadu garantija.
Jauns apgaismojums, jauns pārvalks, jauns motors un jauna pēdas kontrole.
Pārbūvētas lietpratēju uzraudzībā un ar IMPERIAL mašīnu daļām.
Demonstrē par brīvu
Tel. WA 1-5161
IMPERIAL SEWING
Machine Co. Ltd.
289 College St. Toronto
vai
762 King St., E.
Kitchener, tel. 2-6853

ŠVEICES PULKSTEŅI
par fabrikas cenām, ar garantiju, nodoti pārdošanai mazumā pie:
AD. JĀNĪTIS, foto studijā, 181 Carlton St., Toronto un
A. GREBLIS, 2219 Prud'homme Ave, Apt. 9, Montreālā
P. IKŠELS, imports

Apavu VEIKALS - darbnīca
CARMEN CUSTOM SHOES
2526 Eglinton Ave, W. (pie Keele ielas) Toronto, tel. RO 2-2526
Vakaros zvanīt RO 7-1048. Apavus pagatavo un izlabo. Krājumā ādas un gumijas apavi. Latviešiem 10 proc. atlaide

S & G TIRES
459 Roncesvalles Ave, Toronto, tel. OL 6602

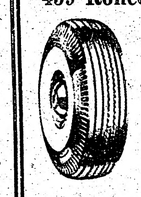

● 20% atlaide jaunām riepām
● Augstākās kvalitātes Firestone, Dunlop un Goodrich jaunas un lietotas riepas
● Vulkanizēšana un atjaunošana
● Bezkameru riepu piegāde
● Riteņu balansēšana
ZEMAS CENAS, GARANTĒTS DARBS
Runājam igauniski, zviedriski, krieviski.
Atvērts ik dienas līdz plkst. 8 vakarā

MODEL DĀMU FRIZIERSALONS
VIJA GRIMBA
109 Moberly Ave Toronto, tel. OX 4-0464
Danforth—Woodbine, 2. stāvā

PRASIET!
Penmans
WARRANTED HIGH GRADE PENMANS KNIT-GOODS
„71 APAKŠVEĻU"

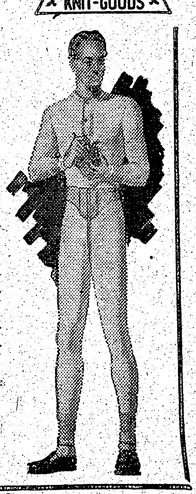

Taupībai, komfortam un patīkamam siltumam. Labi valkājama, viegli mazgājama, ziemas periodam piemērota apakšveļa, dabisks merino fabrikāts. Šī augstvērtīgā apakšveļa ar pieņemamu cenu apmierina pilnīgi
Krājumā krekli, bikses, rīta svārki vīriešiem un zēniem
Pazīstama kopš 1868. g.
71-FO-4

Dr. med.
K. ZYMANTIENE
Arste chirurģe sniedz dzemdību palīdzību 1393 Dundas St. W., Toronto (darbā Rusholme - Gladstone). Pieņem katru dienu no 1-3 un 6-8, sestdienās no 11-2 un pēc vienošanās. Tel. OL 6851.
Runā latviski un vāciski

R. BLAUMAŅA
KOPOTI RAKSTI
8., 9., 10. sējumi, ies. $11.60
Dabūjami
DV GRĀMATNĪCĀ
123 HURON ST., TORONTO

ARNOLDS BĒRZIŅŠ REAL ESTATE
● Piedāvā mājas, veikalus, apbūves gabalus visos pilsētas rajonos; farmas visā Ontario. ● Palīdz aizdevumu un obligāciju sagādē. ● Apdrošina automobiļus, mājas, mēbeles, kažokus, vērtslietas; slimības un nelaimes gadījumiem, zādzības u. c.
227 Lauder Ave. (pie St. Clair Ave.), OL 8447
Pārstāvis: JĀNIS VEISS, EM 8-7385

Dr. JĀNIS REKAI
chirurgs un dzemdību palīdzība
Dr. PAULS REKAI
iekšķigās slimības un Rentgena uzņēmumi
219 St. Clair Ave, W. Toronto, Ont. WA 3-2395
Ķepr. telef. pieteikšanās

Dr. MICHAEL BALKANI
spec. sieviešu slimībās un dzemdību palīdzībā
262 ST. CLAIR AVE pie Avenue Rd., Toronto, pieņem slimniekus
Tel. WA 1-9632 un HU 8-7841

A. SILAVS
● DRĒBNIECĪBA,
● TĪRĪŠANA,
● IZLABOŠANA
Šis uzņēmums jums pakalpos vislabāk. Mērenas cenas.
415 DUNDAS ST. E.
Toronto (pie Parliament)
EM 4-0089

KELLY & KRAAG REALTOR
1540 Eglinton Ave., West, Toronto
Sniedz informāciju māju pirkšanas un pārdošanas gadījumos katrā laikā. Labs obligāciju (mortgages) izkārtojums.
Aizdevumu sagāde par 3% gadā.
Zvanīt ALDONAI SPROĢIS
Darbā RU 1-1464, mājās HU 9-4325, Toronto

Zobu ārsts Dr. N. NOVOŠICKIS
(Lietuvietis). Diplomēts Vācijā un Kanadā
345 Bloor St. W. (tuvu Spadina Ave)
Zvanīt WA 3-2093 pēc pusdienas pp. un vakaros katru dienu
Runā vācu un slavu valodas.

MONTREALA
FOTO STUDIJA
OSKARS ASMENIS
1248 Mackay St., Apt. 1
Montreal, P. Q. Pilsētas centrā
Tel. WE 5543

V. PALMA

RI 3670 visu dienu no plkst. 6 rītā — 12 vakarā

G. Batcheller, Broker — 33 Fairview Blvd.

PLAYTER rajonā: 14 istabu atsevišķa dubultķieģeļu māja, ūdens-eļļas apkure, privāts iebraucamais ceļš, ķieģeļu garāža. Ļoti izdevīgi maksāšanas noteikumi.

LANGLEY — BROADVIEW rajonā: atsevišķa 6 istabu krāsoto ķieģeļu māja, ūdens apkure, dubultķieģeļu garāža. Paša nauda iemaksai $1.700.

BLOOR — HIGH PARK rajonā: atsevišķa 7 istabu dubultķieģeļu māja, garāža, eļļas apkure. Kopējā cena $15.000, pašu nauda iemaksai $2.000.

Mēs sagādājam aizdevumus uz visizdevīgākiem noteikumiem, tāpēc vērojiet obligāciju noteicēšanas terminus.

Ja jums ir $500 vai vairāk naudas, tad zvaniet mums nesaistošai informācijai. Mēs piedāvājam mājas visos pilsētas rajonos.

Kanadas latviešu Kultūras dienu ietvaros sestdien, š. g. 1. oktobrī, pl. 8 vakarā Toronto, Eaton auditorijā notiks

AMERIKAS LATVIEŠU TEĀTRA BOSTONAS ANSAMBĻA

VIESIZRĀDE

Uzvedīs J. RAIŅA lugu — pasaku dziesmu 3 cēlienos (6 ainās)

KRAUKLĪTIS

Piedalās: J. LEJIŅŠ, R. BIRZGALIS, INTA MIŠKE, ELZA PŪCE u. c., pavisam 21 tēlotājs.

Režisors: R. BIRZGALIS

Dekorācijas pēc A. VINKLERA metiem gleznojis A. KARITONS

Mūziku un dziesmas komponējis K. LIETIŅŠ

Dziesmas iestudējis J. ANSBERGS

Kostīmi, rotas un ieroči gatavoti pēc R. BIRZGAĻA zīmējumiem

Skatuves meistari E. ŪDRIS un B. ROGA

Biļetes $2.50; $2.00; $1.50 iepriekšpārdošanā Lotus puķu veikalā, 802 Bathurst St. un izrādes dienā, 1. oktobrī, Eaton auditorijas kasē. Puscenas skolēniem dabūjamas tikai Lotus veikalā.

LATVIJAS MODERNĀ SPIESTUVE

AMERIKĀ TORONTO

Pieņem visāda veida iespiedumdarbu pasūtinājumus:

laulību ielūgumu un komerciālu darījumu kartes; dokumentus biedrību vajadzībām; koncertu programmas, sarīkojumu biļetes un dziesmu lapiņas, grāmatas, žurnālus

Darbus apzinīgi un gaumīgi veic kvalifi. cēti amatnieki ar praksi

SPIESTUVE: 154 St. PATRICK ST., TEL. EMpire — 8-3239

KANTORIS: 123 HURON ST., TEL. — EM 8-0792

Pasūtinājumi no provinces jānodod nedēļu un no Toronto trīs dienas pirms paredzētā darba izpildīšanas termiņa.

Pieņem uzraudzīšanai dienā bērnus no 2—5 g. vecumā.

Zv. RO 2-9864, Toronto

IZDODAMS 3 ISTABU DZĪVOKLIS AR VIRTUVI

un 2 mēbelētas istabas ukraiņu mājā,

13 Glen Gordon Rd., tel. RO 7-2978, Toronto.

Runājam krieviski, vāciski un angliski

Bathurst — Eglinton rajonā modernā mājā vajadzīga MĀJKALPOTĀJA pie galvenām mājas darbiem, izņemot vīrišķu. Labs atalgojums, skaists dzīvoklis, daudz brīva laika. Jāprot drusku angliski. Zvanīt OR 5282, Toronto. (754)

LANSDOWNE — ST. CLAIR rajonā izīrējamas 2-3 istabas un virtuve klusā mājā, garāža. Zvanīt vakaros, OL 8957, Toronto. (755)

2 GLĪTAS nemēbelētas vai 3 daļēji mēbelētas istabas un virtuve izīrējamas klusā rajonā. Uz vēlēšanos garāža. Zvanīt pēc plkst. 6 vakarā HA 6350, Toronto. (725a)

ANNETTE — JANE rajonā izīrējamas 1 vai 2 mēbelētas istabas. Vienu minūti līdz satiksmei un iepirkšanās veikaliem. Zvanīt no 5-8 vakarā RO 7-0814, Toronto. Sestdien, svētdien visu dienu. (752)

IZĪRĒJAMAS 3. stāvā 2 istabas ar vannas istabu, uz vēlēšanos var mēbelēt, privāts telefons, LA 6721, Toronto. (753)

IZĪRĒJAMA nemēbelēta istaba ar virtuvi pilsētas rietumu daļā, vienai vai divām personām. RO 9-6761, Toronto. (760)

IZĪRĒJAMA labi mēbelēta istaba, ar vārīšanas iespējām. Zvanīt pēc plkst. 6 vakarā. Tel. LA 2208, Toronto.

IZĪRĒJAMA labi mēbelēta istaba ar vārīšanas iespējām vienai personai College — Dovercourt rajonā. Zvanīt katrā laikā LA 7594, Toronto. (761)

IZĪRĒJAMA mēbelēta istaba, uz vēlēšanos ar pansiju un garāžu. Tel. OL 7066, Toronto. (762)

IZĪRĒJAMA mēbelēta istaba ar virtuvēs lietošanu Bloor — Dovercourt rajonā. Zvanīt LO 5235, Toronto. (757)

S. VASARĀJA

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

(BALTIC MOVERS)

Izdara pakaļpojumus TORONTO, kā arī IK NEDĒĻAS uz Montreālu, Hamiltonu, Londonu, North Bay un Sudbury

Lūdz zvanīt OL 1403

30 DEWSON ST., Toronto, Ont.

LATVIEŠU PUĶU SALONS

CALLA

727 Danforth Ave, pie Pape, tel. HA 9911, Toronto

Krāšņi ziedu sakārtojumi laulībām un citiem gadījumiem. ● Bagātīgā izvēlē griezti ziedi. ● Podu puķes ● Zaļumi un tropiskie stādi ● Tautiski izstrādājumi ● Keramika

Pasūtiniet nekavējoties, mēs piegādājam mājās

TIKKO PIENĀKUSI DZ. ZEBERIŅAS

ĢIMENES PAVARDS

Modernā pavāru grāmata, cena $4.20

DV GRĀMATNĪCĀ, 123 Huron St., Toronto

THE NORSEMAN OIL BURNER

NATURAL GAS

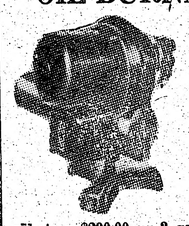

RED D

UDENS SILDĪTĀJS $120

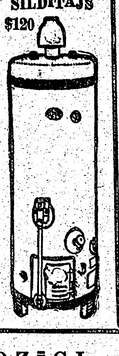

Laboju un iekārtoju pēc izvēles visu firmu eļļas un gāzes apkures (burner) sākot ar $290.00 uz 3 gadu nomaksu par 5%. Tiem, kas vēlētos pasūtināt eļļu, dodu gratifikāciju $5. Iekārtoju un laboju ūdens un gaisa apkures vecās un jaunās mājās. Garantēts darbs. Par krāsns un eļļas apkures tīrīšanu $6.00.

A. LAGUNS,

204 Oakwood Ave, Toronto, tel. ME 6583

Par pazeminātu maksu $1.25

KĀRĻA LAZDIŅA B. Sc. (Com.)

SANSKRIT-LATVIAN WORDS

Interesanta un pamatota viela dziļām pārdomām par mūsu tūkstošiem gadu veco un ievērojamo pagātni.

Galvenie nodaļījumi:

Sociālā iekārta, Amati, Būvniecība, Zemkopība, Reliģija, Rīgas nosaukuma atrisinājums.

Grāmata saprotama arī angļu valodas nepratējiem.

Glīts izdevums, piemērots dāvināšanai

DABŪJAMA DV KANADAS GRĀMATNĪCĀ

123 Huron St., Toronto,

VAJADZĪGI DARBINIEKI

Mēs dodam jums iespēju pelnīt naudu pēc pašu izvēles.

Mūsu jaunais departaments NORTHFLEX Co. ir paredzēts tikai latviešu darbiniekiem. Mums vajadzīgi firmas pārstāvji ar pieredzi un bez pieredzes — TORONTO, HAMILTONĀ, KIČENERĀ, LONDONĀ, PETERSBORO, ČATHAMĀ, SADBERIJĀ, MONTREĀLĀ, KINGSTONĀ, SARNIJĀ.

Ja esat bijis rūpīgs darbinieks — jums ir lielākas priekšrocības.

NORTHFLEX Co. alumīnija logu un durvju cenas pašreiz ir zemākās, kas dod jums iespēju precī ātrāk pārdot. Mūsu pašreizējie pārstāvji izpelna nedēļā no $100 līdz $200. Nenokavējiet, jo pašlaik sākas sezona, un mūsu paredzētais darbinieku skaits nav vēl pilns.

Pieteikšanās no plkst. 9-10 rītā un no 3-5 pēcpusdienā pie R. KADIĶA pa tel. PL 7-1140 vai personīgi: 110 Manville Rd., Scarboro. (Ieeja no Aliflex Co. Ltd. biroja)

B. BJERNSONA

PA DIEVA CEĻIEM

$3.00

DV GRĀMATNĪCĀ TORONTO

123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

Vai tevi interesē LATVIEŠU MĀKSLA, LITERATŪRA UN ZINĀTNE SVEŠUMĀ?

Ja neesi vēl gluži iemīdzinājis savu garu, tad lasi un abonē

CEĻA ZĪMES

žurnālu gara kultūrai, galvenā redaktora JĀŅA ANDRUPA un redakcijas kolēģijas ANDREJA EGLIŠA, ALBERTA JERUMA, KNUTA LESIŅA un VALDEMĀRA TONES vadībā.

Abonementus pieņem un atsevišķus numurus var iegādāties

DV KANADAS GRĀMATNĪCĀ,

123 Huron St., Toronto, Ont., tel. EM 8-0792

Atsevišķa numura cena $1.20, 6 mēn. abon. $3.50, par 1 gadu $6.80

A. FLAUMS

pulksteņu, zelta un sudrablietu veikals — darbnīca

88 RICHMOND ST. WEST

TORONTO EM 8-5790

AD. ERSS

KRUSTS CEĻMALĀ

kopā 448 lpp.

$4.00

M. ZEBERIŅŠ

DVĒSEĻU RAUDZĪTĀJS

romāns 242 lpp.

$3.40

J. JANŠEVSKIS

MEŽVIDUS ĻAUDIS

romāns 691 lpp.

$6.50

V. MOLBERGS

LIKTENIGĀ LIECĪBA

romāns 344 lpp.

$3.00

EMIGRANTI

romāns 330 lpp.

$3.40

Z. LAGERLEVA

PORTUGALES ĶEIZARS

romāns 217 lpp.

$1.90

K. HAMSUNS

PĀNS

$3.00

S. HOLS

OKTOBRA DIENA

romāns 324 lpp.

$3.00

A. GAILITS

TOMS NIPERNADIJS

romāns 395 lpp.

$3.00

S. UNDSETE

DORTEJAS KUNDZE

romāns 246 lpp.

$3.00

Dabūjamas plašākajā

DV GRĀMATNĪCĀ

123 Huron St., Toronto

Izsūtām arī uz rakstveida pieprasījumu

BAZNĪCAS ZIŅAS

ŅUJORKĀ

Ņujorkas latv. ev.-lut. draudze, 564 Second St. Brooklyn 15., N.Y.

Svētdien, 25. septembrī, plkst. 3 pp. Latvijas universitātes gada svētku dievkalpojums Betlemes baznīcā, māc. R. Zariņš. Piedalīsies brīvmākslniece Alīse Dzirkale-Cenne, klavieres.

Plkst. 6 vark. sv. Toma baznīcā Bronksā, māc. A. Ozols, pie ērģelēm Rita Pētersone.

Plkst. 2 dienā Metodistu baznīcā Hempstedē, māc. D. Grauds.

Konfirmandu mācība ir jau sākusies un turpināsies katru sestdienu no plkst. 10-1 dradzes namā. Jaunieši vēl var pieteikties pie mācītājiem. Iesvētīšana svētdien, 30. oktobrī Betlemes baznīcā.

Detroitā, sv. Pāvila ev.-lut. draudzes dievkalpojums svētdien, 25. septembrī, plkst. 1 dienā. Emaus ev.-lut. baznīcā, 4432 12th St. Māc. Valters Līventāls.

ČIKĀGA

Māc. G. Straumanis, 1144 N. Kedzie Ave, Chicago 51, Ill.

Dievkalpojumi Čikāgas ev.-lut. latviešu sv. Jāņa draudzes baznīcā — 1540 N. Spaulding Ave — notiek katru svētdienu plkst. 3 pp., bet augusta un septembŗa mēnešos — ik pārnedēļas.

Māc. A. Sudārs, 1030 - 30 Ave, Bellwood, Ill.

Čikāgā latviešu ev.-lut. Miera dr. Pļaujas svētku dievkalpojums 2. oktobrī, plkst. 1 dienā lietuviešu baznīcā, 2225 W. Cermak Rd. Mācītāji A. Sudārs un K. Kalngars. Dievkalpojumu ar solo dziesmām kuplinās Alma Ezergaile-Kalngara. Pie ērģelēm prof. Jakubenas. Pēc dievkalpojuma draudzes bazārs.

Čikāgas latviešu ev.-lut. Ciānas draudzē, 5015 W. Ferdinand St., 25. septembrī, plkst. 11 dievkalpojums ar dievgaldu. Plkst. 2 pp. dievvārdi bērnu svētkos Wolf Rd. un Ogden Ave krustojumā, māc. A. Rautenšilds.

Aurorā septembŗa dievkalpojums nenotiks, aicinām piedalīties bērnu svētku dievvārdos.

Māc. Pāvils Kirsons Meivūdā, Ill. sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi mēneša 2. un 4. svētdienā plkst. 10.30 dienā Čikāgas luterāņu semināra baznīcā, 1644 S. 11-th Ave.

Māc. J. Turks, Kalamazū, 903 Hazard Ave. tel. 4-4619.

Dievkalpojumi Kalamazū sv. Jāņa ev.-lut. draudzei mēneša 2. un 4. svētdienā Trīsvienības luterāņu baznīcā plkst. 2 dienā; bērniem plkst. 1.15.

Lansingā, Kolledžas lut. baznīcā mēneša 1. svētdienā plkst. 2 dienā; bērniem plkst. 1.15.

San Džosefā, Saron lut. baznīcā mēneša 3. svētdienā plkst. 2 dienā, bērniem plkst. 1.15.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Prāv. A. Mitulis (331 Argyle St. Port Arthur, Ont., tel 4-0302).

Svētdien. 25. septembrī, pl. 6.30 vak. dievkalpojums Trīsvienības baznīcā.

Māc. V. Sēfers, (659 Piccadilly St., London, Ont.).

Londonā, 25. septembrī, plkst. 9 no rīta Trīsvienības baznīcā, dievkalpojums.

Niagarā 1. okt., plkst. 6 vakarā, Jāņa baznīcā, 580 Portage Rd., N. Pļaujas svētku dievkalpojums.

Londonā, 8. oktobrī, plkst. 7 vak. Trīsvienības baznīcā Ev.-lut. latv. draudzes 5 gadu pastāvēšanas pateicības dievkalpojums, māc. A. Lūsis (Toronto) un māc. V. Šēfers.

Velandā, 16. oktobrī, plkst. 1 pp. Ungāru baznīcā Pļaujas sv. dievkalpojums.

St. Katarīnēs 16. okt., plkst. 3 pp. Kristus baznīcā Pļaujas svētku dievkalpojums.

Londonā, 23. oktobrī, plkst. 4 pp Trīsvienības baznīcā dievkalpojums Londonā 10. septembrī salaulāts Rolfs Alksnis un Austra Vera Ernestsone.

Niagarā 3. sept. kristīta Gunta Rita Lange, Valdoņa un Vilmas, dz. Palkavnieks m. 17. sep. salaulāts Pēteris Vegeris un Aina Selga.

Māc. E. Pavasars, 209 East 38th St., Hamilton. Ontario.

Hamiltonā, latviešu draudzē sv. Trīsvienības baznīcā (18 Victoria Ave. So.)

Māc. Arturs Voitkus, Kristus ev.-lut. latviešu draudze Hamiltonā — 87 Jackson St., W., tel. JA 8-2259 Jāņa ev.-lut. baznīcā. 2. okt., pl. 9.45 rītā Pļaujas svētku dievkalpojums. Ar 11. sept. atjaunota svētdienas skolas darbība, kas notiek pēc dievkalpojuma baznīcas apakšējās telpās.

Māc. A. Cops, (113 Isabella St., Toronto, Ont., tel. WA 3-1873, Toronto Sv. Andreja bazn., Carlton un Jarvis ielu stūrī.

Svētdien, 25. septembrī, plkst. 11 dievkalpojums.

Pēc dievkalpojuma — draudzes dāmu komitejas pilnsapulce.

Māc. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto. Ont., tel. LO 2510.

Māc. A. Briedis, 50 Dewson St., Toronto. Ont., tel. OL 8171.

Dievkalpojumi sv. Jāņa Latviešu ev.-lut. draudzē Toronto

25. septembrī, plkst. 4 pp. dievkalpojums Jāņa baznīcā — māc. A. Briedis.

Māc. E. Bērziņš, 5833 — 45 Ave, Red Deer, Alberta, tel. 2918.

Māc. Elmārs Caune (11320-102 Ave, Edmonton, Alta) dievkalpojumi Kalgarijas latv. sv. Pāvila draudzē.

Dievkalpojums 25. septembrī, pl. 12.30 dienā sv. Jāņa baznīcā.

Māc. Edg. Lange, 73 Putman Ave Apt. 3, Ottawa. Ont.

Otavas latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek Otavā, sv. Pētera baznīcā, Sparks un Bay ielu stūrī.

Māc. K. Avotiņš, 1174 West 13 Ave. Vancouver, B.C.

Vankuverā, Kitsilano lut. baznīcā, 12. Ave un Stephens ielas krustojumā.

25. septembrī, plkst. 3 pp. dievkalpojums.

Sestdien, 1. oktobrī, plkst. 5 pp. Graveley ielā 1720 draudzes bazārs.

Svētdien, 2. oktobrī, plkst. 3 pp. dievkalpojums Kitsilano lut. baznīcā.

Svētdien, 9. oktobrī, plkst. 3 pp. Pļaujas svētku dievkalpojums Kitsilano lut. baznīcā 12. avenijas un Stephens ielu krustojumā.

Pēc dievkalpojuma svētku mielasts baznīcas zālē.

Māc. H. Kušlis (4571 Coolbrook Ave, Montreal, P.Q., tel. DE 8394).

Montreālā, Debesbraukšanas baznīcā, Outremont un Blair Ave stūrī.

25. sept., plkst. 1.30 pp — dievkalpojums, dziesmu grāmatas.

Otavā, sv. Pāvila baznīcā, 210 Wilbrod St.

Kornvalē, Anglikāņu baznīcā, 1st. un Morobo St. stūrī.

Draudzes gadskārtējais bazārs 1. okt., plkst. 7 vak., 400 Sherbrooke St., W.

Māc. Ed. Ķerģis, 153 Bancroft Dr., Sudbury, Ont., tel. OS 3-3284.

Kirklendleikā svētdien, 25. septembrī, plkst. 8.45 lut. baznīcā dievkalpojums.

Virdžinijtaunā svētdien, 25. septembrī, plkst. 14. anglikāņu bazn. dievkalpojums.

Norandā svētdien, 25 septembrī, plkst. 17 United baznīcā dievkalpoj.

Māc. F. Ruperts, 159 Maryland St. Winnipeg 10, Man. SU 3-5463.

Dievkalpojumi latviešu ev.-lut. Vinipegas draudzē notiek sv. Pētera baznīcā, Ellice un Sherbrook ielu krustojumā.

25 sept., pl. 2 p. p. dievkalpojums, dz. gr-m.

TORONTO LATVIEŠU MISIONES

dievkalpojumi notiek sestdienās, pl. 3 vakaros. Svētdienas skola svētdienās 12. dienā, lūgšanas sapulces svētdienās 1 dienā, People Church, 100 Bloor St. E., misiones namā, Park Road 14. tel. AM 1-4236.

ŽURNĀLI

ATPŪTAS UN VAĻAS BRĪŽIEM

Okupētā Latvija, informācijas biļetens, reizi mēnesī	ā $0.15
Ceļa zīmes 23., 24. un 25. N.N.	ā $1.20
Trimdas skola 4. un 5. N.N.	ā $0.75
Latvju Zeltene 24. N.N.	ā $0.75
Laikmets 27. un 28. N.N.	ā $0.75
Modernie rokdarbi 1., 2. un 3. N.N.	ā $1.00

DABUJAMI

DV GRĀMATNĪCĀ

123 Huron St., Toronto, Ontario

Izsūtām pa pastu uz pieprasījumu. Pasta izdevumi 10 c.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ

123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKA .....

līdz ..... uz ..... mēnešiem ar šādu adresi:

Mr., Mrs., Miss .....

Adrese: .....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....

.....abonementa uzsākšanai — pagarināšanai.

(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

ABONĒŠANAS MAKSA: $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn.; $16.00 par gadu

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti kārtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanags, 123 Huron St., Toronto, Ont., Canada, vai ar galveno pārstāvi ASV — A. LĀCI 31 Brightwater Court, Brooklyn 35, N.Y., U.S.A., tel. NI 8-9363

KAPA PIEMINEKLIS LATVIEŠU DZEJAI

(Pārnesums no 5. lapp.)

mūmijas sakropļoto gimetņu vidū. Kas par to, ka abi visasāk izsaka divi nīstamas un vajājamas domas: viens — galēju individuālismu, otrs — nacionālismu! — Šīs mūmijas sargā nogalināto spoki un sakropļoto izķēmotās ēnas.

Vēl baigāka ir masku parāde, kas ienāk telpā ar 15 verdzības gados apbalvotajiem. Šo masku ir tikpat daudz, cik sakropļoto un mūmificēto: vairāk par 10 dzejoļiem uzņemts taisni tāpat no 11 autoriem, pa lielākai daļai diletantiem un raustāmiem ampelmaņiem. To vārdi ir: Balodis — Lukss — Grigulis — Rokpelnis — Vanags — E. Zālīte — M. Ķempe — Immermanis — Sils — Brutāne — Vējāns.

Atsevišķo autoru dzejoļus ievada savdabīgas biografijas, kas nekad neaizmirst atzīmēt autoru „sociālo izcelšanos," bet parasti aizmirst atzīmēt autoru labākos darbus. Biografi nav uzdrošinājušies noskaidrot Laicēna nāves gadu un liekas nezinām, ka Laicēns devies 1932. g. uz Padomju Savienību.

Par Čaku teikts: „...dzejnieks pārāk ieslīd formālistiskos meklējumos, kas liek sevi manīt arī vēl padomju laikā..." „Pirmais padomju varas gads vēl nedod lūzumu Čaka darbos." Arī pēc tam „viņš cenšas izprast jauno dzīvi... tomēr tikai ar grūtībām atrod ceļu uz sociālistiskā reālisma literatūru". Arī Grots, izrādās, „neapzinās tos spēkus, kas nes tautai jaunu brīves rītu" un „Plaudis vēl pilnībā nespēj ieslēgties sociālistiskā reālisma dzejā," Vilipa dzeja atkal „nav cīnītāja dzeja" un Ādamsonam tikai „pēdējos dzejoļos ieskanas sajūsma par sociālistiskās iekārtas atnesto brīvi." 3 no šiem 5 ir jau miruši...

2.

Ar sacīto būtu tikai ārējā apveidā attēlots monstrozais latviešu dzejas kapa piemineklis. Ir tomēr vērts šo sāpīgo skati turpināt un papētīt dažas detaļas. Baigajā piemineklī ir iemūrēti arī 17 jauni autori, kas lielāko tiesu ir tajā vecumā, kad tikko jāsāk cilāt spārnus un skatīties pēc jauniem apvāršņiem. Vislielākais noziegums nodarīts šiem jaunajiem. Pārgrozību laikā to vairums vēl bija bērnu un pusaudžu vecumā. Tie nevarēja paši izšķirties par tādu vai citādu stāju. Tāpat kā režīms, sludinādams mieru, spiež rokās šautenes pamatskolniekiem, arī jaunie dzejnieki ir varmācīgi sadzīti propagandas kaŗaspēkā. Šī latviešu jaunatnes apkaunošana ir bijusi viens no izdevuma galveniem nolūkiem. Jauno „dzeja" aizņem vairāk par sesto daļu izdevuma. Ir gribēts parādīt, ka no latviešu dzejas 100 gadiem pēdējie 15 ir paši ražīgākie. Tādēļ antoloģijā iespiests ikviens, kam izdevies kaut cik gludā valodā varēt uzdotos propagandas saukļus. Nelaimīgie jaunekļi nav vainojami. Nekur neizpaužas viņu pārdzīvojums un domas. Tas ir runas koris, kas drebot improvizē par uzdotām temām.

Taisni aplūkojot viņu „dzeju" var vislabāk redzēt, ka boļševiku iekārtā nekāda īsta māksla nav iespējama.

Boļševiki iznīcina dzeju ļoti vienkārši — uzdodot tematus, kas ar lirikas līdzekļiem nav atrisināmi, un līdz beidzamam sašaurinot izteikšanos lirikas īsto iespēju laukā. Lirikas iespējas aprobežojas ar individuālo dvēseles dzīvi, un tai ir tikai 4 irracionāli avoti: Dievs, daba, mīlestība, nāve. Visu individuālo boļševiku teorija aizliedz vispār, jo prasa sabiedrisku skatījumu (bet tādu, kā zināms, nemaz nav, tādēļ visa lirika ar to vien kļūst dogmātiski meli). Atsevišķie irracionālie dzejas avoti ir vēl speciāli aizliegti. Vispirms aizliegts Dievs, jo nav domājams publicēt dzejoli ar īstu reliģisku pārdzīvojumu. Otrkārt, aizliegts tirzāt nāves noslēpumu, jo uzdotā dzejas pamatnoskaņa ir prieks. Arī mirt drīkst tikai priecīgi, krītot par „lielo dzimteni" vai komūnismu. Dabu nav atļauts rādīt patstāvīgi, bet tikai sakarā ar cilvēku un cilvēka darbu, bez tam dabas gleznas atļauts lietot simboliski. Mīlestība drīkst būt tikai spēka avots darba ražības kāpināšanai.

Reiz, pārskirstot 13 Karoga (tā saucas kāds literatūras izdevums Rīgā) numurus, varēju konstatēt, ka ar visiem šiem iznīcinātājiem ierobežojumiem īstajai lirikas tematikai bija piešķirtas tikai 8% dzejoļu; 40 proc. dzejoļu bija „lielās dzimtenes," Maskavas un „brālīgo republiku" apraksti vai liesmaini sveicieni tām; 25 proc. dzejoļu propagandēja darbu un ražības celšanu; 20 proc. illustrēja citus partijas saukļus vai partijas vēsturi; 7 proc. bija veltītas speciāli karam.

Antoloģijas jauno dzejā šie samēri ir mazliet citādi, bet nekas nav mainījies tai ziņā, ka tajā vispār nesastop dzeju vārda īstajā nozīmē, bet tikai t. s. pielietojamo dzeju.

No jauno dzejnieku 153 sacerējumiem vairāk nekā trešdaļa joprojām apraksta plašo dzimteni un partiju; kaŗa slavināšanas vietā tagad, protams, ir miera sludināšana, kas lielāko tiesu savienota ar amerikāņu zākāšanu; krietni vairāk nekā trešdaļa dzejoļu cildina darbu pilsētā un kolchozos; nepilna sestdaļa ir didaktiska rakstura dzejoļu (vai nu tie ir bērnu dzejoļi, vai fābulas, kas nosoda slinkošanu, ražošanas kļūdas un vadītāju paviršību). Viss iet kopsolī ar laikrakstu ievadrakstiem, un dzeja ir tikai šīs publicistikas illustrātīvā daļa. Lielākā daļa dzejas ir t. s. kalendāra dzeja — pasūtinātas ziņģes oficiālo piemiņas dienu un jubileju laikrakstu numuriem. Īstajai lirikas tematikai gan it kā palīek septītā daļa dzejoļu par darbu, mīlestību, ģimeni, bet tikai ar augšā minētajiem iznīcinātājiem ierobežojumiem.

Visa šī „dzeja" ir pilnīgi bezpersoniska. Redzīgām acīm tā atklāj šausmīgo īstenību, taču nevis ar dzejnieka pārdzīvojuma starpniecību, bet netieši un nejauši. Katrs propagandas uzdevums atklāj kādu nelaimi. Rindu starpā var izlasīt, kas noticis, kolchozus organizējot, un kāda nabadzība iestājusies kolchozos pēc tam. Jauniešu mīlestības jūsma atklājas tikai šķiršanās skumjās, kad tos atrauj vienu otram un sūta uz „kursiem" Maskavā vai vēl tālāk. Vairākos dzejoļos mīlētāji norunā satikties pēc pusgada vai gada, citos tiem jāsamierinās ar vairs nekad nepārvaramiem attālumiem. Daži cer, ka varēs braukt kopā:

Tu stāsti man, uz kādām tālām vietām
Pēc augstskolas var tevi aizsūtīt.
Tu jautā, kā es justos svešā malā,
Un tas ir jautājums, vai es tev braukšu līdz.
(727. lpp.)

Bet tā jau ir tikai cerība, jo:

Nezinu, kas dzimtenei ir padomā,
Kādos ceļos viņa sūtīs mūs.
(636. lpp.)

Lūk, tik vienkāršā un naīvā veidā atklājas boļševiku nodibinātā verdzība. Cilvēki, kas nevar paši izvēlēties dzīves vietu un darbu, ir formāli vergu stāvoklī. Tas arī ir īstais šīs „dzejas" saturs izskaidrojums. Publiskā vergu dzeja arvien izteikusies tikai verdzinātāju cildināšanā un vagaru aicinājumos uz darbu. Verga pārdzīvojums nevienam vergu turētājam nav svarīgs. Tas, ko saka vergs pats sev, ir aizslēgts ar nāves zīmogu. Tādēļ šajā dzejā nevar izlasīt, ko jūt apspiestais latvietis; to var tikai uzminēt.

3.

Varētu likties, ka verdzības važās daudz grūtāk sagūstīt dzejas formu. Tīrajām formām taču nav nekādu racionālu nozīmju, čeka tās nevarētu nokert, tiesa par tām nevarētu nekā inkriminēt. Bet tā tas tomēr nav. Vairākkārtīgie partijas lēmumi par tīro formu mākslu — mūziku liecina, ka ar tīrajām formām var tikt galā, tās vienkārši aizliedzot.

Viss mākslas uzdevums Padomju Savienībā ir pielietājamas dabas. Dzejai, piem., ir tikai spilgtāk un vieglākai iegaumēšanai jāizsaka rīkojumi un pavēles. Iegaumēšanas līdzekļiem jābūt visvienkāršākiem — metriskiem balsienu kārtojumam un atskaņām, tas ir viss. Dzejā nedrīkst atrasties nekas, kas klausītājiem būtu svešs, kas radītu jautāšanu, atraisītu pārdomas un savērptu problēmas. Neder nekādi formāli meklējumi, jo pie tiem klausītājs būtu tikai pamazām pieradināms. Tātad ir tikai viena iespēja — lietot visseklāko, visnabadzīgāko izteiksmi, runāt tikai ar visiem zināmām klišejām. Mūzikā tas noved pie tā, ka jāvarē pazīstami motīvi visvienkāršākā harmonizācijā, maršu un tautas dziesmu taktī. Pat operām un baletiem jābūt tādiem, lai klausītājs varētu dūkt līdz. Visu citu apkaro kā formālismu, un tas ir pēckara gados bīstamākais apzīmējums, ko kāds var saņemt, arī dzejā. Aiziedzot individuālās dvēseles izpausmes un formālo jaunradi, ikkatrai mākslai jāpārvēršas sēnalās. Padomju Savienībā tādēļ nav dzejas, ir tikai lubu literatūra.

17 nelaimīgo latviešu jaunekļu panti to apliecina bez izņēmuma. Formāli latviešu dzeja nav vis apturēta 1940. g. stāvoklī, aiziedzot tās tālāko attīstību, bet atsviesta atpakaļ vēl aiz dzelminiekiem, apmēram līdz 1890. gadam. Par to var pārliecināties, ja aplūko tikai rindu un pantu uzbūvi vien. Neviena no 153 dzejoļiem neparādās brīvais ritms. Brīvais pants atļauts tikai fābulās (pēc Krilova un Pērsieša parauga). Trīs ceturtdaļas dzejoļu sacerēti regulāri atskaņotās kvartās. Tikai 4 dzejoļos rakstītāji iedrošinājušies iztikt bez atskaņām (bet viens no tiem ir kāda Raiņa dzejoļa parafraze un arī pārējie atdarina Raini). Tikko sestdaļā dzejoļu lietāti citādi panti (distiehi, tercīnas, retumis sekstīnas, pa vienai vai divi reizēm — sešu, septiņu, deviņu rindu panti). Ir tikai viens dzejolis nedrošā klasiskā manierē ar brīvi izdalītām cezūrām rindu vidū. Citādi visas klasiskās tradicijas kļuvušas svešas. Tāpat nav vairs noteiktu pēdu no romāņu dzejas formām (blakus minot, nav neviena sonēta).

Šī atkāpšanās notikusi par spīti tam, ka šo jauno vidū darbojušies divi cītīgi dzejas formu kopēji un jaunu formu meklētāji — Plaudis un Čaks. Abus kritika vajāja (pa daļai vēl šīs antoloģijas biografijās), un jaunie, acīmredzot, nav uzdrošinājušies ne ar acu kaktiņu skatīties uz to pusi. Virzu, Medeni un Cedriņu jaunie nav uzdrošinājušies pat lasīt, citādi ietekmes būtu radušās nemanot. Arī šīs antoloģijas goda vietā nolikto Raini nav bijis atļauts izmantot par skolotāju. Jā, kas tad ir šīs pagātnē aizmaldījušās dzejas formālais tēvs? — Tas ir Sudrabkalns. Protams, ļoti vienkāršots un ierobežots Sudrabkalns, atbrīvots no visiem formālisma grēkiem, Sudrabkalns, kādu to zinām apmēram ceļā no Spulgzes vējā uz pēdējo gadu klabēšanu.

Kas šo dzeju atšķir no 90-to gadu dzejas, ir tikai 50 gados pārveidojusies valoda. Ja runā par tēlu spilgtumu un formu bagātību, tad šo dzeju pārspēj jau Juris Alunāns un Auseklis.

Starp šo 17 dzejnieku 153 dzejoļiem nav neviena, ko varētu pievienot latviešu lirikai, jo nav vietas, kur tos varētu ievietot. Mēs taču tos nevaram nolikt blakus Līventālam, un citur tiem nav vietas.

4.

Latviešu dzejas turpināšanās okupētajā zemē ir apturēta galīgi. Nav nekādu izņēmumu, nav nekādu spraugu, nav nekādu cerību. Ir tikai ķēmīgs piemineklis pār dzejas kapu. Piemineklis, kas neder ne mūzejam, ne pārkausēšanai tīrā metallā.

Nelaimes apmēri ar to vēl nav izteikti. — Ir apdraudēta valoda pati, mūžīgais dzejas avots. Citos laikos, protams, valoda varēja atpūtināties sadzīvē, un literātūrai tās veidošanā bija nieciga loma. Ar vispārīgās izglītības izplatīšanos, ar radiofona un preses valdonības iestāšanos visas valodas piedzīvo jaunu posmu, kurā valodas attīstību ved un noteic rakstītais vārds. Bet rakstītā valoda aug un attīstās gandrīz tikai ar lirikas palīdzību, jo vienīgi dzejnieks var piekļūt irracionālajiem valodas spēka avotiem. Padzenot dzeju no šiem avotiem, literātūras valoda sāk mirt seklumā un nespēkā.

Modernā verdzināšanas sistēma savukārt līdz minimumam samazina sadzīves valodas lomu. Ikkatra apspiešana un ierobežošana reizē sašaurina valodu. Vergu valoda ir pēdējā, jo tā ir klusēšana, skati, vaibsti un žesti.

Kādā tiesā sūdzēsim? Kādas gudras galvas pamācīsim? Gudrajām galvām jāsver karš un miers, peļņa un zaudējums. Zem bilances asīņainās svītras raksta koeksistenci. Koeksistenci ar barbarismu, koeksistenci ar verdzību, koeksistenci ar noziegumu.

Arī šī pieminekļa priekšā mēs varam iet tiesā tikai paši ar sevi. Vai mēs apzināmies nelaimes apmērus? Vai ķēmīgais piemineklis nedraud pārsegt arī mūs? Vai latviešu trimdas dzejnieks var un grib pasargāt latviešu dzeju un latviešu valodu pašu no galīgas savmīdīšanas dubļos? Kas nāks viņam talkā? Šobrīd arī trimdā iespējas publicēt dzejoļu krājumu sarukušas pavisam mazas. Vai arī mēs neesam sākuši ar kaut ko koeksistēt? Kāds piemineklis stiepj savu ēnu pāri jūrai. Ēnas smaile ir sasniegusi mūs.

Bramptonas latviešu b-ba Auseklis

rīko 24. septembrī Kanadas leģiona zālē, Elizabeth St. deju vakaru, uz kuru laipni aicināti arī viesi no Toronto un citām apkārtnes pilsētām. Sarīkojumā būs pieejama bufete, bet dzērienu ienešana no ārienes aizliegta. Ieeja $1.00.

AUSTRUMVĀCIJA BEZ CENZŪRAS

Sauksies filma, ko sestdien, 24. sept., plkst. 8 vakarā izrādīs vācu draudze savas draudzes vakarā. United Church telpās, College un Bathurst ielu stūrī Toronto. Ieeja uz filmas izrādi 50c.

TUKŠIE DIEVNAMI...

(Pārnesums no 3. lpp.)

Bet cik bieži mēs šos vienkāršos vārdus aizmirstam. Ikdienā mēs rūpējamies tikai par savu miesu, atstājot novārtā savu dvēseli. Un tas zināmā mērā jau ir noziegums. Tā zināmā mērā jau ir garīga paš.nāvība.

Lūk, tamdēļ tukšas baznīcas liecina, ka cilvēki pārdzīvo smagu garīgu krizi, kuŗas sekas var būt nepārskatāmas.

Bija reiz laiks, kad likās, ka mēs šo krizi esam pārvarējuši.

Tas bija toreiz, kad mēs vairs nejutāmies droši ne savā mājā, ne darba vietā, kad uz katra soļa mums uzglūnēja naidīga vara un, vakarā apgulstoties, mēs nezinājām, vai rītā atmodīsimies savā istabā. Ak, kā mūsu dvēsele tad sauca pēc Dieva! Ar kādu pazemību un ticību mēs tad gājām baznīcā! Mūsu dvēseles bija kā tukšs un izliets trauks. Un — mēs zinājām, kur ir tā aka — no kuŗas smelt mūžīgās dzīvības ūdeni...

Un tad mums bija jādodas svešumā. Kuģis pēc kuģa atstāja dzimtenes krastus. Un bēgli ar atsegtām galvām stāvēja uz kuģa klāja, un pāri vēju sabangotai dzelmei skanēja viņu dziesma:

„Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils..."

Un tagad...? Mēs atkal sākam atgriezties pelēkā ikdienā. Mūsu dvēseles lielā svētdiena ir pagājusi. Vai tā būtu bijusi tikai — uguns satrūdējušu salmu kaudzē? Nē — es tam neticu.

Es zinu, ka mūsu tauta nav aizgājusi no Dieva. Tā, varbūt, ir atsvešinājusies tikai no baznīcas. Bet ja arī Dievs, apustuļa Pāvila vārdiem runājot, nemājo no cilvēku rokām celtos dievnamos — tad tomēr bez šiem dievnamiem cilvēce Viņu jau sen būtu aizmirsusi.

Īstais dievkalpojums jau gan ir visa cilvēka dzīve. Bet to, kādai šai dzīvei jābūt, to mēs vislabāki atskārstam tad, kad, atraisījušies no savām ikdienas rūpēm, svētbrīdī baznīcā dziedam tos vārdus, ko Dievs mums devis caur Kristu un saviem praviešiem. Tad, un tikai tad mēs līdz ar apustuli Pēteri varēsim liecināt: „Kungs, pie kā lai mēs ejam? Tev ir mūžīgās dzīvības vārdi! Un mēs esam ticējuši un atzinuši, ka Tu esi Kristus, augsti teicamā Dēls..."

LATVIEŠU NAMS - TAUTIEŠU VIENOTĀJS

Čikāgas latviešu nama padome notur savu pirmo sēdi un atklāj ziedojumu vākšanas akciju nama fondam

15. septembrī Austin Town Hall telpās Čikāgas latviešu nama padomes locekļi un organizāciju deleģēti apsprieda latviešu nama iegādes jautājumu, un visu sanāksmes dalībnieku atzinums bija, ka latviešiem pašiem ir vajadzīgs savs nams. Padomes pr-dis V. Vīksniņš izteica dziļu nožēlu, ka dažas organizācijas vēl arvien atturas no līdzdalības nama iegādē, bet arī cerību, ka tās savus uzskatus mainīs.

Sanāksmē piedalījās: Nama padomes pr-dis V. Vīksniņš, nama fonda pr-dis K. Dzirkalis, Gaujas gaidu vienības pr-ce L. Klētniece, sv. Pāvila draudzes pr-ks J. Lapsa, latviešu katoļu studentu apvienības Dzintars pārstāvis J. Valainis, Čikāgas latviešu korporāciju kopas seniors A. Zivtiņš, Staburaga skautu vienības pārstāvis A. Bite un Čikāgas latviešu studenšu korporāciju kopas seniore V. Avotiņa.

Nama fonda pr-dis K. Dzirkalis intervēja pēc kārtas visus sanāksmes dalībniekus, viņam bija ap 20 jautājumu, un šo interviju V. Rūvalds uzņēma skaņu lentā, lai to nākamajā latviešu radiofona raidījumā sniegtu Čikāgas un apkārtnes tautiešiem.

Šeit daži piemēri:

Jautājums V. Vīksniņam: Kāda interese no organizāciju puses un tautiešu vidū ir par Čikāgas latviešu namu un padomes darbību?

Atbilde: Atsaucība no organizācijām ir ļoti laba, un es ceru, ka mums pievienosies arī tās organizācijas, kas līdz šim atturējušās.

Jautājums: Kādā veidā izdarīs plašo ziedojumu vākšanas akciju?

Atbilde: Ziedojumu vākšanas akciju paredzēts veikt šādi: organizācijas griezīsies pie saviem biedriem un apstaigās arī tautiešu dzīves vietas.

Jautājums A Zivtiņam: Kādēļ Korporāciju kopa piedalās šai darbā?

Atbilde: Korporāciju kopa ir pārliecināta, ka latviešu nama iegāde ienesīs lielu pagriezienu mūsu sabiedriskajā dzīvē.

Jautājums V. Avotiņai: Vai studenšu korporāciju kopa pēc jaunā nama iegādes nodomājusi nomāt tur savām sanāksmēm telpas un vai paredzējusi tās piemēroti iekārtot?

Atbilde: Studenšu korporāciju kopa izjūt telpu trūkumu, kādēļ ir nodoms īrēt un iekārtot piemērotas telpas jaunajā latviešu namā.

Jautājums J. Lapsam: Kas pamudināja jauno un mazo sv. Pāvila draudzi pieteikt ziedojumu $100 apmērā?

Atbilde: Ir taisnība — mēs esam maza draudze, bet mēs domājam, ka latviešu nams būs tautiešu vienotājs un latviskā gara saglabātājs.

Jautājums L. Klētniecei: Kā galdas domā uzsākt ziedojumu vākšanu ar sarakstiem?

Atbilde: Mēs domājam ziedojumus vākt organizācijas locekļu vecāku vidū.

Jautājums A. Bitem: Kur patlaban skauti notur savas nodarbības un vai telpu jautājumā ir grūtības?

Atbilde: Telpas mums līdz šim ir atvēlējusi Ciānas draudze, un mēs par to draudzei esam pateicīgi, bet šīs telpas ne tuvu neatbilst mūsu vajadzībām; kad būs latviešu nams, tad arī mēs tur ierīkosim sev mītni.

Jautājums J. Valainim: Vai jaunatne un arī sportisti vēlētos sev iegūt telpas jaunajā namā saviem treniņiem, rotaļām, deju vakariem un pārējiem sarīkojumiem? Kurā pilsētas rajonā, pēc jūsu domām, namam vajadzētu atrasties?

Atbilde: Jā, arī mēs ceram dabūt sev telpas jaunajā namā, un tam vajadzētu atrasties pilsētas ziemeļu rajonā.

Sēde noslēdzās ar ziedojumu lapu un kvīšu grāmatiņu izsniegšanu organizāciju pārstāvjiem. K. Dzirkalis, kuŗš vāks ziedojumus ČLB biedru vidū, teica: „Jāstrādā, kamēr kūp."

S.

APKĀRT ZEMES LODEI

● Pasaules slavenā skotu „dzimtsarakstu nodaļa" Gretna Grīn, kas atrodas tikai mazu gabaliņu no britu robežas, kuŗā kāds kalējs salaulājis neskaitāmus jaunos pārus, kuŗu laulībām vecāki Anglijā liedza savu piekrišanu, tagad nāk pārdošanā ūtrupē.

Gretna Grīn ir mazs hotelītis ar ar 21 istabām, celts 1710 gadā. Pie „uzņēmuma" pieder arī pāris suvenīru pārdotavas un 21 akru liels zāļājs. Tās tagadējā īpašniece ir Vera Richardsone, tieša pēcnācēja pēdējam laulības ceremoniju izpildītājam kalējam, kuŗa nolēmusi šo vēsturisko vietu pārvērst naudā.

Iemesls daudzo laulību slēgšanai šai pierobežas viesnīcā ir apstākļi, ka skoti savā praktiskumā atzīst, ka laulība ir notikusa, ja abi laulātie liecinieku priekšā aplieci-nājuši, ka tie ir vīrs un sieva.

● Izdarot lielus izrakumus etrusku kapenēs pie Podales, Itālijā, atrasta arī kāda ola ar pilnīgi veselu čaulu. Gudrie zinātnieki aprēķinājuši olas vecumu tuvu pie 2500 gadu. Olā ar veselo čaulu gan sen vairs neblīs veselā kodola, bet gan kāds melns, sāļus saturošs šķidrums, kas, pēc Ferraras mūzeja profesora Alfjēri domām, iekļuvis olā caur čaulu pamazām daudzo gadsimtņu tecējumā.

● Divi miljoni bišu nesen aizsprostoja vairāk kā 10 stundas Nībro - Orreforas lielceļu Zviedrijā. Lai cīnītos ar bitēm un atbrīvotu ceļu satiksmei, piesteidzās palīgspēki no vairākām policijas stacijām, bet darbs bija ļoti grūts, jo bites uzbruka katram, kas vien parādījās tuvumā. Bišu niknums izskaidrojams ar negadījumu. To īpašnieks Evalds Petersons gribējis tās pārvest no vasaras uz ziemas mītni, un bišu stropus, kopskaitā vairāk kā 60, novietojis transporta vāģī, kas apgāzies un bites niknumā metušās no stropiem laukā.

Katrā stropā atradušās ap 30.000 bišu, tā kā saniknoto bišu kopskaits sniedzies tuvu 2 miljoniem.

Kad bites bija paguvušas sakost vairākus karstgalvjus — motocikli-stus, kas gribēja „mākonim" izskriet cauri, tās pamazām nomierinājās, un īpašnieks varēja tās savākt atpakaļ stropos un novietot paredzētā vietā.

Ž. KĀPOSTIŅA LABĀKĀ KANADĀ

Ja galda teniss Kanadā paliek arvien populārāks, par to pa daļai jāpateicas jaunkanadiešiem, kas ar šo sportu iepazinušies jau Eiropā. Jaunkanadiešu vidū ir daudzi augstas klases spēlētāji, sava nopelnu daļa pienākas arī latviešiem. Tā, piemēram, Toronto meistarībā reizēm piedalījušās pat 6 latviešu vienības, gūstot izcilus panākumus. Tāpat lieliski veicies daudziem latviešu spēlētājiem atsevišķos turniros, ka ne vienu reizi vien izcīnītas pirmās vietas. Bet neapšaubāmi lieliskākos panākums guvusi latviete Ženija Kāpostiņa, kuŗa jau trešo reizi izcīnīja Kanadas sieviešu meistares godu. Šai uzvarai vēl pievienojama pirmā vieta Kanadas meistarībā jauktā dubultspēlē, kuŗā viņa spēlēja kopā ar Kanadas meistru čechu Marenko. Ž. Kāpostiņa Kanadas meistares godu ieguva 1952., 1953. un 1955. gados. Tas ir panākums, kādu neviena cita daiļā dzimuma pārstāve Kanadā nav vēl līdz šim sasniegusi.

Ja pagājušais gads meistarei nav bijis sevišķi veiksmīgs, tad šogad tā nepārprotami pierādījusi, ka ir labākā spēlētāja Kanadā. Par to liecina lieliskie panākumi daudzos šīgada galda tenisa sarīkojumos. Martā uzvarēta Amerikāniete Geak finālā, iegūta Kvebekas turnīrā pirmā vieta, bet jauktā dubultspēlē, tikai laika trūkuma dēļ bija jāuzdod finalspēle,

Šai uzvarai seko jauna uzvara Ontario atklātā turnīrā kā vienspēlē tā arī jauktā dubultspēlē. Jaukta uzvara gūta arī 17. maijā Toronto atklātā turnīrā, kuŗā piedalījās arī amerikāņi, kad izcīnīta pirmā vieta sieviešu vienspēlē un pirmā vieta jauktā dubultspēlē kopā ar šīgada partneri Marenko. Mazāk veiksmīgs bija vasaras turnīrs, kad bija jāapmierinas tikai ar uzvaru jauktā dubultspēlē. Tas tāpēc, ka meistare pirmoreiz sacīkstēs spēlēja ar savu jauno, sūkļveidīgo lāpstiņu. Bet Kanadas nacionālās izstādes laikā, kad izstādē trīs dienas risinājās sīvas cīņas par meistara godu, Ž. Kāpostiņa bija jau pieradusi pie jaunās lāpstiņas un atkal pierādīja, ka viņa pašlaik ir pirmā spēlētāja Kanadā. Finālspēlē pret pagājušā gada meistari Vivianu Levi uzvara tomēr bija jāizcīna. Pretiniece spēlēja ļoti uzmanīgi un ar bumbošanos centās izaicināt savu pretinieci uz nepārdomātu gremdēšanu. Pirmo setu Kāpostiņai izdāca zaudēt, paliekot uz 16. punktiem, bet otro ar līdzīgu rezultātu Kāpostiņa uzvarēja. Trešā setā pretiniece bija spiesta apmierināties tikai ar 4 iegūtiem punktiem. Ceturto setu atkal uzvarēja Levi, atstājot Kāpostiņu ar 17 punktiem, taču pēdējo atkal uzvarēja Ž. Kāpostiņa ar 21:16, iegūstot meistara godu.

Uzvaras Ž. Kāpostiņai ir rūpīga treniņa rezultāts. Laikam reti kāds no latviešu galda tenisistiem ir ar tādu pašu nopietnību un neatlaidību strādājis, cenšoties uzlabot spēles techniku, iegūt izturību, nebaidoties pat mainīt lāpstiņu, kas uz laiku spēlētāju padara it kā vājāku. Tāpēc Ž. Kāpostiņa atzīstama par spēlētāju,, kuŗas uzvarām nav gadījuma rakstura, kas iegūtas pretinieka paviršības dēļ. Viņas forma ir ļoti stabila.

Meistare Ž. Kāpostiņa
J. Kreiļa uzņ.

Ž. Kāpostiņa īpaši uzsver, ka ļoti labs treniņa partners viņai bijis Juris Cīrulis, viņš ar savu augstvērtīgo spēles veidu ir lielā mērā sekmējis viņas treniņus.

Vēl jāatzīmē, ka Kāpostiņa kopā ar kanadietēm Auderi Perkinu un Vivianu Levi bija iedalītas Ontario izlases cīņai pret Kvebeku, kur tās ieguva uzvaru. Vienības rezervē bija arī latviete Velta Ādmine, bet vīriešu izlasē pret Savienoto Valstu vienību spēlēja arī latvietis Žuļps. Šogad pirmoreiz, kopš kanadieši cīnās ar amerikāņiem, kanadieši vienība uzvarēja.

Runājot par nākotnes nodomiem Ž. Kāpostiņa stāsta, ka padomā esot viesošanās Savienotās Valstīs, kur paredzēta piedalīšanās vairākos turnīros ar ļoti spēcīgu konkurenci. Cerēsim, ka Ž. Kāpostiņai labi veiksies arī sacensībās svešos apstākļos, kas darīs godu latviešu sporta labajai slavai.

SKAUTI

GRAND RAPIDOS

Skrundas 14. skautu vienība Grand Rapidos 11. septembrī Latviešu biedrības telpās atzīmēja 5 gadu pasāvēšanas svētkus. Tos ar uzrunu atklāja skautu vecāku padomes priekšsēdis J. Celmiņš, bet svētbrīdi vadīja māc. J. Lazda. Pārskatu par latviešu skautu izvedošanos Grand Rapidos, darbību un panākumiem sniedza vienības prks vad. A. Grigors. Gadu no gada audzis skaitliskais sastāvs, izvedota laba sadarbība ar pārējām latviešu organizācijām un draudzēm, sevišķa vērība veltīta nometņošanai un latvisko atziņu izkopšanai. Skauti organizējuši daudzus sarīkojumus, būdami čakli talcinieki un atsaucīgi ikvienam aicinājumam. Pieaudzis telšu inventārs un cita iekārta, liels atbalsts materiālo līdzekļu sagādē saņemts no skautu vecāku padomes. Latviešu b-ba atvēlējusi skautu nodarbībām telpas, kādēļ darbs varējis ritēt netraucēti. Jubilārus viņu goda dienā sveica prāv. J. Ozols, Latv. b-bas — A. Jansons, Grand Rapidu un apkārtnes ltviešu ev.-lut. draudzes — J. Leimanis, Vienības draudzes — māc. J. Lazda, Korporāciju prezidija kopas — L. Rozentāls, Skrundas gaidu vienības — B. Maine, Veco strēlnieku kopas un Goldmaņa vārdā — A. Eversons, Tērvetes 50. skautu vienības Saginavā — vad. E. Strautnieks(nodeva akvareli — Tautu meita), Jelgavas 60. skautu vienības Kalamazū — J. Zands. Rakstveida apsveikumus bija sūtījuši: Latvijas skautu pilnvarnieku padomes priekšsēdis V. Klētnieks, Latvijas skautu priekšnieks P. Vīlips, Amerikas jendas skautu priekšnieks Br Šmits, Amerikas jendas skautu insp. A. Lūsis, Tērvetes skautu vienība Detroitā, Babītes gaidu vienība Saginavā u. c.

N. Leimanis, J. Lazda, jun., Andrejs Rozentāls, Māris Ozoliņš un Ģirts Puriņš, kas visus 5 gadus bija uzticīgi skautu devīzei un darbam, saņēma skautu vienības vecāku padomes un Veco latviešu strēlnieku kopas dāvātās balvas — grāmatas.

Tāpat piemiņas veltes par nesavtīgo darbu saņēma vad. A. Grigors (ādas mapi), vad. A. Kangars svečturus) un mazskautu- vadītāja E. Grigore. Klātesošie iepazinās ar plašajā izstādē sakopotajiem skatiem un dokumentiem, arī par pēdējo džamboreju. Pie kopējā azaida galda vēl risinājās runas, dziesmas un skautu filmas izrāde par Rīgas un Dzintarjūras nometnēm Mičigēnas ezera krastā V. Ž.

KRUSTVĀRDU MĪKLA 19. N-RS

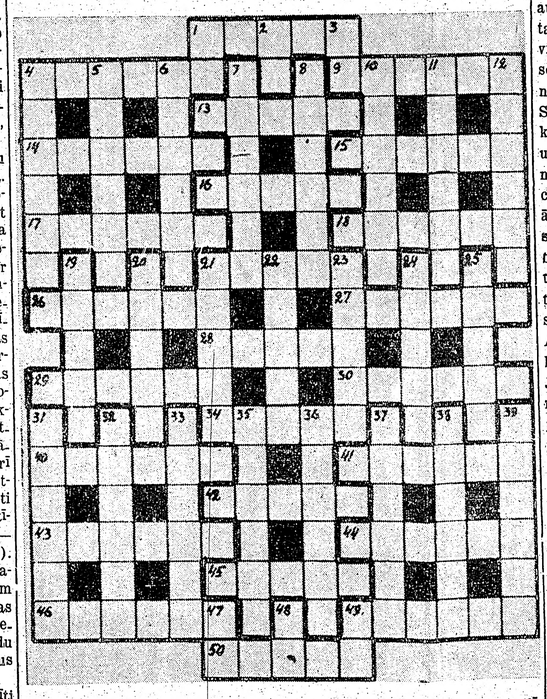

Līmeniski: 1. Upe Kurzemē. 4. Pag. Tukuma apr. 9. Pils. Latvijā. 13. Sakņaugs. 14. Alus darītava. 15. Ēsma vēžiem. 16. Skaitlis. 17. Troksnis, kņada. 18. Grāmatu apgāds trimdā. 21. Vājš, bez taukiem. 26. P. Aistara romāns. 27. Asistents. 28. Siev. vārds. 29. Ezers Vidzemē. 30. Latv. diriģents. 34. Populārs latv. sportists. 40. Mācītāja tērps. 41. Stac. posmā Liepāja-Rucava. 42. Dzīvnieks. 43. Koks ar līku galu slieču pagatavošanai. 44. Bailīgs, nepiedzīvojis. 45. Vīr. vārds. 46. Brašs, iznesīgs. 47. Karsts, ātri uzbudināts. 50. Vīr. vārds.

Stateniski: 1. Vietas apst. v. 2. Mielojas. 3. Burta izruna. 4. Pag. Liepājas apr. 5. Barības viela. 6. Vīr. v. 7. Kukaiņi. 8. Kakts. 10. Audēja ražoj. 11. Pag Rīgas apr. 12. Zivs kauli. 19. Bērna šūpulis. 20. Koks. 21. Dzīvnieks. 22. Amatas pieteka. 23. Sporta b-ba Ventspilī. 24. Pag Valkas apr. 25. Dārgakmens. 31. Materiāls logu rūtīm. 32. Nelaba. 33. Berzēt, nurcīt. 35 Zivs. 36. Latv. gleznotājs. 37. Veca, salīkusi sieviņa. 38. Brašs, skaists. 39. Bieži apdzīv. vieta. 47. Selena simb. 48. Satiksmes v. 49. Saīsin. sab-bas apzīmējums.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Purga. 5. Torss. 8. Rauši. 9. Abuls. Nonna. 11. Aši. 13. Eks. 15. Opera. 19. Krauls. 20. Izcils. 21. Aisti. 23. Oša. 25. PAA. (Pan American Airways) 27. Eseja. 29. Leiši. 30. Tiara. 31. Stepe. 32. Spāks.

Stateniski: 1. Prāga. 2. Rauti. 3. Ars. 4. Sūrene. 5. Tin. 6. Reņģe. 7. Spals. 12. Sirds. 14 Kalva. 15. Ola. 16. Psi. 17. Rit. 18. Āži. 22. Saktas. 23. Okers. 24. Avene 25. Paija. 26. Anīss. 28. Āte. 29. LAS.